

ДЖАК ХАРТ
РАЗМИШЛЕНИЯ В
КАТРАНЕНОТО БУРЕ

Превод от английски: Вергил Немчев, —

chitanka.info

ЕДНО

Смъртта е стена. Винаги съм чувствал това. Сега вече ми е ясно като проклет бял ден. Непреклонна стена, в която вълните на нашите дни и години се плискат, спират и се обръщат.

Мигът е нещо чудесно. Един миг от живота. Един миг може да съдържа в себе си всичко. Особено мигът между съзирането на стената и сблъсъка с нея. Този миг е цял един ден. Цял един живот. Всичкият живот, който имаш, по дяволите. Не в смисъл, че чувствата ти преминават пред очите ти като някакъв побъркан кинопреглед. Нищо общо. Това са глупости. Как да го обясня? Става дума за това, че пълното и абсолютно осъзнаване на този един миг представлява пълното осъзнаване на цял един ден, на цял един живот. На цялата човешка история дори, сигурен съм, ако човек се съсредоточи достатъчно.

То е като да стоиш на брега на морето и да наблюдаваш заобиколен от скалите проток. Непреграден. Такъв, в който водата нахлува и се отдръпва. Взираш се в този проток дълго и неуморно. Наблюдаваш малките пясъчни вихри по дъното. Бълнуването на тънките нишки на водораслите. Тогава осъзнаваш, че това не е просто отделен басейн. Това е част от залива. А заливът е част от океана. А океанът е безкраен и обгръща целия свят с вода. И всичката вода се влива и отлива от този малък проток. Разбирате ли? Това, което зяпаш, не е просто локва вода. Пред тебе е безкрайният, неизмерим, бездънен океан. Звучи логично, нали?

Какво затишие. Един последен миг. Стената се провижда. Но още един миг. Цял миг. Цял един ден. Цял един живот.

Всичко започна — искам да кажа краят, — когато надникнах през задната врата на камиона. Съзнанието ми се разпльока като яйце, пуснато от много високо, ако можете да си представите това. Така се почувствах. Потресен, объркан, нещастен. Но преди всичко напълно сам. Отново бях малко момче и учителят ми беше задал въпрос, някакъв глупав елементарен въпрос, отговора на който знаеха всички,

без да се замислят, всички освен мен, и аз стоях вкаменен от ужас пред непонятността на въпроса. Всички ми се присмиваха, защото знаеха отговора и си приличаха, присмиваха се, защото бях различен и външен и не знаех отговора, присмиваха се, защото искаха да продължат да бъдат това, което са и да не се превръщат в мен.

Бях разбит. Бесен. Разстроен. Това беше състояние, което постоянно се опитвах да превъзмогна и да премахна от своя нов Аз. Но ето че то отново се беше завърнало. Сякаш отново се бях превърнал в онова дете. Сякаш никога нямаше да се превърна в нормален човек. Сякаш последните две години бяха отишли на вятъра.

Затръшнах омазната врата. Заклучих я. Метнах се на колата и отпраших далеч от района на църквата. Минах през селото като побеснял бик. По моста. После завих рязко наляво към океана. Бях обезумял. Това беше единствената мисъл, която ми хрумна. Да се хвърля с колата в морето, да сложа точка на всичко. Край на болката. Желанието беше непреодолимо. Макар и не изненадващо. Неведнъж си бях представял подобен край. Представях си, че следвам стъпките на баща си.

Това беше обиколен път, тесен и неравен. Натисках газта до ламарината. Малкият камион подскачаше и поднасяше. Изведнъж налетя на бабуна и силно подскочи, при което заби главата ми в покрива. Чак сега отпуснах педала и намалих. Приближавайки брега, бях слисан да видя широката ивица от тъмни оголени скали. Отново моят късмет. Идиотският прилив се беше отдръпнал.

Известно време карах надясно покрай брега, почти пълзейки. Беше трудно да вдигна очи от пътя, продължавайки да шофирам, затова хвърлих бърз поглед към тъмните скали и към прилива, който се чумереше в далечината. По дяволите. Никъде нямаше дълбока вода, дори на края на вълнолома. Толкова се беше оголило дъното сякаш беше настъпил пролетният отлив и то в най-ниската му точка. Следвах тесния като магнетофонна лента път, който се виеше покрай брега, надолу-нагоре, напред-назад, сякаш беше построен върху говедарска пътека. Никъде обаче отливът не ми предложи и далечна покана. Накрая крайбрежният път навлезе в мерата, общински терен, надупчен от ями за добиване на пясък. Подкарах по тревата, насочвайки камиона между две от ямите и спрях. Трябваше ми време. Да помисля. Да изработя стратегия. Да взема решение.

„Пусни ме навън, идиот.“ Негово Преподобие отзад в закрития камион, блъскаше по кабината, по страничните стени, думкаше здраво с юмруци. Идиот. Така ме наричаха всички, освен Негово преподобие. Никога досега. Любезен и прелюбезен беше Негово преподобие. „Престани, глупако! Веднага ме пускай или ще пратя душата ти да се пече на най-горещия шиш в ада.“

Изсмях се. С моя си смях. Грухтящият смях. С пълен глас. Но не беше весело. Що за заплаха, ако неговият ад съществуваше, то ние всички се бяхме запътили натам. Аз. Френската курва. Но най-горещият шиш щеше да бъде запазен специално за светинята му. Той го заслужаваше напълно.

Не можех да я разбера. Не разбирах. Свещеник. Особено Негово преподобие. Той, който седеше с набожната ми майка и набожната ми леля в салона и водеше с тях разговори. Вечер след вечер. Докато посръбваха чай от порцеланови чаши. Докато похапваха сладък кейк, купен специално за повода, пазен ревниво за това удоволствие. Свещеник, ей богу. И ето ме отново тук навън, надничащ през прозореца вътре към света. Зяпнал в пълно недоумение.

Същата сутрин Негово преподобие ме спря на пътя, намали своето черно ауди, докато се приближаваше и размаха облечена в черно ръка, докато автомобилите се изравниха и спряха един до друг на пътя. Свалихме прозорците. Докато говореше, той ме гледаше отдолу нагоре.

„Мисията започна, Томи. Няма ли да работиш за нея тази година?“

Аз разглеждах плюшените седалки на аудито. Въпросът му беше съвсем прост. Съвсем невинен. Това, което ме смуцаваше, беше хитрата му усмивка. Хитра, презрителна усмивка. И начинът, по който погледът му се спираше на задната част на камиона. Сякаш знаеше. Но как можеше да знае? Кой би могъл да му каже? Както винаги в подобни ситуации се смутих и не успях да кажа нищо. Абсолютно нищо. Просто продължавах да зяпам като идиот хитротото презрително лице в лъскавата черна кола.

„Две вечери от мисията, а отвън никаква сергия. Западаме. Какво ще кажеш?“

Притискаше ме. Продължих да зяпам, съзнавайки, че стоя с отворена уста, съзнавайки, че лицето ми почервенява.

„Очаквам да видя камиона паркиран отвън довечера. Мисията не е същата без сергията навън. Никога не нарушавай традицията. Стара мъдрост. Не си ли я чувал? Това е добър девиз. Добър девиз.“

Той изчезна, ускорявайки плавно и уверено и ме остави зяпнал в мястото, където се намираше допреди малко хитрата, презрителна физиономия.

Мразех да изпадам в такова положение. Положението, в което винаги усещах своя разгром. За нищо не ставах, щом ме притиснеха. Не можех да разсъждавам трезво. Мозъкът ми се разпадаше. Размътваше се безнадеждно. Ставаше негоден. Изкомандорен от Негово преподобие да се явя пред църквата, не можах да измисля никакъв свестен отговор. Никакво разумно извинение. Нямах никаква стока за продаване. Нищо, освен няколко броеници. Бях взел Мишел, която седеше отзад в камиона. И никаква стока. А нямах време да закарам Мишел обратно в Слайго, да се прибера у дома, да натоваря стока и да се върна навреме за мисията. Нямах и наполовина толкова време.

Бих се радвал да поговоря с нея. Но как? Не би ме разбрала. Пелтеченето, което се получаваше при опитите ми да говоря, в най-добрия случай излизаше смешно, а в ситуации като тази направо онемявах. Не, бях съвсем сам. Както винаги. И както винаги свърших работата като пълен идиот.

Мисията беше основата на бизнеса ми. Не можех да си позволя да ги зарежа. Не можех да пренебрегна Негово Зализано Преподобие. Така че реших да се появя, да паркирам камиона пред църквата, докато енорияшите бяха вътре на службата и после да изчезна преди да излязат. Хората щяха да ме забележа!. Примерно кръчмарят, който се мотаеше пред вратата на празното заведение. Хората се бутяха през прага на църквата. Някой щеше да ме забележи. В това бях сигурен. И когато вярващите наизлезеха да искат скапуларии, чудотворни медальони и бутилки със светена вода, щеше да плъзне мълвата, че да, бил съм там, но внезапно съм си тръгнал. По този начин щях да покажа, че не съм се отказал от мисията. А до другия ден, когато трябваше да давам обяснения, щях да съм измислил някакво оправдание за неочакваното ми заминаване. Такъв беше моят план.

Безразсъдството на този план обаче бързо се прояви. Въпреки че службата още не беше приключила, Негово преподобие изскочи от вратата на църквата, пъргав като пролетно теленце. Явно задълженията му пред олтара бяха приключили и той беше оставил работата на мисионерите.

„А, Томи, ти си тук. Готов за бизнес.“ Хитрите му очи ме смутиха още повече сега; в тях имаше откровена заплаха, докато крачеше към задната врата на камиона. Обзет от паника, парализиран от ужас, търсех нещо, с което да отклоня вниманието му. Стоварих се навън от кабината с натезжали крака и тръгнах към задната част на камиона.

„Да проверим стоката. Трябва да я одобрим. Преди да започнеш да я разпространяваш сред вярващите, нали така. Нали така, Томи? Хм?“

Той отвори вратата и скочи ловко вътре преди да успея да го спра. Вратата се затвори зад него.

Останах прикован към земята, вторачен в задната врата на камиона, без да знам какво да направя, с чене увиснало до коленете ми. Точно под дръжката част от червената боя се беше отчупила, оставяйки черно петно с формата на бъбрек. По принцип не би ми направило впечатление, ако ще цялата боя на камиона да се беше обелила, но сега стоях вторачен в това петънце, сякаш с него започваше незабавното разпадане на целия камион. Толкова старо беше това петно, че през черния долен слой се беше процедила ръжда.

Не зная колко време стоях там като глупак, изучавайки петното на задната врата на камиона, но ми се стори цяла вечност. Ако времето спира, когато си щастлив, трябва да върви обратно, когато се потиш от нещастие.

Очаквах Негово преподобие да изскочи от вратата на камиона бесен, ликуващ, заплашващ с проклетие или, още по-лошо, заплашващ да каже на майка ми. Но от него нямаше и следа. Бях озадачен. Може би щеше да предприеме по-мека линия. Да говори с Мишел за греховността на нейните деяния. Да я вкара в правия път. Да спаси душата ѝ. Но не, той беше на страната на Твореца. По-скоро щеше да ѝ наложи телесно наказание, наслаждавайки се на своята праведност, щеше да излее гнева си, подлагайки я на бездънно унижение.

Тази представа за Мишел, измъчвана от мъжа в черно, постепенно започна да ме отпуска. Ужасът се стопи. Съзнанието ми започна да се прояснява. В мен се надигнаха гняв и възмущение, които отмиха утайката на ужаса. Посегнах, отворих вратата леко и надникнах вътре.

Стонът, който се изтръгна от гърдите ми, ужасните спазми в стомаха ми, пробягали през гласните ми струни, накараха свещеника рязко да обърне глава. Очите ни се срещнаха. На лицето му беше изписано раздразнение, досада от вмешателството, сякаш нямах право да се намирам там. Не успях да видя лицето на Мишел, но беше ясно, че тя участва в онова, което се случваше.

И отново чувството. Усещането, че си паднал тук от друга планета. Че именно ти си напълно сбъркан. Че нямаш дори най-далечна представа за законите, по които се движи животът на земята, животът такъв, какъвто го живеят другите хора. И ето го, този питомец на Твореца, това архи-лайно, вършещ неописуеми неща в задната част на камиона и ме гледа, сякаш съм длъжен да проявя повече такт, вместо да надничам.

За едно нещо сега бях абсолютно сигурен — че беше разбрал за Мишел. Това обясняваше лукавия поглед. Избирането на момента беше твърде важно, за да е съвпадение. А аз, повече от всеки друг, трябваше да го очаквам. Нямахше оправдание. По-добре от всеки друг аз знаех какво се случва всеки път, когато пристигнеше мисията. Знаех как пускат черните хрътки на Твореца върху невинните грешници, как душеха около енориашите, докато всички заблудени бъдат хванати и върнати в кошарата за очистване и изправяне сред тълпите на послушните. Да, всички те се редяха за изповед. И какво можеха да направят, освен да разкажат историята на своите непослушания, разкривайки всичко, за Мишел, за камиона, за мен? Това беше така неизбежно както настъпването на деня след нощта, но въпреки това не го бях предвидил.

Проклинах се. Проклинах сгърчените разкайни грешници в изповедалните, удрящи се в гърдите, молеци за прошка. Може би щяха да получат прошка от Твореца. Непременно щяха. Бяха се обърнали към него. Всички те, предатели. Мечтаеха да бъдат овце. А отвън пред кошарата клечаха черните хрътки на Твореца, пазещи някоя да не избяга. Дали изобщо им беше минала мисълта, че ме предават?

Може би. И може би също така му удряха хубавичък, дълъг смях за моя сметка. Може би да. Може би наистина беше така.

ДВЕ

Думкането по задната врата на камиона продължаваше, но мерата беше още далече. Наоколо нямаше нито една къща. Никой не можеше да се приближи, без да го забележа. Така че Негово преподобие можеше да блъска колкото си иска, да си счупи ръката от удряне. Никой нямаше да чуе. Все пак шумът, който вдигаше, ме изнерви. Трябваше ми тишина. Спокойствие. За да мога да размисля трезво. Странно как, за да мислиш трезво, ти трябва спокойствие, а всеки път, когато трябва да мислиш трезво, не разполагаш с никакво спокойствие. Иронично, нали?

Опитах се да дишам дълбоко. Не помогна. Стиснах очи. Концентрирах се. Малки топчета заплуваха безцелно като жабешки хайвер в червеното блато от вътрешната страна на клепачите ми. Не ми хареса. Винаги съм го мразел. Мисълта ми все още беше парализирана. А когато отворих очи, морето все още беше синьо, плътно и далечно.

Запалих цигара. Огън. Можех да запалам камиона. С нас тримата вътре. Това беше добра идея. Правилна. Негово преподобие щеше да се опържи, преди да е стигнал в ада. Много подходящо. Проблемът беше как. Как да го направя, докато аз самият съм в камиона. Щеше да е ужасно, ако оцелеех след като подпалех другите двама. Още по-ужасно щеше да бъде, ако аз изгоря в кабината, а другите двама успеят да избягат.

Не, във всяко отношение океанът беше по-добър. По-привлекателен. И даваше гаранция, че всички ще потънем заедно. Срещу мен се намираше старата злокобна скала, наричана Чуката. Тя изправяше мрачно чело на север и тъмните сенки на пещери и процепи я правеха още по-неприветлива и злокобна. Ако можех да закарам камиона на върха на скалата, щях да разполагам с дълбока вода, когато преобърнех машината, щях да съм сигурен в бързата смърт на края на скока. Но до върха на Чуката нямаше път. Обли камъни и голи скали бележеха края на крайбрежния път отвъд общинския терен.

Имаше обаче и други скали. Целият дяволски бряг беше обрамчен със скали. Сигурно можех да открия поне една, през която да минава път. Специално пригодена за хвърляне на камиони, пълни с курви, свещеници и идиоти. И ако някой изобщо можеше да я открие, това трябваше да съм аз. Познавах всички преки и обходни пътища на Тирера така добре, както собствения си двор. Всяко шосе и всяка алея в района. Доста бях пътувал по тях.

Мисълта ми още не беше се избистрила напълно, но поне това беше решено. Това поне беше ясно. Обземаше ме спокойствие. Запалих още една цигара. Погледнах навън към мерата през кълбата тютюнев дим и в мен пропълзя самота. Не беше заради обета, който си бях дал, това място винаги ми действаше така. Океанът, простиращ се на север, винаги изглеждаше студен като стомана, никога смекчен от слънце. На хоризонта бледнееха планини. Нокнарей. Бен Булбен. Още по-нататък планината Донегал. Толкова далечни, толкова бледи, те можеха да посрещат ледените късове от Арктика.

До мен, около мен, се простираха късите ниски каменни стени, използвани от местните за сушене на зимни водорасли. Казвах им шийган. Тези каменни стени извикаха друг спомен, който породил нов пристъп на самота. Сякаш не бях достатъчно зле и без това.

Споменът беше за баща ми. Дръпнах силно от цигарата. Толкова силно дръпнах, че можех да изкарам дим изпод краката си. Какво не бих дал да можех да усетя ръката на баща ми върху рамото си. Или дори само едно окуражително намигане по неговия прикрит, дяволит начин. Спомените за баща ми бяха оскъдни и бледи. Но си спомням неговото намигане. Когато беше съсредоточен в работата си, а аз го следях внимателно като ястреб, той ме поглеждаше странишком и ми смигваше като на съучастник, докато лицето му оставаше напълно безизразно.

Баща ми се помина преди да навърша пет години. Но всеки ден оттогава насетне чувствах неговото присъствие в съзнанието си. Имах точна представа за физическите му черти, тъй като често разглеждах старите снимки, поставени в една тенекиена кутия от бисквити вкъщи. Спомнях си дребни случки, неща, които беше казал или направил. Като например как приготвяше пържоли неделя сутрин преди литургия. За ужас на майка ми. Според нея всеки трябваше да пости от полунощ на предишния ден, за да бъде в правилно състояние да вземе

причастие. Такъв си беше баща ми. Тих, но упорит. С малко печеливши ходове. Всички го обичаха. Освен майка ми. Кое то не разбирах, тъй като тя все пак се беше омъжила за него.

Спомних си за него на мерата. Докато седях на една от ниските каменни стени. Между ямите за добив на пясък и островчетата хилава трева. Седях в скута му. Той описваше как е бил построен крайбрежният път. По времето на неговия дядо. Може би пращядо. Някакъв проект за облагородяване. Стотици мъже, жени, деца. Работни групи. Мъжете и момчетата вършели тежката работа. Най-вероятно. На жените и момичетата възлагали по-леките неща или пък носели храната. Най-често каша. Овесена каша, както ми обясни. На всяко семейство се падала дадена отсечка, която да изгради. Толкова многолюдни били онези времена. Толкова многолюдни. Крайбрежният път сигурно е изглеждал като житно поле по жътва. Плащали им колкото да не гладуват. Не повече. И пътят още си стоеше. Тяхното наследство. Макар често да се налагаше да го поправят, когато зимните бури го съсипваха. И аз се сгушвах в скута на баща ми сякаш да се скрия от въображаемата буря. Картините, които рисуваше, интонациите в гласа му, думите, които попиваха в моето невръстно съзнание. За да останат там. Да израснат. Така че всеки път след това, когато съзирах крайбрежния път, аз го виждах от времето на неговото построяване, през времената на честите ремонти, до деня, в който баща ми ме държеше в скута си, седейки на ниската каменна стена. До днес.

Смъртта на баща ми не се случи за мен изведнъж. Той сякаш постепенно изчезна от живота ми. Чувах думите „мъртъв“ и „удавил се“, но те не будеха у мен чувства и самите думи не ми говореха нищо тогава. Известно време след това хората ме гледаха странно, но не споменаваха баща ми. Майка ми също никога не говореше за него. И както казах, той просто изчезна безследно от моя живот. Аз също възприех чуждото поведение и престанах да го споменавам. Но си спомнях за него. Ден след ден. Понякога ми идеше да изкрещя името му, да го повикам, да му кажа, че имам нужда от него. А имах нужда от него. Но пък от друга страна, такъв се случи животът ми. Не е ли така?

Колко много се нуждаех от него сега! Боляло ли ви е някога за даден човек? С истинска болка. Да сте чувствали зейнала мъка дълбоко в себе си — бездна, която само този определен човек може да

запълни. Сигурен съм, че да. Аз също. Неведнъж. Неведнъж. Какво щеше да ме посъветва той ако беше тук? Скоро със сигурност щеше да има много неща да ми каже, защото отивах при него, не е ли така? Там в дълбините. Да, това беше пътят ми. Не съществувахе друг начин да заглуша блъскането отзад в камиона, да отърся агонията, която ме беше обзела до мозъка на костите. Предателството. Въобразявах си, че имам приятели. Въобразявах си, че съм сторил нещо за тях. Че съм отнел част от болката им. А те ме предадоха. Въобразявах си, че ги познавам. Мислех, че мога да им вярвам докрай. Питях се дали изобщо съм разбрал нещо за тях. Дали изобщо бих могъл да разбера нещо за някого. И Мишел. Най-голямата загадка. Да, морето, само морето и колкото по-скоро намерех подходяща скала, толкова по-добре.

Най-много исках да засиля камиона от канарата, наречена Окрис Хед. Там водата беше бездънна. Само от мисълта за нея се замаях. Това се казва канара. Най-високата, която съм виждал. Нейната шеметна височина предизвикваше световъртеж само с представата за нея.

Като дете се бях качвал до върха ѝ. Майка ми показваше на една монахиня, която ни беше на гости, големия пролом, наричан Кор а дТон. Бяха ме взели и аз се влачех след тях. Монахинята ме държеше за ръка. Близостта на урвата ме ужасяваше. Тогава и след това. Този ужас се вмъкна в съня ми с усещането за падане, падане, дълбина отвъд дълбините.

Докато стояхме над гигантския пролом в скалния бряг, монахинята сякаш се слиса и замълча. Слушах обясненията на майка, на които монахинята от време на време кимаше относно Кор а дТон, хорът на вълните, как по време на буря вълните се втурват през пролома в дълбоката морска пещера, дълбоко в която продължаваше проломът, как притискат въздуха в нея, после се отдръпват и освобождават въздуха като бавен, мощен музикален тон, извлечен от гигантски гайди. При силно вълнение този непонятен вопъл се чуваше чак оттатък планината Окс.

Някои хора, обясняваше майка ми, твърдят, че воплите били заради хала на Ирландия. Но тя знаеше със сигурност, че вълните оплакват греховността и покварата на човечеството. И можеше да го докаже. Тя ни заведе от другата страна на пропастта и ни посочи следите от конски копита. Те се виждаха, ясни като бял ден, отпечатани в твърдата скала сякаш камъкът е бил податлив като замесена глина.

По време на Запрещението^[1] трябвало да скочи с коня си в бездната, за да избяга от преследвачите си. И на това място се приземил. Не било ли доказателство за дълбоко вкоренен порок това, че един свещеник бил преследван като див звяр? Че му било забранено да извършва богослужение, да навестява болните, да помазва умрелите. Какво друго да оплакват вълните, ако не тази поквара, поникнала в самата градина на светците?

Този смел, измъчен свещеник, бездната, в която литнал конят му, се запечатаха така силно в съзнанието ми, както копитата се бяха запечатали в скалата. Денем мислех за него, нощем го сънувах. Искях да стана свещеник.

В неделни дни, коленичил на предния ред в църквата, следях всяко движение на свещеника, докато извършваше богослужение на високия олтар, вслушвах се във всяка сричка, която произнасяше. А когато издигаше хляба в благоговейното мълчание на освещаването, дъхът ми секваше от изумление. Виждах се в неговите одежди да извършвам чудото, чудото на превращението на хляба в тялото Господне, да го раздавам на хората така, че да споделят неговата саможертва. Да, пожелах да стана свещеник.

Съзнавах разбира се, че за да мога да стана свещеник трябва първо да порасна, очакване, което ми се струваше безкрайно. Часовете къщи бяха тягостни, а дните бяха досадни като гости, които все не искат да си тръгнат. Чакането да порасна беше мъка. Но чаках. Търпеливо. Изпитвах наслада от мисълта, как ще се гордее мама, когато ѝ кажех, че ще стана свещеник. През това време го пазех в тайна, моята тайна. Понякога ми се щеше да разкрия тайната си, в моменти, когато тя изпаднаше в такова мрачно настроение, не ми проговаряше с дни и ми се искаше да я разведря като ѝ кажа, че ще стана свещеник. В крайна сметка успях да се възпра и да си държа устата затворена, впрочем нещо, което винаги е било естествено за мен. Все пак ми беше голяма утеха да знам, че пазя този коз за краен случай. А колкото повече пораствах, толкова по-ясно съзнавах, че такъв коз ми е нужен заради всичките ми странности.

Да. Всички мои идиотски странности. Това е същинската история на моя живот. Сигурно нещо ми е липсвало по рождение, но мисля, че ясното съзнание за това, че съм странен, изникна в деня, в който тръгнах на училище. Онази сутрин бях новият, единственият

заек. Не беше в училището, където преподаваше мама, така че тя ме закара на път за нейното училище, на задната седалка на черния „Морис Майнър.“ Заведе ме в училищния двор и извика едно от по-големите момичета да ме наглежда, докато пристигне мисис Мърнан. Бях се вкаменил от ужас. Другите деца ме гледаха с презрителни усмивки. И как не? Веднага разбрах, че бия на очи като гарга сред щъркели. Бях облечен в черен костюм с дълги панталони, дяволите да го вземат. Другите момчета носеха обикновени къси панталони и оръфани пуловери.

Пристигна мисис Мърнан и всички моментално се строиха. Голямото момиче, на чийто грижи бях оставен, ме хвана здраво за ръката и с подобаваща важност ме заведе пред учителката. Тя кимна хладно сякаш ме беше очаквала и посочи към редицата на малките предучилищна възраст. Влязохме под строй в училището. За известно време всичко вървеше нормално. Учителката се суетеше, проверявайки присъствието, после учебниците, после заданията. Отпуснах се, вече не бях център на внимание. Докато мисис Мърнан не ми зададе въпрос. Първокласниците стояхме в полукръг около учителката. Тя показваше табели с различни букви. Внезапно се обърна към мен и попита „Как се казваш?“

Това ме разби. Не схващах. Какво искаше да каже? Тя знаеше как се казвам. Всеки знаеше как се казвам. Казвах се Томи Лофтъс. Така че едва ли имаше това предвид. Сигурно беше нещо по-сложно. Още се опитвах да разгадая какво се опитваше да разбере, когато тя повторно кресна: „Как се казваш?“

Бях напълно объркан. Как може да ме пита как се казвам, когато знаеше отговора? Освен това тонът в гласа ѝ ме притесни. Вгледах се в суровото лице с остри черти, но не открих там нищо насочващо. Усетих как потта избива по врата ми под яката на ризата. Лицето ми пламтеше като жив въглен. Не исках да се излагам. Обърканост. Тревога. Притеснение. Всичко в главата ми се въртеше. Мисълта ми угасна.

И тогава се случи това. Топлина се разля леко надолу по крака ми. Знаех какво е това и се надявах, и надявах, и се молах дългият крачол на панталоните ми да го попие, така че никой да не забележи. Но топлината стигна глезените ми и когато погледнах надолу, с потрес видях как вадичката се извива на пода, дълбаейки ярка следа по

прашните дъски. Избухналият подигравателен смях на децата поне разреши напрежението. Дори острите черти на учителката се смекчиха в лека презрителна усмивка. Другите деца се надигаха от чиновете си. Погледни. Видя ли какво направи? Ад. А учителката не бързаше да въведе отново ред.

Този ден тя повече не ме попита нищо. Но когато дойдоха възрастните, започна голямо шептене. Голямо кимане по посока на мястото, където стоях. Долавях части от разговорите. Защо не го е завела в нейното си училище? Срамува ли се? Слабоумен. Същата вечер мисис Мърнан изпита явна наслада да разкаже случката на майка ми, когато тя дойде да ме вземе. Отново чух думата „слабоумен“ по свой адрес.

Така започна моята училищна кариера и така щеше да продължи. Но независимо от това колко ужасно се заплитах, независимо колко жалък бях, когато замръзвах пред лицето на острия лед, насочван срещу мен от учителката, в тези ранни дни в училище аз не се отчайвах. Все още имах своята мечта. Все още стоях върху каменната основа на надеждата. Моята тайна. Героично бъдеще. Щях да стана свещеник. Щях да получа тяхното уважение, дори против волята им. Щях да получа тяхното одобрение. Дори тяхната любов. Но със сигурност уважението им. Но с онези, които ми се подиграваха и ме осмиваха нещата нямаше да са така. Нямаше да са така нещата с гадната учителка с безчувственото лице и нейните въпроси, на които не можех да отговоря. С нейната самодоволна усмивка, когато виждаше моя ужас и обърканост. Тогава нейната усмивчица щеше да обърне палачинката. Нямаше да са така нещата с майка ми.

Често ми хрумваше подозрението, че мисис Мърнан може да е била права за това, че майка ми не ме е завела в нейното училище поради срам. Тя никога не обясняваше своето решение, а се отървяваше от мен с декларации, че в другото училище съм бил по-близо до дома и съм щял да се сприятеля с месните деца. Тези причини не ме задоволяваха, тъй като от своите съученици по онова време получавах само подигравки. Настроенията й ставаха все по-лоши и тя ставаше все по-избухлива вечер, когато се прибирахме вкъщи. Несъмнено заради историите, които чуваше за мен. В такива вечери се изкушавах да я зарадвам като й съобщя новината за моето блестящо

бъдеще. Но се отказвах, смътно подозирайки, че макар онези дни да бяха безрадостни, тепърва щяха да дойдат още по-мрачни.

Накрая не издържах. Беше тъмна дъждовна вечер. Спомням си добре, една от онези вечери, в които дъждът сякаш е провиснал от небето, а облаците притискат покривите на къщите. Мисис Мърнан беше задържала майка ми в продължителен сърдит разговор, така че се прибрахме късно. Вечерята, стотвена от леля Бриджид, беше студена и безвкусна. Майка ми не само ме смрази, но напълно зачеркна и леля. Никакви разговори. Мрачни погледи. Напрегнати движения. Обичайното, но още по-лошо. Много по-лошо. Когато привърши вечерята си, тя се прибра в стаята си и затръшна вратата.

Малко по-късно боязливо отворих вратата. Тя лежеше на леглото, вперила поглед в тавана. Не помръдна с очи дори за да покаже, че ме е забелязала. Застанах до леглото ѝ и казах „мамо.“ Тя не помръдна. Поех дълбоко въздух, изпъчих гърди и обявих, колкото можех по-самоуверено, че когато порасна ще стана свещеник.

Тя бавно извърна глава на възглавницата си и ме погледна право в лицето. Чаках очите ѝ да се изпълнят с радостни сълзи. С гордост. С щастие. Вместо това горната ѝ устна се изкриви в презрителна усмивка. Същото мрачно изражение. Думите ѝ ме пронизаха като леден вятър. Нужен е разум, за да бъдеш свещеник, каза тя. Творецът е преценил да не ме дари с разум и след като Творецът не ме е дарил с разум, то той със сигурност не желае да бъда свещеник. След това извъртя глава на възглавницата и отново впери поглед в тавана.

Бях сразен. Всичките ми идеали, всички мои надежди и мечти бяха смазани. Както когато някой стъпи с тежък ботуш върху охлюв, охлюв, който има своята форма и размери, свой път и цел, и го превърне в безформена бездушна маса от слуз и трошляк. Така се почувствах. Съзнавах, че съм сбъркан, непригоден. Бях се примирил с това. Но нямах представа, че тази сбърканост и непригодност можеха да бъдат пречка между мен и моята мечта да стана свещеник. Нямах никаква представа.

Можете ли да си представите мъката ми? Непригодността ми беше пречка пред това да стана свещеник. Бях безнадежден. Идиот. Не бях способен да отговоря на елементарен въпрос като как се казваш. Или колко прави две плюс две. Вместо да отговоря на въпроса, намокрех гащите. За такъв човек в Църквата нямаше място. Не се

намираха такива длъжности. Можех да вървя по дяволите със своите недъзи. Не бях нужен. Творецът е имал друго предвид като ме е сътворил.

Докато притежавах мечтата си, можех да понасям бремето на своята непригодност. Сега не беше останало нищо. Бях училищният идиот и нямаше спасение. Не можех да избягам от това. А легендата за моето слабоумие се носеше навред. Учителски син. Чудеха се и се смееха. Децата от моето училище ме показваха на децата от други училища. Чудото на седем енории. Не може да чете. Не може да пише. Ако го питаш нещо, почервенява като домати. А иззад гърба ми, подигравките: колко прави две и две? Как се казваш? Сега вече не можех да търся утеха в мечти за героично бъдеще.

Размишлявах върху чувството за справедливост на един Бог, от който бях получил няколко карти по-малко, докато раздавал за бъдещи свещеници. Размишлявах за този извратен Творец с дълбока ненавист.

До този момент бях слушал внимателно всяка дума, изречена по време на неделната служба, Посланията на светите апостоли и четирите евангелия, откъсите от Стария завет и от Новия завет. За целите на кариерата, така да се каже. След като щях да ставам свещеник, то трябваше да науча колкото може повече за религията. А когато се прибирах у дома, изпитвах се колко съм запомнил. Можех да си припомня почти всичко. Сигурно можех да го пресъздам дума по дума. Сега слушах с не по-малко внимание, но с ненавист, опитвайки се да разгада логиката на това същество, което ме беше бракувало със самото ми създаване. И колкото повече слушах, толкова по-малко ми харесваше този Творец. Исус беше свестен, но не можех да схвана какво намира Исус у Бога, който например измъчвал и избивал бедните египтяни, докато можел просто да запрати евреите обратно в Израел.

Оттогава насетне всяка монахиня или свещеник, които се случеха да наминат, бяха за мен толкова добре дошли, колкото някой крадец. Ненавиждах ги. Всеки един от тях. Ненавиждах постоянното напомняне, че Бог ме беше извадил от сметките си. Мразех вниманието, с което майка ми щедро даряваше тези кукумявки. Колкото повече се изпълвах с ненавист обаче, толкова по-набожни ставаха майка ми и леля ми. Те посвещаваха все повече от своето време и енергия и пари на църквата и на клира. Винаги те организираха религиозното сестринство и срещите с Асоциацията на

пълните въздържатели. Винаги те засипваха олтара с цветя на църковните празници. Винаги те готвеха за свещениците, когато икономите им отсъстваха. Докато моите рани загниваха под собственото ми мълчание.

[1] В края на 17 в. английските окупатори въвеждат срещу ирландските католици закони, лишаващи ги от всякакви политически и граждански права, в т.ч. от правото да изповядват религията си, да притежават своя земя, да образуват децата си и т.н. — б.пр. ↑

ТРИ

Какъв покой. Покоят преди да се блъснеш в стената. Каква светлина в тъмната сянка на смъртта. Аз ли се нося към стената или тя се носи към мен? Точно сега е хармония. Мир. Покой. Може би моите дни са продължили да се носят напред без мен и аз вече съм отвън. Наблюдател? Във всеки случай никога преди не съм изпитвал дълбочината на такъв покой. Иронично. Моят проблем винаги е бил, че се спъвам, сривам се, разпадам се в моментите и на най-дребно напрежение. А ето ме сега в най-сериозното изпитание, на линията между живота и смъртта, и това, което изпитвам е абсолютен покой. Абсолютна яснота. Дяволски иронично наистина. Ако можех да затворя малко от този покой като оазисна вода и се върнех да прекося пустинята обратно, колко различно щеше да бъде всичко. Колко дяволски различно.

През годините опитах всичко, за да се освободя от своето притеснение и обърканост. Неща като пушенето. Не помогна, но ми харесваше и когато бях под напрежение пушех като развален мотор. Докато седях в камиона на мерата, пафках пакет „Суит Афтон“ една след друга. Кабината се изпълваше с мъгла от син дим, чиято матовост контрастираше с ясната вечер навън. Негово Преподобие успяваше да поддържа данданията отзад в каросерията, но сега нямаше кой да слуша неговото гръмовержество. Не беше свикнал така. Хич не беше свикнал. Хвърлях по едно око на пътя от Иски в огледалото за обратно виждане. Пътят, по който бях дошъл. Беше пуст. С тъмния силует на замъка, който стоеше на стража над брега. Никой не можеше да се приближи отпред, освен ако не дойдеше по пътя край морето откъм Килиндъф. За момента бях в безопасност. Можех да помисля. Ако успеех да не обръщам внимание на думкането на Негово преподобие.

От многото пушене езикът ми изсъхна и започна да пари. Но, дявол да го вземе, нямаше защо да се тревожа за пресъхнал език, когато възнамерявах да се хвърля с камиона от скала. Един начин да

откажа вредния навик. Пък и няма смисъл да пазя цигари в джоба си, когато скоча.

Тя ме научи да пуша. В късните вечери на езерото. В началото пушеше френски цигари. Държеше ги деликатно, с изпънати пръсти. Поднасяше цигарата към издадените си устни, сякаш целуваше върховете на пръстите си. А изпуснатият дим беше като изпратени целувки и разнасяше своя аромат във вечерния въздух. Над тъмните води на езерото. Покрай скалистия планински склон. В съзнанието ми. Не е чудно, че свързвах цигарения дим със спокойствие.

Не е чудно, че аз самият пропуших. Избрах си „Суит Афтон“. Харесвах пакета. Още като дете обичах да гледам как мъжете вадят цигари от тези жълти пакети. С рисунка на шотландския поет Робърт Бърнс. С неразбираемите заврънкулки отдолу, за които все пак знаех, че са стихове. Знаех ги наизуст, карах от време на време някой да ми ги прочете. Никога не ги забравих. Тихо се лей, скъпа Афтон, между твоите зелени хълмове. Тихо се лей, а аз ще изпея песен в твоя възхвала.

През мъглата на тютюневия дим наблюдавах как добитъкът пасе по стръмните ливади на Долен Килин. Осъзнах, че наблюдавам този пейзаж за последен път. Последен път. Какви чувства отприщи тази мисъл. Какви смесени чувства. Любов и омраза. Да, абсолютните крайности. И много други още чувства. Дори носталгия. Дори проклета носталгия. Дори мерата бе засипана със спомени, освен онези за баща ми, освен онези за духовете на гладните хора, построили крайбрежния път. Спомних си как се катерех между скалите и чаках завръщането на рибарската лодка, натоварена до планшира с треска и скумрия, или игрите в пясъчните бункери като дете. Но асоциациите не се изчерпваха с моите собствени спомени. От разговорите, които бях слушал да водят старите хора, припомнящи си изминалите години, развих някакво чувство за миналото на нещата. Замъкът например. Сега, когато гледах познатите контури в страничното огледало, виждах една изоставена постройка от сив камък. Обичах го дори в този му вид. Като сива изоставена постройка. Но нещата при мен не бях така прости. Съществуваше друго измерение. Миналото. Старите хора си спомняха как някога замъкът се простирал над реката. Когато О'Дауд били вождове. А изобилната река, която течела през двора на замъка донасяла риба до самата врата на кухнята, където готвачът имал

приспособление за вадене всеки път, когато му била нужна за трапезата. Не било ли това мъдро? Удобно? Също така в този замък Дубалтах, последният от клана Мак Фирби, учени и историци, завършил дните си, пишейки и увековечавайки историята на тази земя. Да, когато погледнех замъка, виждах и тези неща. Виждах го като център на дейност в цяло Тирера. И понеже виждах всички тези неща, за мен то беше повече от купчина сиви камъни, издигащи се на нос в океана, където само морските птици внасяха живот със своите крясъци.

Твърде дълго се бях взирал в образа на замъка в страничното огледало и бях забравил да следя пътя пред себе си; поради което не бях забелязал възрастна съпругеска двойка, които се приближаваха към мен от тази посока. Бяха дошли откъм дъното на крайморския път и сега бяха на стотина ярда от мен. Разпознах ги. Пенсионирани учители. Не мои. Не мои. Приятна двойка. Вървяха по крайбрежния път, без да спират.

Бързо дадох газ и превключих на скорост. Хвърлих фасата от цигарата си през прозореца. Подкарах през тревата и излязох отново на пътя. Ускорих толкова бързо, колкото можех. Когато ме видяха, те отстъпиха встрани, за да ме пропуснат. Натиснах продължително клаксона, докато ги подминавах, за да заглуша всякакъв шум, който Негово преподобие можеше да реши да вдигне. Моят жизнерадостен поздрав беше посрещнат с любезна усмивка, кимване и съдържано помахване с пръсти. Погледнах ги в страничното огледало. Бяха се обърнали, за да продължат разходката си. Облекчение. Явно не бях събудил подозрението им.

Докато се изкачвах нагоре от морето по наклона на крайморския път двигателят ревеше и се почувствах по-сигурен. Дори думкането и виковете бяха престанали. Предполагам, че се беше уморил. Или го боляха юмруците. Не беше толкова закъсал. Щеше да изпадне в лошо положение, много по-лошо, преди да приключи с него.

Опитах се да го забравя и да се концентрирам върху пътя. Пътищата, които обичах. Пътищата, които се бяха превърнали в част от мен. Пътищата, по които сега пътувах за последен път. Тази мисъл ме накара автоматично да намаля скоростта. Ако това беше последният път, исках поне хубаво да им се нагледам. Исках да се сбогувам. Познавах пътищата на Тирера като дланта на ръката си. О, колко добре

ги познавах. Всяко възвишение и долчинка. Всеки скалист понор. Всяка дупка в живия плет покрай пътя. Забавих още повече. За да погледам отблизо. За да се съсредоточа. За да предизвикам отново чувството, което изпитвах всеки път, когато пътувах през землището. Щастие. Чиста радост.

Колко различно беше това пътуване в онези дни, когато получих свободата на пътя. Насладата, която изпитвах от камиона. Всяка бабуна и всяка хлътнина, всеки копривак, всяка ръждива табла за легло, пригодена за портик, всички те бяха част от невероятен нов свят и в онези дни аз ги гледах така, както ги гледах сега, в почуда.

В най-високата част от крайморския път имаше отклонение, наречено Фордж Корнър^[1]. От работилниците, където поколения ковачи бяха удряли желязото върху наковалните в своите тъмни бърлоги, не беше останало кой знае какво. Само рушащите се стени на последната ковачница. И тънките, несигурни нишки в спомените на старите хора, репутацията на ковачите, запазена в несвързаните истории или кратките анекдоти, които бях слушал с такова удоволствие.

Отляво — пътят за Слайго. Отдясно — за Балина. Този път беше основната артерия на моите пътувания. Завих наляво, все още карах бавно, отминавайки вратниците на къщи, които вече не съществуваха. Бяха останали само камъни в полето. Като къщата на семейство Мън. Един старец, Том Маниън, често посочваше къщата на семейство Мън в компанията на много по-млади от него. Те бяха озадачени. Смятаха, че е загубил нишката на собствения си разговор и го караха да обяснява. Той беше не по-малко озадачен от това, че те не знаеха къде се намира къщата на семейство Мън и им сочеше купчината камъни, стърчаща в полето отляво.

Отдясно се приближаваше Разцепеният камък и аз намалих още повече. За един последен поглед. Една от любимите забележителности. Легендата разказва, че Фин Мак Кул^[2] и неговият противник стоели един срещу друг в далечните планини Окс. Предизвикали се на състезание по хвърляне на камъни. Фин вдигнал този огромен камък и го запратил чак на това място. Противникът му вдигнал друг камък и го запратил по посока на морския бряг около миля по-далече. Фин бил толкова гневен, задето загубил състезанието, че показал силата си като разцепил своя камък с кутрето си. Ама че удар. Спрях, за да погледна

над стената. Но тумбестият силует на гигантския камък ми изглеждаше натрошен. По-скоро натрошен, отколкото разцепен. Защо всичко изглеждаше така безрадостно? В тази последна обиколка из рая преди скока в ада, всичко трябваше да бъде обагрено от носталгия. Но не. Беше безрадостно и студено. Това наистина беше моят рай и моят ад; адът беше просто рай без сияние.

Колко различно беше в онези шеметни дни, когато за първи път вкусих от свободата на пътя в моя камион. Това беше време на неопишуема радост. Тогава пейзажът сияеше. Всяка извивка на пътя беше за мен като приятелски жест. Докато се движех тромаво и бавно, тъй като все още усвоявах шофьорските умения, аз пеех. Не с глас. Това не бих бил аз. Но вътре. В мислите си. В сърцето си. В най-далечните кътчета на душата си. Пеех ли, пеех. Колко много обичах древните ниски стени, придружаващи пътя навсякъде като двама подпийнали приятели, изпращащи своя пиан другар със залитане, падане, ставане, докато минавах край тях. Обичах живия плет, тучните бурени, толкова злачни, особено през лятото, когато заплашваха да задушат тънката ивица асфалт и да накарат хората да забравят всяка мисъл за пътуване.

Тъкмо изкушението на пътешествията и изследванията ме накара да стигна чак до Разцепения камък първият път. Като дете. Както и постоянното ми желание да избягам от къщи. Да избягам от нескончаемите визити на кукумявките. Да избягам от студенината на майка ми. Бях стигнал до заключението, че никога нямаше да получа майчиното си доверие, независимо от цялото ми старание. А се стараех. Дори след като всичките ми амбиции бяха смазани, аз се стараех да я радвам. Искях да ме харесват. Да ме приемат. Но колкото повече се стараех, толкова по-нелепи изглеждаха моите усилия и толкова повече я карах да се срамува. Моето слабоумие се превръщаше в легенда. Безкрайният цикъл от разкази се преповтаряше отново и отново, за да опише колко тъп съм действително. Разказваше се с безкрайно забавление. Направо пред мен, ей богу. С убеждението, че съм твърде гламав, за да мога да разбера, или че способността ми да чувствам болка е смалена пропорционално на способността ми да отговарям на въпроси в училище. Може би дори смятаха, че се забавлявам с тези разкази, че ми беше забавно да ги слушам, повторени за пореден път. Като например историята с дългата космата

линия. Чували ли сте историята с дългата космата линия? Не? Не е възможно, трябва да сте я чували. Всички знаят тази история. А вие не? Невероятно. Е, добре. Ще ви я разкажа. Ако аз не го направя, някой друг със сигурност ще ви я разкаже.

Спомняйте си, че все се дънех, понеже си въобразявах, че отговорът на зададения въпрос трябва да е много по-сложен и труден, отколкото е всъщност. Като „как се казваш?“ Всичко, което се искаше от мен, беше да кажа „казвам се Томи Лофтъс“ и щях да съм добре. Щяха да ме признаят. Но в онзи напрегнат момент не си давах сметка. Вместо това измокрих гащите, опитвайки се да разгадая смисъла на въпроса. Чак по-късно, когато имах време да размисля, а аз имах много време за размишления между издънките си, осъзнах че във въпроса няма нищо сложно и че простият отговор е проклетият верен отговор. Както и да е. Тази мисис Мърнан ни преподаваше география. На черната дъска имаше нарисувана карта на Ирландия. Картата беше изпъстрена с различни линии и завъртулки. През повечето време тя не се занимаваше с мен и аз бях доволен да мога да се унасям в мечти. Но понякога тя неочаквано се спускаше отгоре ми. Може би за да покаже, че бой с показалка се полага всекиму. Обърна се към мен. Посочи към дъската. Попита ме с рязък глас. „Какво е това?“ Погледнах върха на показалката, който сочеше вътре в картата на Ирландия. Объркване. Както винаги. Усещах, че бузите ми почервяват като цвекло. Пълна конфузия. Започнах да се потя. Под яката. Под мишниците. На всяко проклето място. „Какво-е-това?“ натърти с груб глас, в който се долови треперене. Погледнах в картата на Ирландия. Върхът на показалката се разтрои пред очите ми като кокоши крак; тя блъскаше показалката силно в картата на Ирландия. Жлъчката ѝ се надигаше. Бях ужасен. Трябваше да изрека нещо. Скандалът щеше да бъде по-лош, ако нищо не кажех. Погледнах дъската. Обикновено се дънех заради това, че не отчитах простотата на въпроса. Затова този път реших да опитам с очевидното. Оказа се, че тя е сочала планинската верига на Окс, обозначена с обичайния символ. Взрях се силно и отговорих, че това е „дълга космата линия, Мис.“

В целия клас се раздаде сподавен смях. Сподавяха го, защото знаеха, че мисис Мърнан не е в добро настроение. Никак даже. Лицето ѝ се беше изпънало. Червенината на устните ѝ, колкото я имаше, се беше превърнала в две тънки, бели като вар черти. Настъпи напрегната

тишина и тя се приближи до мен. С върха на показалката си вдигна дясната ми ръка в приемаща позиция. Бързи удари. Тя положи пет здрави шибвания върху тази длан. После другата ръка. Същата процедура. Показалката се счупи от ударите. Тя я изхвърли в кошчето. Отиде до стенния шкаф и от дебел пакет, увит в хартия, извади друга показалка. Чисто нова. Твърда. Пропита от латентна болка. Тя прикова вниманието на професорчетата. И те мълчаха. Тя продължи с урока и аз следях всяко движение на новата показалка със страхопочитание. Съществуваше ли някаква фабрика, в която произвеждаха тези показалки? Плащаха ли на хората, които полагаха орнаментите на дръжките? Изпробваха ли жегването, което предизвикваха? Замисляха ли се тези хора за децата, които бяха в позицията на приемащите наказания. Може би същите мисли спохождаха и съучениците ми, но те запазиха пълна концентрация до междучасието.

И след това взривовете. Освободени. Всички се превиваха от спазматичен смях. Децата от другите класове тичаха да чуят историята. И от своя страна изпадаха в конвулсии. „Чухте ли за Лофти?“ „Дълга космата линия, Мис.“ Толкова много смях падна в училище същия ден, че можеха спокойно да го направят неучебен. Проклет карнавал. Поне унижението, което изживявах вътрешно, ме разсейваше от болката в ръцете ми. Месеци наред след това трябваше да търпя подмятанията „дълга космата линия, Мис.“ Докато някаква нова история не я замени. Или по-скоро не я надмина.

Несъмнено всички тези истории стигаха до майка ми и тя се отдръпваше от мен все повече и повече. Не че някога е била особено близка с мен, бога ми. Сещате се какво искам да кажа. Студена. Ставаше още по-студена. И когато беше у дома, се потях от страх да не направя нещо, с което да я раздразня. Облекчението, което изпитвах, когато прекрачех прага навън, беше невероятно. Беше моментално. Беше физическо. Сякаш електрическото напрежение се изключваше с някакъв шалтер.

Първото ми убежище беше бараката. Можех да прекарам там целия ден, ако пожелаех. Никой не ме викаше за обяд. Нямаше нито разтревожена майка, нито разтревожена леля да наднича, за да се увери, че съм добре. Идеално. В бараката нямаше напрежение. Можех да избягам там. Да се отпусна. Да помечтая. А за мен не представляваше затруднение да прекарам целия ден в мечти.

Чудесно място беше бараката. Построена от големи камъни, едва слепени с цимент, тя клечеше между фуксиите и граничните стени, с гръб към вятъра, който духаше постоянно от морето. Вътре винаги беше уютно. Грубата дървена врата имаше болт от външната страна с резе, което никога не се използваше. Никой не крадеше в този район. А и нямаше нищо за крадене. Части от стари велосипеди. Сандъци с парцали. Няколко инструмента, които сигурно са принадлежали на баща ми. Имаше малко прозорче, зелено, зацапано от прах и стари паяжини. Точно под него имаше обърната кутия за чай, на която седях. И си седях там и си мечтаех. Вече не за това да стана свещеник. Но отново смътни, завладяващи мечти. Знаете. Понякога играех. Събирах камъчета и ги нареждах като стадо. Кутията за чай представляваше моята ферма. Оттам изкарвах стадото да пасе. Трябваше само да го наблюдавам как пасе. Понякога ги премествах, за да пасат полето равномерно. Иначе само седях и наблюдавах. Доволен и спокоен. Познавате чувството. А може би не. Може би никой друг не е прекарал най-хубавото време в детството си да гледа няколко камъчета, седнал на кутия за чай.

Да, бараката беше моето първо убежище. От майка ми. От черното напрежение, което тя излъчваше. От света, намиращ се навън от дворния вратник, където децата ми се подиграваха и присмиваха, където възрастните се усмихваха, когато ме видят сякаш си припомняха последната смехория, която бяха чули за мен или всички истории, които им бяха доставяли такова забавление в миналото. Това съзирах зад техните усмивки.

В училище мъчението ми продължи в предучилищна за малките, предучилищна за по-големите, до първи клас. Аз изостанах, докато моите съученици се научиха да четат и пишат, както и по аритметика и география. Следователно им се удаваха все повече възможности да ми правят номера и да ми се подиграват. И те не пропускаха никоя възможност, наслаждаваха се на всяко удоволствие от демонстрацията на своето превъзходство.

Докато една случка не промени всичко. Бях в ъгъла на училищния двор с група съученици, които ме бяха наобиколили. Задаваха ми въпроси. Ръчкаха ме. Опитваха се да ме накарат да кажа нещо глупаво. За да ми се надсмеят и после да разкажат на другите най-новата история за Лофти. Тогава едно момче от горния клас остави

играта на футбол с тенекиена кутия, която риташе с приятелите си. Приблужи се и грубо си проправи път през лаещата тълпа. Те се отдръпнаха и го загледаха мълчаливо.

„Искам да ви кажа, че този ми е братовчед и следващият, който му каже нещо или каже нещо за него, ще налага ето този юмрук.“ И той размаха стиснат юмрук с побелели кокалчета.

Мълчаливата тълпа отстъпи в страхопочитание.

„Ама той и на мене ми е братовчед“, каза едно от момчетата, които ме тормозеха.

„Ами и на мене,“ каза друго.

„И на мене.“

„Тогавя защо не го оставите на мира?“ попита голямото момче. Това беше колкото въпрос, толкова и заповед.

Отговор не последва. Няколко повдигнати рамене. Сконфузени изражения. И толкова.

Това подряза крилцата на моите преследвачи. Пред мен драматично се разкри началото на нова епоха чрез заклинанието на тази магическа дума, „братовчед“.

Повтарях думата отново и отново. Тя не ми говореше нищо. Когато попитах на вечеря какво значи тази дума, получих от майка ми само насмешливо изсумтяване, презрително вдигане на очите към небето.

Разбира се бях чувал думата преди и имах смътна представа за нейното значение като някакъв вид връзка. Но каква беше тази връзка, аз не разбирах и бях любопитен да установя.

Вече необезпокояван през междучасието в училище, аз следвах Джими Скот като овчарско куче. На него не му пречеше. Той ми беше „братовчед“.

Къщата на Джими беше недалече от пътя, по средата между нашата къща и училището. Сега, когато вече не ме тормозеха и не ми се подиграваха, започнах да се прибирам следобед у дома сам. Един такъв следобед, като стигнахме тяхната порта, Джими ме покани да вляза. Поканата не беше нито въпрос, нито заповед. Знаете. И аз го последвах в къщата.

Майка му режеше хляб в кухнята. В средата на масата имаше чайник. Двете по-големи сестри на Джими вече бяха седнали и мажеха филийките си с масло. Хвърлиха ми един поглед, докато стоях на прага

и се чувствах като натрапник, готов да избягам. Но те повече не ми обърнаха внимание, сякаш беше напълно естествено някой да се мотае из къщата им. Майка му ме посрещна много топло и постави още един стол до масата за мен. Постави парче кейк пред мен и ми подаде нож, за да си намажа сам маслото.

До ден-днешен усещам вкуса на онзи кейк. Свежият дъх. Твърдата хрупкава коричка. Парчетата масло, които не искаха нито да се мажат, нито да се разтопят. В тази кухня цареше атмосфера, в каквата никога не бях попадал. Покой. Отмора. Сякаш беше настроена към някаква природна хармония. Сецате ли се? Покой и хармония, които не принадлежаха само на момента, а бяха постоянни и всепроникващи. Така поне се почувствах аз, докато гризях своето парче хляб и сръбвах от своята чаша чай, сякаш бях част от този дом.

После, отвън, попитах Джими какво е това братовчед.

„Баща ти и майка ми са първи братовчеди. Нали така? Това означава, че ти и аз сме втори братовчеди.“

Явно съм изглеждал объркан, защото той ме заведе вътре при майка си.

„Ще му обясниш ли какво е братовчед?“

„Бащата на баща ти, с други думи дядо ти, и моят баща бяха братя. Така че баща ти и аз бяхме първи братовчеди. С други думи сме имали едни и същи дядо и баба. Разбираш ли?“

Можех разбира се да схвана това. Хареса ми начинът, по който ми обяснявах, нормално. Нали се сецате? Не като на малоумен.

Тази вечер се прибрах късно. Но освен между другото зададения от леля ми въпрос защо съм се забавил, врява нямаше. Това беше за мен знакът да започна да скитам, един вид.

Скитането се превърна в моя страст и основно занимание. В началото ходех у семейство Скот. При всяка удача се възможност. Топлината на този дом ме привличаше. Какво чудно, при условие, че идвах от ледената пустош на нашата къща. В начина, по който разговаряха родители и деца, имаше нещо спокойно. Имаше нещо природно здраво дори в начина, по който си крещяха, когато се караха или спореха. Да, съвсем различно от студената сдържаност на отношенията вкъщи.

Братовчеди. Откривах ги навсякъде. Сякаш бях свързан с всичко живо. И всички тези братовчеди го намираха нормално да се мотая

около къщите им, докато не ме поканят. А щом веднъж ме допуснеха, почвах да ги посещавам редовно. Само да поседя в къшето. Да зяпам. Да слушам.

Те бяха съвсем други хора. Тези братовчеди. Сякаш от недрата им извираше някакъв топъл поток от човештина. Те бяха бедни. Имаха nevoли и тревоги като всички. Повече от всички, ей богу. Отглеждаха деца, които щяха да отплават. Нямаше перспективи за работа или благосъстояние. Бъдещето им беше самота за родителите, Англия или Америка за децата. И го знаеха. Говореха за това. Проклинаха го. Но въпреки всичко приемаха всеки ден като безценен дар.

Да, особени бяха. Тези братовчеди. Много далече от сухите, безжизнени разговори, които се водеха в салона между майка ми, леля ми и техните църковни посетители.

Но трябваше да съм благодарен за малките удоволствия. Трудно ми беше да повярвам, че разполагам с толкова свобода. Дори когато отсъствах от сутрин до късно вечер, никой не ми държеше сметка, нищо освен любезно осведомяване дали съм ял или не. А аз винаги бях ял. В която и къща да отидех, ме хранеха. Така че не се налагаше да се прибирам за вечеря или за чай. Понякога се прибирах дори след семейната молитва, но мъмрене нямаше.

Единствената семейна обязаност, която няхах право да пренебрегвам, беше неделната служба. Леля ми ме обличаше в костюм с бяла риза и вратовръзка. Тримата винаги отивахме и сядяхме на първия ред. Намирах това за много досадно. Онова, което старите кукумявки имаха да кажат, беше винаги банално. И беше неприятно да не можеш да разгледаш паството. Всеки път, когато се обърнех да хвърля поглед, майка ми забиваше костелив лакът в рамото ми. Не беше приятно, така че се съсредоточавах върху олтара.

Все пак много се интересувах от Твореца и вниманието ми се изостряше при всяко негово споменаване. Обичах текстовете от Стария завет, особено когато свещеникът четеше от „Изход.“ Добивах увереност, установявайки, че и той не е кой знае какво. Творецът. Бях му бесен още от момента, в който майка ми разкри, че ме е прецакал по рождение. Така че не се учудих особено, когато нареди на Авраам да убие собствения си син. Да го принесе в жертва. На него самия. За да му засвидетелства почит. Що за дегенерат беше той? И вижте само какво причини на бедните египтяни. Вкоравил сърцата им, та да не

пуснат неговия избран народ, което му дало извинение да им изпрати чума и да ги избие. Прекрасно поведение, при положение, че е отговарял за египтяните толкова, колкото и за израелтяните. Много такива текстове имаше в Библията и те ми идваха добре. Евангелието също беше интересно понеже Исус сякаш също е имал своите съмнения относно Твореца. Той казал на хората да зарежат десетте божии заповеди и че има само две заповеди: обичай Бог и обичай ближния си. Казвам ви, в Стария завет нямаше много любов към ближния, а аз слушах внимателно. Око за око и зъб за зъб. Именно Бог от Стария завет, Твореца винях аз за своята непригодност. Това ми помагаше да разкрия самоличността му, да го обрисувам с вътрешното си око, да хвърля отговорността за моето разочарование право в краката му.

Така че получавах известно удовлетворение от присъствието на църковната служба. А извън часовете на службата, можех да ходя, където си поискам. Докато другите деца трябваше да вършат къщна работа или да се упражняват за училище, аз свободно се шляех из околността. Майка ми беше учителка, така че вкъщи нямаше селскостопанска работа като хранене на прасета, доене на крави или чистене на оборски тор. Такива задължения очакваха другите момчета, когато се прибираха след училище. Колкото до упражненията за училище, какво можеше да направи един идиот, който смяташе планинската верига за дълга космата линия? Вместо всичко това аз ходех на гости у братовчедите и съседите, от къща на къща, докато опознах всеки един човек от селото чак до Разцепения камък.

Старите хора бяха най-интересни. А в много от къщите имаше само стари хора. Самотни стари хора. Двойки стари хора. Понякога цяла къща стари хора, гледащи старините си заедно. И те говореха с мен. Приказваха без край. Приказваха с мен за всичко. Макар че аз не отговарях. И всеки един беше различен. Том Конър винаги имаше парче шоколад за мен, макар да живееше като отшелник и никога не го беше виждал да влиза в магазин. Лили и Лоли, двете старици, които бяха живели в Америка като млади, имаха пауни и токачки за домашни любимци и грамаден часовник, вграден в стената.

Сега разбирате защо Разцепеният камък беше особен за мен. Той обозначаваше границата на определена територия, която беше скъпа на

сърцето ми. Сбогуването е трудно. С неохота го напуснах и ускорих към възвишението Килкълън.

[1] Ковашкият кръстопът — бел.пр. ↑

[2] Герой от ирландската митология, ловец-воин и ясновидец — бел.пр. ↑

ЧЕТИРИ

Да, този камион разкри за мен пътищата на Тирера. Замаян от вълнение, сигурно съм представлявал опасност за себе си и за другите в онези дни. Не само заради неопитното ми шофиране. Понякога дори не следях пътя, дотолкова се прехласвах от лостовете, измервателните уреди и бутоните, които красяха кабината. Карах с едно око към пътя, а другото — на омайните циферблати. Дълго след като се бях научил да ги използвам, продължавах да си играя с ръчките и ключовете, пусках фаровете през деня просто така, надувах клаксона в поздрав към някоя крава със сериозно изражение, зяпаща през напречниците на някоя порта, пусках и изключвах пращящото радио, само за да пробвам бутона.

Камиона ми го купи майка ми. Заедно с малкия бизнес, с който беше свързан. За това трябва да съм й признателен. Тя отдаваше това свое вдъхновение на Светия дух. Който и да я беше вдъхновил, заслужава медал. Ако им трябва още един медал. Може би не. Сигурно им се повдига от медали, дори с техния собствен лик върху тях. Все едно. Това реши проблема на майка ми с мен. Множеството проблеми по-скоро. Преди всичко проклетият й страх, че ще й донесе още срам. До онзи ден тя не ми беше показвала нищо друго освен неприязън, така че явно е била подтикната от желанието да се освободи от мен. Поне така аз чувствах нещата. Въпреки това крайният резултат се оказа в моя полза.

Бях на осемнайсет и ставах все по-отчужден от майка ми. Не че някога сме били близки. Не. Тя се срамуваше от мен от деня, в който се бях родил. Несъмнено. Срамуваше се от моя недъг. От моето слабоумие. Дори мисля, от проклетата ми външност, пък и няма нищо чудно в това като се замислиш. Пък и нима не бях и аз на същото мнение? Не се ли презирах аз самият? Не се ли отвращавах, когато поглеждах в огледалото и виждах това кръгло лице с кръгли свински очички, гледаци ме през кръгли очилца? С постоянно увиснала челюст, колкото и да си напомнях да я държа затворена. Да, на мен

самият ми се повдигаше да се гледам в огледалото, така че защо да се сърдя на майка ми, че се чувстваше така по отношение на мен.

Дори очилата не промениха външния ми вид. Когато ми направиха очила, се надявах да изглеждам по-интелигентен. Но вместо това те сякаш подчертаваха празнотата на вторачените ми очи. Както и да е, унижението, с което свързвах самото събитие, ме настрои много негативно към проклетите очила. Това разказах ли ви го? За прегледа? Не съм? Представете си проблема. Очната лекарка пристигна в училище и извади инструментите, за да прегледа децата едно след друго. Когато ме накара да седна и да прочета буквите от таблото, истински се озадачи.

„Никоя от буквите ли не можеш да прочетеш?“ попита тя с учуден тон, „Зрението ти е доста зле.“

Постави пред очите ми рамка и пъкна в нея две лещи, които така приближиха буквите, че почти щяха да ми избодат очите. Но пак не можех да ги прочета. Поради една очевидна причина. Пък и разбира се обичайната паника и парализа ме бяха обхванали, така че очите ми сълзяха, лицето ми пламтеше и потта от челото ми се стичаше на вадички зад рамките.

Очната лекарка усети паниката ми и се притесни. „Няма страшно. Тези лещи са най-силните, които имам тук, но мога да взема по-силни. Ще донеса по-силни следващия път. А може и родителите ти да те доведат в кабинета ми в Слайго и ще оправим нещата, не се безпокой.“

Тя отиде да се консултира с учителката. Виждах как двете сведоха глави и заговориха възбудено, хвърляйки погледи в моята посока. Впоследствие очната лекарка дойде отново. Започна да ми говори със странен тон като произнасяше всяка сричка бавно, сякаш освен за сляп ме смяташе и за глух. Сякаш говори на бебе в количка, което не може да разбере какво му казват.

„Така, мом-чен-це. Е-то та-зи таб-лич-ка. На нея и-ма съ-щите бук-ви, как-вито и-ма на е-кра-на и ко-га-то по-со-ча бук-ва на ек-ра-на, ти се опи-тай да по-кажеш съ-ща-та на таб-лич-ка-та. Раз-би-раш ли? Доб-ре. За-поч-ва-ме.“

Процедурата беше проста. И заработи. Успявах да посоча съответните букви безпроблемно. Посочвах ги с пръст. И получих чифт очила, с които можех да виждам надалече. Неща, които преди не

можех да виждам. Като Инишмърей, стърчащ в океана в ясен тих ден. Белите петънца на къщите на склона на планините Окс. Бях възхитен. Но все пак унижението да се отнасят с мен като с пълен идиот го свързвах с очилата. Така че те не ме накараха да изглеждам или да се чувствам по-интелигентен.

Струва ми се, че начинът на майка ми да се справи с недъга ми, беше като се отрече от мен. На баща ти си се метнал, просъска през зъби тя един ден, когато мрачното настроение я беше завладяло. Забележката ме нарани дълбоко, защото знаех, че това не е комплимент. Също така бях изумен, защото тя никога не споменаваше баща ми ако не се налагаше. Но когато обидата отмина, тази забележка породила други чувства. Бях любопитен. След като бях като него, исках да знам повече за него. Така или иначе споменаването на името му у дома беше като да отвориш вратата в зимна нощ и да пуснеш вътре ледения вятър. Как смея? Не изпитвам ли никакви чувства? Нямам ли срам? С други думи, що за чудовище съм, че да си позволя дори да прошепна името му?

Леля Бриджид беше малко по-пряма, когато майка ми я нямаше наоколо. Той беше много атлетичен, казваше тя. Никой в седемте енории не можеше да го победи на бягане или скачане. Също така беше страхотен плувец. Тук тя млъкна. Сякаш се беше увлякла. Леля Бриджид беше спокоен и самоотвержен човек, който се определяше единствено спрямо майка ми. Тя беше сестра на Мисис Лофтъс. Мисис Лофтъс, учителката. Тя беше нещо като сянка на майка ми. Вършеше къщната работа, докато майка ми преподаваше, но освен това придружаваше майка ми навсякъде и правеше всичко, което правеше майка ми. Така че знаех, че леля няма да прекрачи границите, които са били определени.

За да науча повече за баща си, започнах да разпитвам братовчедите по негова линия. Братята и сестрите му бяха емигрирали в Америка като млади и разбира се не поддържаха връзка с майка ми. Съмнявам се, че и тя им пращаше коледни картички. Но той имаше братовчеди. Много. Навсякъде. По всяка линия. Цяла сюррия от тях живееха в един ред къщи извън селото. Бяха диви и груби, не ги обичаха заради пиенето и побоищата, а аз ги харесвах много. Те също сякаш ми се радваха. Винаги ме поздравяваха и говореха с мен топло и естествено. И никога не забелязваха в мен нещо различно. Приемаха

ме просто като друг човек. За тях бях нормално човешко същество. Харесвах също начина, по който говореха свободно и без смущение за всеки. Беше истинско забавление да седя и да ги слушам как правеха на нищо онези, които се правеха на нещо повече. Дори майка ми. Особено майка ми. Тя върви така изправено и надменно сякаш има шомпол в задника си. Нейните изражения, сякаш пикнята ѝ е одеколон. Сякаш не пърди като всички нас. Ето такива коментари. Аз не се обиждах.

За баща ми, от друга страна, никога не казаха лоша дума. Той беше друг. Добър с всички. Не груб като нас, казваха те. Трябваше да ходи на училище. Трябваше да отиде в колеж. Щеше да се справи отлично. Беше такъв тип. Но не го направи. Да ходи на училище или да отиде в колеж. Нито пък замина. Остана тук и се ожени за учителка. Най-лошото нещо през живота му. Студена кучка. Цяло чудо е, че изобщо успя да се омъжи. Цяло чудо е, че не си държа краката кръстосани за Исус. Нищо чудно, че нещастникът се уби. Да, така говореха те. Толкова грубо. Сякаш бях един от тях. Нещастникът се уби.

Такава беше неофициалната версия. Но може би вярната. Официалната версия беше друга. Излязъл в морето да плува и бил погълнат от огромна приливна вълна. Не е вярно, казваха братовчедите, приливната вълна дошла после, нормалната гневна реакция на морето при удавяне. Той казал, че ще преплува залива Куангиар, от единия нос до другия, което не е голямо разстояние за добър плувец като него. Да, казваха братовчедите, но и плашилата в полето знаят, че в залива Куангиар има огромна подводна скала, наречена Темпъл Рок, която предизвиква такива течения и водовъртежи, че рибарите я избягват отдалече, когато излизат в морето, и ако рибарите странят от нея, понеже ги е страх, че може да погълне лодката, какви са шансовете на плувец? Не, той не беше глупак. Знаеше какво върши. Със сигурност се е опитал да заблуди хората. Похвалил се, че ще преплува залива. Но е знаел, че никога няма да стигне отсрещния бряг. А и никога не откриха тялото му.

Да, бях много привързан към целия ми род братовчеди. Независимо по кой път поемах извън село Иски, имах братовчеди и от двете страни. Техните ферми бяха най-малките, а много от тях дори не притежаваха своя земя. Имаха най-многобройните семейства и без

съмнение бяха най-бедните, но от друга страна притежаваха характер и жизнерадост, каквито никога не открих у по-богатите земяци.

Любимото ми семейство измежду всички братовчеди бяха, разбира се Скот. От деня, в който Джими се застъпи за мен в училище, ние се сприятелихме и аз свикнах да посещавам техния дом по-често от всяка друга къща.

Вечер след училище Джими ме водеше в полето на лов за зайци. Зад къщата се простираха разкошни поля, собственост на един западнал фермер на име Уолтър Тъфи, който прекарваше по-голямата част от времето си в кръчмите, спорейки за политика и критикувайки правителството за начина им на управление. Всички го взимаха на подбив. Погледнете го, казваха, държи речи за това как трябва да се управлява държавата, а магарешките тръни и амброзията са избуяли толкова високи в неговите ниви, че надничат над стените. Все едно, обичахме неговите нивя. Пустош. Храсти прецип. Стари канавки с дупки на земеровни зайци. Магарешки бодил с морави цветове и малки площи трева около стъблата им, която овцете внимателно щипеха на безопасно разстояние. А Уолтър никога не беше наоколо да ни притеснява.

Джими имаше едно краставо пале на име Бран с характер на териер, което се държеше като териер, но с външност на миниатюрна хрътка. То си гледаше работата добре, макар да не беше вълкодавът на Фин Мак Кул, на който бе именуван. Джими и аз биехме храстите прецип, за да изкараме някой задрямал земеровен или див заек. Веднага щом заекът излезеше на открито, Бран се спускаше след него като светкавица. Така се правеше тази работа по принцип, и от време на време успявахме да хванем някой. Но Бран беше разсеяна гадина. Вниманието му биваше лесно отклонявано. Изпълнен с енергия, бягаше наоколо, душейки всяка туфа и заешка дупка с най-делови израз, но по-често продължаваше ентузиазирано да души, дори след като заекът беше изскочил изпод носа му и хукнал през откритото поле пред безпомощните ни погледи.

Така или иначе, беше много забавно. А всеки път, когато успеехме да уловим някой земеровен или див заек, майката на Джими го приготвяше за вечеря. Чувствахме се като господари, дъвчейки вкусното крехко месо със съзнанието, че тъкмо ние сме го доставили на масата. Една вечер уловихме три заека и Джими ме накара да взема

единия и да го занеса вкъщи. Съгласих се неохотно. Той избра един едър, тлъст и хубав на вид заек, най-хубавият, който някога бяхме улавяли. Майка ми поправяше ученически работи и пиеше чай до печката, когато влязох със заека. Тя подскочи с тревожно отвращение сякаш заекът беше умрял от някаква болест, и ми нареди незабавно да го изхвърля в коша за отпадъци. Никакво готвене. Все ми беше тая, но на другия ден тя отиде и купи един заек от месарницата. Как да си обясниш това?

Когато завършихме началното училище, двамата с Джими поехме всеки по своя път. Като много други момчета и момичета Джими отплава за Англия. При по-големите му братя и сестри, които се бяха установили в Лондон. Нищо подобно не се случи с мен. Така че продължих да се мотая наоколо, от една къща в друга, вечерях на едно място, пиех чай на друго, оставайки незабележим докато хората си приказваха.

А те приказваха доста. Особено старите. Приказваха свободно. Не чакаха непременно отговор. Все едно ме нямаше. И все пак тъкмо моето присъствие ги подканяше да говорят. Разказваха за едно време, описваха хора, които бяха живели преди бащите на техните бащи. Споделяха лични проблеми и разочарования. Разкриваха неприлични факти за своите съседи. Може би смятаха, че не вдявам нищо от онова, което казваха. Само защото не говорех. Само защото бях слабоумен. Но аз разбирах всичко и помнех. Помнех всичко. Често можех да ги поправа за нещо, в което грешаха. Но звукът на собствения ми глас би ме парализирал. Сигурно би парализирал всеки, дотолкова бях свикнали с моята обичайна мълчаливост. Така ме устройваше. Хората ме смятаха за слабоумен, тогава защо да развалям отношенията ни като ги поправам или им обръщам внимание, че си противоречат с това, което са говорили година преди това. По-добре беше да оставя нещата както си бяха и да не се замесвам в спорове, за които не бях добре подготвен с моите запъващи едносрични думи и сконфузено почервеняло лице. По-добре беше като си мълча. И слушам.

Както казах, майка ми имаше странно двусмислено отношение към моите скитания от къща на къща. От една страна никога не ми забраняваше да скитосвам, никога не ме разпитваше къде съм ходил, никога не правеше проблем, колкото и късно да се прибирах. От друга, беше постоянно оскърбена от това, че ходех да си прекарвам времето с

онези хора, както ги наричаше тя. Накрая започна да възразява, когато ме видеше да се шляя по селските улици. Момчета от улицата, така наричаше тя онези, които се събираха в пощата или на моста всяка вечер, за да се разговорят. Какво неприемливо намираще в това тя, така и не успях да разбра, след като това бяха същите момчета и мъже, които срещях докато скитах из околността.

Когато станах на осемнайсет и съобщих, че получавам социална помощ като всички други, тя, меко казано, се разстрои. Заговори за работа. За това да замина за място, където ще се грижат за мен. Не ми харесваше тази идея. В крайна сметка, както вече казах, вдъхновението блесна. За мой късмет. Един ден тя се разговори със Стивън Ханлън. Ровеше из сергията му с религиозни артикули за медальон на свети Кристофър. Откакто папата го беше забранил, него и света Филомена, майка ми още повече се беше привързала към този светец. Отказа да повярва, че не са съществували. Светци, които бяха отправяли своя благ взор към човечеството цели векове, които бяха носили бремето на неговите молитви, товарът на неговите нужди, как беше възможно някой просто да се обърне и да заяви, че не са съществували? Пък бил той и папата. Особено пък папата.

Като не успя да намери медальон на свети Кристофър, тя прерови останалата част от сергията и се задоволи със статуйка на блажения Мартин Порес. За какво ѝ беше нужна още една статуя беше загадка, тъй като къщата ни беше препълнена със статуи на всички светци и мъченици, известни на човечеството. Може би заради това, че този тип още не беше светец и беше по-усърден от останалите, виждайки, че му предстои повишение. Стивън Ханлън търгуваше с религиозни стоки, а неговият камион и сергията с платнен навес бяха част от всяко религиозно събитие или празник от почти половин век.

Майка ми оплакваше упадъка на религиозността, онагледен с отмяната на светците. Повече светци ни трябват, а не по-малко. Стивън се съгласи, отбелязвайки, че премахването на светци не се отразява добре на бизнеса му. Имало стабилно търсене на медальоните със свети Кристофър. Печелившата стока. Давал ли си е сметка папата за това, когато го е отменил? Бизнесът беше слаб и без папата да го притиска като премахва светци. Не е като едно време, когато търговията беше изгодна и подобни загуби можеха да бъдат компенсирани. Тогава имаше търсене на предмети на набожност. Но

вече не. Край. Сега можеше с тях само да се издържа. И без това остарява. Време му е да се оттегли. Има четирима синове, всички устроени с добри професии. Така че защо да продължава да понася негодите на времето и пътуването. Вече не е като някога, когато в седмицата на мисията пред църквата имаше половин дузина сергии и всички те печелеха добре. Имаше настроение и оживление, и приятелство. Сега това липсва. Вече не е весело. Само той остана. И мижавият оборот, който да оправдае пътя.

Според майка ми, същата тази нощ тя не успяла да мигне, обмисляйки проведения разговор. На следващия ден в училище оставила учениците да се занимават сами, да преговарят, докато тя самата била заета с мисли. Веднага след училищния звънец в три часа тя се качила на колата си и пропътувала двайсетте мили до дома на Стивън Ханлън. Там била посрещната с изненада, но много любезно, въвели я в хола с цялото уважение към нейната работа като учителка. Там, на чай и домашен хляб, тя изковала сделката със Стивън Ханлън. Всичко това тя сподели по-скоро с леля ми, отколкото с мен самия, когато се прибра.

Никога не каза колко е платила. Парите се считаха за неподходяща тема за разговор. Беше се договорила да купи бизнеса на Стивън Ханлън на края на сезона, когато той възнамеряваше да се оттегли. Сделката включваше камиона, сергията, стоката, репутацията. Освен това той се съгласи да ме въведе в работата направо като неплатен чирак и да ме научи на всичко, което щеше да ми бъде необходимо да знам за бизнеса. И щеше да ме научи да карам камиона.

Майка ми преливаше от радост. Е, навярно преливаше не е точният израз. Може да създаде погрешно впечатление. Да речем, че беше доволна. Тя се усмихваше. Дори говореше с мен. Е, не много и то по индиректен начин. Беше идеално за мен. Малък бизнес. И то в религиозната сфера. Да, вдъхновение свише. Несъмнено с помощта на света Филомена или свети Кристофър, за да покажат, че все още ги има. Да демонстрират влиянието си. Да, трябва да беше свети Кристофър. Покровител на пътниците. И щеше да продължи да се грижи за мен според майка ми.

Нямах нищо против свети Кристофър да се грижи за мен, още повече, че вече не съществуваше. Но самата мисъл за начинанието ме вцепеняваше. Дяволски ме вцепеняваше. Чудовищно по мащаба си

начинание. Как щях да се справя? Аз, който не умеех да чета, нито да пиша. Не умеех да събирам, нито да изваждам. Та аз бях слабоумен. Как така щях да въртя бизнес. И как щях да шофирам камион? Камион? По дяволите! Майка ми все още ме караше да сядам отзад в колата й дори когато предното място беше свободно. Така че само бях гледал как се кара кола. А камион? Невъзможно.

Малко по малко възможността започна да прониква във въображението ми. Диви мечти за уважение и значимост. В началото ги потиснах рязко. Но те се върнаха. И всеки път ми се струваха по-разумни, логични и познати. Мечти за независимост, цел и положение. Другарите ми, онези, които срещях на моста или в пощата, всички бяха от фермерски или работнически произход. Почти всички получаваха помощи за безработни, но също работеха и в семейното стопанство или имаха някакви странични занимания, откъдето получаваха малко пари, които да дрънчат в джобовете им. Аз не притежавах нищо. Майка ми ми даваше пари, ако исках да отида на кино или за сладолед. Винаги точната сума. Нито пени повече. Не бих я описал като стисната или дребнава. Не, тя беше щедра, с оглед на това, което харчеше по църквата. Просто такава си беше. С мярка. Прецизна. Отпускаше това, което й поискаш. Ако го одобри, разбира се. Нито пени по-малко. Нито пени повече. Така че перспективата да имам свои доходи заедно със свободата да правя с тях каквото пожелаея, беше повече от вълнуваща. Беше въодушевяваща. Беше страхотна. А перспективата да имам камион, който да карам — много дни ми отне да го побера в главата си.

ПЕТ

Сегашният момент е най-важният в живота. Особено ако е последният ти идиотски момент. И с него приключва идиотският ти живот. Обременен с миналото, бременен с бъдещето. Той е вечен и безкраен. Времето не прилича на река, каквото и да си говорят. То по-скоро напомня езеро, локва, няколко пръста вода на дъното на катранен варел. Раждането на човек е събитие, нещо като камъче, падащо на повърхността на водата, което предизвиква поредица вълнички, устремени навън. Когато наблюдаваш вълничките, можеш да обхванеш целия рисунък едновременно, от центъра към външните окръжности. Правило ли ви е впечатление?

Идеята не ми е хрумнала спонтанно сега, в този особено важен момент от идиотския ми живот. Съвсем не. Хрумна ми преди много години. Бях на шестнайсет, когато Уилям Флетли се уби като се навря с главата надолу в буре с дъждовна вода. Варел за катран, сецате се за какво говоря. Познавах Били Флетли. Той беше кротък човек, който си гледаше неговата работа и беше любезен с всеки, но макар че беше любезен с всички, живееше вътре в себе си, както после всички казваха и повтаряха.

Бях потресен. Смъртта на баща ми хвърли сянка върху мен и разбира се аз размишлявах върху нея, но то се беше случило напълно непознато за мен. Разбирането за неговата важност дойде впоследствие и постепенно. С Били Флетли беше друго. Той беше първият човек, за когото съзнавах, че е извършил самоубийство.

Също така изпитвах страхопочитание. Как можеше възрастен човек да успее да се удави в буре с вода? Разбира се официалната версия беше, че е станала злополука: нещастникът се подхлъзнал, докато търсел нещо на дъното на варела. И така той можеше да бъде погребан в гробището до майка си и баща си.

Така започнах да се интересувам от варели за мазут. Такива имаше по един-два пред всяка къща, в тях се събираше дъждът или по-често влагата, която се стичаше от покрива, отцеждаше се във

водосточните тръби и се спускаше в улука. Някои държаха дървени бурета, но най-често се използваха стари варели, за да събират дъждовна вода. Такива имаше много, в тези метални варели докарваха мазута, с който поправяха пътищата и най-често ги оставяха захвърлени в канавките, когато пътните работниците си тръгнаха. Щом остатъкът от мазута засъхнаше и се втвърдеше, той запечатваше вътрешността на варела срещу корозия и те издържаха с години. Дори след като хората бяха изчерпили събраната пролетна вода, те запазваха варелите за дъждовна вода. По-добра е за пране, казваха, а катранът е добър за кожата.

Дълго след самоубийството на Били Флетли не можех да устоя на изкушението да надничам във всяко буре, което срещах. Вършили ли сте такова нещо? Да надничате в катранен варел. Черен като кюмюр. Трудно е да разбереш къде е повърхността на водата. Първото нещо, което виждаш е големият диск с отразеното в него небе. Много синьо при хубаво време. После обаче зърваш собственото си разкривено лице, втрещено в тебе сякаш се пита какво по дяволите искаш, та надничаш в бурето. Но да оставим грозната муцуна. Забравете я за момент. Съсредоточете се върху диска от неподвижна вода. Пуснете едно камъче в центъра на диска и наблюдавайте магическите вълнички, които се устремяват навън в свършени окръжности, докато стигнат стените. Тогава бам, започват да се връщат и се получават две движения на окръжности — отвътре навън и отвън навътре. Ако следите движението, ще видите как първата окръжност се връща обратно в точката, от която е тръгнала.

Бях хипнотизиран от тази игра да пускам камъчета в катранени варели. И един ден се вгледах дълбоко в едно буре, тъй като на дъното му имаше съвсем малко вода. Взрях се в собствената си сянка, извираща от синьото небе. И си помислих, аз съм точно като него, като Твореца, и гледам отгоре надолу, от небето към земята. Към цялата дяволска вселена. Всичко и всички са във властта му. А той прави вълнички като пуска камъчета. Но сме натикани в неговото буре и независимо колко далече стигат окръжностите, накрая бам, и се връщат отново. Завинаги в неговата власт. Завинаги в капан.

Но защо се хвърли Били Флетли в центъра на този свят? Защо беше неговата болка толкова непоносима? Той не страдаше от болести, нямаше грижи, нямаше отговорности. Беше само един обикновен

човек, добър към всички. И все пак е носил вътре в себе си толкова силна болка, че трябваше да я охлади така, както ковачът охлажда парче нажежена до червено стомана. Кой беше нажежил болката на Били Флетли? И защо?

Ами ясно кой, по дяволите, беше отговорен за това. Не е ли така? Този, който беше сътворил Били Флетли. Кой друг? Същият, който беше вложил в съзнанието ми идеята да стана свещеник, като едновременно се беше погрижил това да бъде невъзможно, оставяйки ме малко нещо слабоумен. Дали се наслаждаваше на такива подигравки? И ако да, защо? Започнах да се вслушвам по-внимателно в текстовете, прочетени по време на служба. Стигах единствено до извода, че това е един нещастен изрод, който откача всеки път ако не получи уважението, което изисква. Да, у Твореца имаше нещо странно, така че продължих да надничам във варелите в търсене на отговор какво е то. На хората започна да им прави впечатление и те подмятаха шеги. Мокър парцал, окачен отстрани на варела. На това, казваха те, съм приличал. Така че трябваше да бъда по-прикрит, потаен. Това в крайна сметка не беше беда, тъй като имах собствен катранен варел до ъгъла на бараката, в който се стичаше влагата от мъглата по поцинкования покрив.

И ето ме тук, на път да изпитам с пълна сила удара в стената на Твореца. Моята лична вълничка е достигнала предела си. Какво се случва след това — кой може да каже?

Познавате ли пътищата на Тирера? Знаете ли колко са прекрасните? Всеки нов завой открива ново чудо. Докато карах нагоре по хълма Килкълън, горещо желях товарът ми да беше друг. Колко ми се щеше просто да изхвърля Негово преподобие. Просто да го закарам до морето и да го изхвърля. Да се отърва от него. Така както фермерът се отървава от нежелано куче като го слага в торба с камък и го захвърля в прилива. Това щеше да приляга. И щяхме да останем само Мишел и аз. Още веднъж. Както преди. И макар тя да беше отзад и да не можеше да види как пред мен се разкрива заливът Слайго, докато пълзах по челото на хълма, можех да споделям с нея чувството поради нейната близост. Сега близо до нея беше той. Ненавиждах това. Но аз ненавиждах също така и задушеното сияние на рая. Сиянието, което чувствах, докато кръстосвах същите пътища с Мишел. Сиянието, което съществуваше там много по-рано, когато пътувах, натоварен до

козирката с моята стока. То съществуваше в деня, когато започнах да уча занаята на търговията с религиозни предмети от Стивън Ханлън. Сега в съвсем същия пейзаж сиянието беше изчезнало. Нямаше дори светлинка. Студен и безжизнен. Като проклетият труп на човек, когото си познавал и обичал. Сигурен съм, че ме разбирате.

Колкото по-скоро откриех скалата си, толкова по-добре. Така че завих към морето по околоръстния път при Дуналтън. Отляво беше гористата речна долина, наречена Олтърнан. По средата светилището, наречено Кийв. Място за поклонение от хиляди години. Преди да дойдат християните, местните хора чествали тук празника на Лукнаса — извора. Боготворели кристалната вода, идваща от камъка. Боготворели зелените лескови храсти, отрупани със земните дарове. Чествали жътвата. Чествали живота. После пристигнал свети Фарнан и го превърнал в свой личен параклис. Но поклоненията продължили. Вече в чест на светеца покровител. Наричаха го Образеца. От Гирляндената неделя до Успение Богородично. Празникът на Лукнаса, но в чест на светец. Чудесно място. Вече няма много тържества. Църквата ги прекрати. Мрачни хора. Тук имаше и една мърлява статуя на свети Патрик. Кой знае защо. Сигурно им е излязла евтина. Италианска изработка. Може би доставена от Стивън Ханлън. Вероятно е изкарал някой паунд от сделката.

Да, най-вероятно я беше доставил Стивън. Знаеше си работата. Говореше с хората спокойно и винаги узнаваше каква е хавата. И ако беше нещо по неговата част, хората автоматично отиваха при него. Сякаш това беше съвсем естествено. Да му поискат съвет. И в крайна сметка да го ангажират.

В отношенията му с хората нямаше нищо фалшиво. Дори когато ставаше дума за бизнес. Никога не му личеше да е приритал да продава. Изчакваше ги те сами да дойдат. По съвсем естествен начин. Хората идваха при него да поговорят. Той можеше да бъде от помощ. Да успокои. И се гордееше със своите познания и опит. Ако продадеше нещо, слава на Господа, ако не успееше, нищо не беше загубено.

И сякаш изпитваше задоволство, че предава тези знания и опит на мен. Странно наистина. От друга страна не. Аз бях единственият, комуто да предаде занаята и опита в края на дните си. Предполагам, че си е мислил по-добре слабоумен, отколкото никой. По-добре, отколкото да захвърли камиона в някоя канавка да изгние там.

Задачата сигурно му се е сторила непосилна, когато видя първите ми опити. Но човекът беше много търпелив. Много спокоен. Всеки път, когато очаквах да се ядоса или да се вкисне, или да се подразни, нищо подобно не се случваше. Изваждаше лулата си и без да бърза я разпалваше. За времето, което му беше необходимо за извършването на тази операция, той отново беше готов да насочи вниманието си и да разреши кризата.

Опита се да ме научи и мен на това. Да бъда спокоен, искам да кажа.

„Чуй, синко,“ каза ми той, след като ме беше наблюдавал няколко дни. „За всеки е ясно, че имаш проблем. Няма смисъл да се отрича това, че имаш проблем. Но това е просто проблем. Не е краят на света. Това, което трябва да направим, е да определим какъв е проблемът, да намерим начин да го разрешим или да го заобикаляме. Струва ми се, че си прекалено чувствителен. Шашардисваш се от всяко нещо. Ако някоя старица дойде на сергията, за да купи от теб статуя на Свещеното сърце, това е само сделка, а не някаква драма. Така че няма нужда да се стягаш. Не е нужно да изтласкаш и последната капка кръв от краката в лицето си. Не е нужно да хвърляш гранати наоколо. Старицата е клиент, това е всичко. Тя не гледа на теб като личност. Не се интересува дали си щастлив, или нещастен, дали нямаш грижи, или на плещите ти тегне мъката на света. Тя иска статуя на Свещеното сърце и също така иска да ти плати. Това е всичко. Следователно трябва да станеш по-безпристрастен. Открий у себе си бутоните и се научи да включваш мозъка и да изключваш сърцето. Така ще се научиш да мислиш само с мозъка си, а не със стомаха или сърцето си.“

Това ми се струваше разумно. За първи път в живота си получавах съвет, който разбирам. И започнах да се старая. Развих малки техники за запазване на спокойствие. На безпристрастност. Постоянно си повтарях: това са клиенти, а не хора. Искат само да бъдат обслужени. Те не ме познават. Аз не ги познавам. Те не се интересуват от мен, а на мен не ми дреме за тях. И ефектът малко по малко дойде. Ако възникнеше проблем или някой ми зададеше въпрос, на който не можех да отговоря веднага, използвах неговия трик да отстъпя две крачки в дълбоко размишление, докато скалпя отговора и отново се обръщах към клиента. Но не успях. Бях твърде статичен. Искам — не искам, краката ми залепваха за земята и аз се втренчвах в

клиента с отворена уста. Въпреки това мислено следвах процедурата. Изключвах, обмислях проблема, съставях отговор и отново превключвах на клиента, така да се каже.

Трябвало е да стане учител. Стивън Ханлън. Имаше особен подход. Умееше да ми покаже как се прави нещо. Да го демонстрира. После ме канеше да опитам. Например да издигна скелето на сергията и да опъна навеса върху него. Когато изпаднех в затруднение, което в онези дни постоянно се случваше, той се намесваше. Първо посочваше онова, което съм разбрал правилно. Това той подчертаваше първо. После, след като беше възстановил увереността ми, посочваше къде греша и как да постъпя. И всичко това по неговия бавен и успокояващ начин. Да, Стивън Ханлън трябваше да бъде учител. Беше наистина велик.

Скоро престанах да се шашардисвам толкова лесно. Насочван от неговите спокойни побутвания, изръмжавания и кимвания, започнах да усвоявам бизнеса. Как се опакова и разопакова стока. Как се вади сергията от каросерията на камиона. Как да подредя артикулите, така че хората да виждат ясно всеки един от тях.

„Не е зле, синко, но не смяташ ли, че е по-добре броениците да бъдат окачени?“ питаше той със своя бавен, сериозен тон. И разбира се, откривах кукички на гредата над главата ми, разположени идеално за окачване на броеници.

Харесваше ми да ми казва „синко“. Това не беше точно израз на привързаност от негова страна, но не беше и снизхождение. А и от неговата уста звучеше естествено поради възрастта му. Сигурно беше на седемдесет, но ги беше навършил скоро. Леко телосложение. Чиста кожа. Бяла коса без признаци на оплешивяване. Обличаше се младежки. Късо морско-синьо палто от туид. Вталени панталони. Мека шапка от вълнен плат с втъкнато в лентата перо. И разбира се лула. Винаги у него. Ако не пушеше от нея, той я почистваше или я пълнеше с пресен тютюн. Пушеше тютюн марка „Клан“, който се продаваше нарязан, в зелен пакет на шотландско каре.

Казваше ми „синко“ и това изглеждаше истинско, изглеждаше да обозначава някаква връзка между нас. Което ме поразяваше. Не казвам, че се чувствах изоставен от целия свят. Не точно изоставен. Видовете отношение към мен от страна на хората се простираха от студено презрение, както в случая с майка ми, през пълно безразличие, както в

повечето случаи, до един вид топло приемане в случая с братовчедите и старите хора, които посещавах. Единственият човек, с когото съм се чувствал истински близък беше баща ми. Това поне си спомням от кратките ни взаимоотношения. Но тогава бях дете и то негово дете, така че това е различно. А сега, на осемнайсет, глупав и грозен, не умеещ да чете и пише, неспособен да върже две думи в изречение, и въпреки това този старец сякаш ме харесваше, сякаш ме беше осиновил.

Пък и добре че имаше положително отношение към мен, защото така или иначе трябваше да ме научи на занаята. Липсата на умения, които трябваше да съм усвоил в училище представляваше следващата трудност.

„Наблюдавам те, синко, и забелязвам, че изпадаш в паника, когато човек реши да купи повече от едно нещо. Май не си много добре със смятането.“

„Не съм“, изръмжах аз.

„Обаче знаеш колко струва всяко нещо. Изумен съм колко бързо научи цените.“

„Добър съм в помненето.“

„Така ли“, засмя се той. „Да опитаме. Ще променим цените на една дюза артикули. Аз ще си ги записвам, докато ги казвам и ще проверим колко от тях си запомнил.“

Той извади своя малък тефтер и молива, втъкнат в пружината. „И така,“ каза той, и започна да вдига предмети от сергията като поставяше нова цена на всеки от тях.

Съсредоточих се понеже исках да го впечатля, а това беше за мен фасулска работа. Съсредоточих се върху гласа му. Записах го в слуха си.

Когато приключи, замълча. „Готов ли си?“

Кимнах. Той назоваваше предмети в хаотичен ред, аз казвах цената. Гледах как си ги отбелязва, щом ги назове. Когато назова последния, свали тефтера и ме загледа. Отговорих.

„Удивителна работа,“ каза той. „Абсолютно вярно на всеки един. Не познавам човек, който може да прави това. Блестящо. Сега да опитаме ли със смятането?“

«Добре.» Бях много доволен, че съм го впечатлил с паметта си, но се стегнах за неизбежния провал.

«Клиентът купува два артикула, струващи седемнайсет пенса и двайсет и осем пенса. Колко трябва да ти плати?»

Напрегнах се да направя сбора, но нищо не се получи. «Колко прави осем и седем?» попита ме той.

«Петнайсет»

«Как разбра?»

«Учех си таблиците в училище.» Наистина, заучаването на таблици никога не беше представлявало проблем. Усвоих ги до пълно отегчение, докато слушах как другите деца рецитират своите.

«Щом знаеш таблиците, трябва да можеш и да смяташ. Опитай това. Представи си бял лист хартия. Нали? Сега напиши двайсет и осем на него. Нали? Отдолу постави седемнайсет. Нали? Сложи черта. Сега ги събери все едно, че го правиш на истинска хартия.»

Опитах. Напрегнах се. Но цифрите върху хартията полетяха и изчезнаха. Като онези магически тетрадки от «Улуърт», на които написаното изчезва, щом го наклониш. Написах цифрите отново, опитах още по-съсредоточено, двайсет и осем, седемнайсет, но когато опитах да напиша отговора, първоначалните цифри излетяха от листа.

Не че с истински лист хартия се справях по-добре. В подобни моменти ми писваше от него. Идваше ми да изкрещя виж какво, тъп съм, не ти ли е ясно? Попитай, когото искаш. Ще ти каже колко съм тъп. Дяволски бързо ще ти отговори заедно със сто случки, които го доказват.

Но Стивън Ханлън не оставяше друг да мисли вместо него. Проблемът беше проблем, докато не се открие разрешение. Или начин да бъде избегнат. Няколко дни след това той се появи с калкулатор, първият, който виждах.

«Мисля, че това може да е решението, синко.» Ти си гений в запаметяването на цени. Така че само трябва да ги въведеш тук ето така. Натискаш този бутон, за да ги събереш. Ако пък някой ти даде по-голяма сума и ти трябва да извадиш от нея това, което ти дължи, въведи го по същия начин. Натискаш този бутон за изваждане и хоп, ето ти рестото, което трябва да му върнеш.“

Не можех да повярвам. Не си бях представял джаджа, която да върши подобни неща. Взех я от него, сякаш беше от злато, сякаш беше толкова крехка, че можеше да се разпадне в ръцете ми. Щеше ми се да коленича пред това техническо чудо. И не беше никакъв мираж. Ето го.

В ръцете ми. Джаджа. За събиране и изваждане. Вече нищо не можеше да ме уплаши. С тази джаджа можех да покоря света.

Харесвах бизнеса. Харесвах гипсовите фигурки, кръстовете, броениците и скапулариите. Харесвах ми всичките. Подреждах ги с нежност. Гордеех се, че знаех къде да ги купя на едро и на каква цена. Че знаех къде ги правят. Главно в Италия.

Но истинският екстаз беше, докато се учех да шофирам камиона. За мен беше блаженство, дори само да седя в кабината. С изтърканата тапицерия. Разпрана по шевовете. Ватата стърчеше навън. Когато един ден надникна в кабината и забеляза това, леля Бриджид заплаши, че ще изплете кувертюри за седалките на една кука. Горещо се надявах да забрави затова. Харесвах ми както си бяха. По-мъжествени. Груби. В унисон с амортизирания вид на самия камион. Никакви кувертюри, плетени на една кука. Всичко в кабината си отиваше с прокъсаната тапицерия. Боята на арматурното табло се беше излющила по ръбовете. Стъклото на скоростомера беше пукнато. Това далеч не бяха недостатъци, за мен те бяха по-скоро прекрасни бенки. Изгарях от нетърпение камионът да стане мой. Изцяло мой.

Докато пътувахме за някой събор или мисия, Стивън използваше времето да ме обучава. Винаги.

„Сега, синко, вземи калкулатора. Мисис Мърфи се е опаричила, сестра ѝ е изпратила дващсет лири от Щатите за рождения ѝ ден. Много набожна жена е мисис Мърфи и е дошла на твоята сергия, за да купи подаръци за цялото семейство.“

„Добрата стара мисис Мърфи,“ откликвах възторжено, докато закрепвах калкулатора на коленете си.

„И така, тя купува два чудотворни медальона на сребърни верижки за Моли и Мери, близначките, по седемдесет и пет пенса всеки, нова броеница за мъжа си за един и дващсет и пет — износил е старата до верижката в молитви за крантата, на която всеки петък залага няколко гроша от пенсията си, църковна картичка за шейсет пенса, която ще изпрати на сестра си Доли в Щатите, разбира се подписана от самия отец Демпси, статуя на пражкия младенец за хола, за да сменят старата със счупената глава, която мъжът бутна миналия свети Патрик, когато се прибра, залитайки, от кръчмата, значителна

покупка на стойност четири и седемдесет и пет, и, за малко да забрави, още една църковна картичка за юбилея на братовчед й, който е след две седмици.“

„Нищо по-добро от пазаруването навреме,“ откликнах аз.

„Слагаш всичко това в голямата пазарска чанта, която е донесла. Тя ти подава двайсетте лири. Колко ресто ще й дадеш?“

Щракайки на калкулатора, без да обръщам внимание на нарочните разсейващи забележки, уверено отговарям: „Сметката й е осем и седемдесет. Тя ми дава двайсет, аз й връщам единайсет и трийсет.“

„Вярно.“

„Яху,“ изкрещях победоносно.

„Нямаш грижи,“ каза Стивън. „Нямаш никакви грижи. Ако накараш ума си да работи, никой не може да те спре. Напомняш ми един случай, когато наминах да видя едни приятели. Седнах, а домакинята сложи чайника и ме попита дали искам яйце. Казах да. Тя отиде до лъскавата пералня в ъгъла, отвори капака и извади едно яйце. Разсмях се и отбелязах, че това е необичайно място да държиш яйца. «Ами поне да я използвам за нещо,» каза тя. «Джон изпрати от Америка парите за нея в магазина на Мъри и те ми я тръснаха тук, като изненада. Джон си е спомнил колко търкане му удря с дрехите всеки понеделник и помислил, че тази машина може да търка вместо мен. Опитах се да разбера как работи, но проклета да съм ако вдявам нещо.» «Не ви ли дадоха някакъв наръчник, упътване?» казах аз. «Дадоха,» отговори тя като свали упътването от шкафа и го постави на масата пред мен. «Виж, дали ще разбереш нещо.» Прочетох упътването и отидох до пералнята. Имаше нещо нередно все пак. Тогава се чатнах. Бяха им дали друг наръчник. Упътването беше за съвсем друг модел. Та знаеш ли какво си мисля? Мисля си, че училищата са нещо подобно. Те имат един наръчник, един комплект инструкции и огромен брой различни модели пред себе си. И ще ти кажа, синко, че ти си бил от един от моделите, който не е паснал на техните инструкции. Това е единствената причина да изостанеш. Заради това не умееш да четеш и пишеш. Така че приеми съвета ми и потърси правилния комплект инструкции и започни всичко наново, за да се опиташ да включиш тая твоя пералня. През това време, всяка

вечер трябва да коленичиш до леглото си и три пъти да казваш «Аз не съм ненормален, а просто различен.» Ще направиш ли това, синко?

А сега е време да седнеш малко зад волана.“

И той спря на една дълга права отсечка. Слезе бавно, заобиколи до вратата на пътника, докато се преместя на шофьорското място с мозък, изпълнен с ужасни опасения, приклещен между радостно въодушевление и смразяваща тревога.

ШЕСТ

Забелязали ли сте колко трудно за намиране става нещо, когато наистина ви потрябва? Макар досега да ви се е струвало, че го има в изобилие. Като със скалите на Тирера. Любопитно, а? Иронично. Крайбрежието на Дуналтън не беше по-щедро в предоставянето на услугите си. Пътят свърши. Предизвикващи канари навсякъде, но без дори козя пътечка, водеща до тях. Никой ли не се грижи за хората в моето положение? Спрях. Нямах друг избор.

Бях пътувал по тези пътища със Стивън, а по-късно сам и още по-късно — с Мишел и никога не бях обръщал внимание на такива неща като достъп до високи скали. Забавно, а? Чак когато нуждата го изисква, забелязваш определени неща или научаваш определени неща.

Така беше и когато усвоявах занаята от Стивън. Трябваше да го правя, исках да го правя и го правех. Но да се уча от Стивън беше лесно. Той отдавна беше свил мащаба на своя бизнес; сега, заради мен, отново беше започнал да завзема старите позиции. Искаше да ми покаже пълния размах на бизнеса, какъвто е бил в най-силните времена, и максималната степен на неговите възможности при такъв размах.

„Скоро ще трябва да се оправяш сам, синко, и е важно да изучиш многобройните варианти. По-добре да знаеш повече отколкото трябва и да изхвърлиш ненужното, отколкото да не ти достигнат идеи. Когато приключим ще знаеш всичко, което знам аз.“

И ние ходехме по селата за Пазара, където животните за продан можеха да бъдат всичко на всичко едно прасило в ремарке. В пазарния ден в друго село можеше да има само един младеж, продаващ зеленчуци, наредени на ниска стена. Въпреки това, когато ние разпънехме сергията, към нас се стичаше поток от хора, главно възрастни жени.

„Как си, Стивън? Не сме те виждали от сто години.“ И започваха да ровят между вещите, вероятно от носталгия, но понякога купуваха по нещо.

„Това имам предвид, синко. Все нещо ще продадеш. Дали си е струвало усилието и дали ще ти покрие бензина е друг въпрос. Това сам ще си го прецениш. Спомням си времена, когато в село като това се събираше страхотна тълпа в пазарния ден. Всякакви животни и всякакви хора, опитващи се да ги продадат. А амбулантни търговци като мен можеха да се съберат половин дузина. Всички се блъскаха и местеха за най-доброто място, за да направят най-добра печалба. Често блъскането прерастваше в бой. Пазарният ден не беше съвсем задоволителен, ако двоица фермери не се напердашеха до несвяст с остените си или ако двама амбулантни търговци не си разпердушинеха взаимно сергиите. Къде са всички те сега? Има достатъчно място, но къде са? Вероятно отвъд морето в Англия, където продават коли на старо. Не, синко, няма смисъл човек да се впряга прекалено. Не се конкурирай. Има предостатъчно конкуренция и агресия на света и така. Нищо не ти носи в крайна сметка. Погледни тази празна улица, където мъже проливаха кръв в борба за най-доброто място. Сега могат да имат цялата улица. Всичко е само игра, синко, игра, чиито правила ги измисля друг. Така че не участвай. Само ще ги настървиш, ако участваш, защото тях правилата ги устройват винаги. Винаги. Отдръпни се и ги остави да вземат ако искат.“

Търговците на едро се отнасяха със Стивън като с приятел и когато ходехме в града да поръчаме стоката, винаги си изкарвахме добре. За много от нещата си имаше подходящ сезон и цаката беше в този сезон да закупиш достатъчно. Ако купиш твърде много, ще ти остане непродадена стока до следващата година. Ако пък купиш твърде малко, търговецът на едро може да я е свършил, когато отидеш за още и по този начин губиш от непродадена стока. През пролетта и в началото на лятото беше време за артикули, купувани при първо причастие и конфирмация на децата — молитвеници, розетки, бели броеници. В разгара на лятото се търсеха бутилки светена вода от Нок, статуетки на Богородица от Лурд. От Великден до Все Светии се правеха сватбите и хората искаха рамки за снимки с благословията на папата — през коледните и великите пости тези не се търсеха.

Разбира се по време на мисия можеш да продадеш почти всякакви неща. Това беше най-изгодната работа — пред църковната двер в седмицата на някоя мисия. Да. Мисиите бяха хляба в бизнеса, а съборите и пазарите — само лука. Мисията беше специална седмица

във всяка енория, когато пристигаше тежката артилерия, за да изкара хората от окопите на светското. Понякога някой не дотам строг енорийски свещеник решаваше да изиграе паството си като поканеше свой колега от съседна енория да провежда службата и да държи проповедите. Но, както обясни Стивън, този номер никога не минаваше. Той знаеше, защото провалът на мисията винаги се отразяваше на продажбите на сергията отвън. Твърде разводнено. Твърде посредствено. Не, нужни ти бяха хората от религиозните ордени, мъже със свиреп вид и панталони на бос крак, които запретваха ръкави и държаха гръмовни тиради от олтара. Най-добри бяха от Ордена на Изкуплението. Това бяха хората, които можеха да бъдат огън и да изстрелват адски пламъци, с които да опърлят задниците на най-закоравелите грешници. Които можеха да вселят страх от Бога у най-циничните господа и да ги отпратят навън, изплезили езици за бутилки светена вода, скапуларии, требници, статуи, икони на Светата Дева на Вечната милост. Да, Изкупителите бяха точните хора. И това личеше по продажбите на сергията.

„Ако чуеш, че Изкупителите дават мисия,“ продължи Стивън, „постарай се да се озовеш пред църквата. Веднъж попаднах на двойка Изкупители от Лимърик, които имаха програма да изнесат цяла серия от мисии в окръг Конакт. Толкова бяха добри, че ги следвах седмица след седмица. Спях в камиона. А как пиеха уиски и как поглъщаха пържоли. Но колкото повече пиеха, толкова по-яростен беше огънят, който изсипваха върху паството на следващия ден. Невероятни. Здравно обработваха паството, изкарваха им ангелите вечер след вечер, мъже и жени и дори деца, та когато излезеха от църквата, се спускаха върху сергията като скакалци. Омитаха я. Следвах ги навсякъде из Конакт десет седмици и в края на краищата се прибрах и си купих нов камион, всъщност този.“

Веднъж му обърнах внимание, че никога не го бях виждал да влиза в църква, въпреки че постоянно се намирахме пред нея. Той се усмихна сухо и ме изгледа.

„Аз смятам, синко, че и в тази работа следва да има определени привилегии на гилдията.“

Да се науча да шофирам за мен се оказа много трудно. В началото бях ужасен. Вкаменен. Защото желях това толкова силно. А чудовищната способност да се шофира ме плашеше. Стивън беше

търпелив. Когато разполагахме с време на пътя или почивен ден, той ме оставяше да се упражнявам. Съединител. Спирачки. Газ. Скоростен лост. И разбира се волан. В началото се плаших от уредите. Докато един ден Стивън не повиши тон.

„Виж какво, синко, успокой се и си го набий в главата, че нищо не е толкова трудно. Ако беше такъв проблем нямаше всеки хлапак в тази страна да фучи на четири колела. Отпусни се, човече. Запази спокойствие. И не забравяй да оставиш мисленето на главата си. Престани да си внушаваш, че не можеш и остави мозъка си да ти обясни, че можеш.“

Тези думи помагаха, но ужасът си оставаше. Но се превръщаше в прекрасен ужас. С очи, приковани на пътя, стиснал волана до посиняване, поставил крак на съединителя, препусках по пътя с двайсет мили в час. Малее. Врати и пасящи крави профучаваха в ъгълчето на окото ми. Малее, малее. А Стивън се подсмиваше, малко нервно, на седалката на пътника.

Чиракуването ми при Стивън отиваше към своя край. Беше ме научил да шофирам. Беше ми показал тънкостите в занаята. Беше ме сблизил със света. Но колкото повече ми показваше, толкова повече исках да научавам от него. Повече исках да разчитам на него. Знаех, че това не може да продължи вечно и със смесени чувства на възбуда и страх очаквах своята независимост.

Неизбежното се случи една събота вечер в края на октомври точно преди Все Светни, когато Стивън докара камиона пред къщи и го паркира в двора. Излязох да го посрещна и той ми връчи тържествено ключовете.

„Твои са, синко. Желая ти всичко най-добро. Наличната стока е отзад, всичко е описано тук.“ Подаде ми лист с описание на стоката, направено с неговия четлив почерк, с цени на едро и общи сборове. Не ми вършеше работа, но все пак го взех. И почувствах в стомаха си съмнението, че ще успея да се оправя сам при положение, че дори не можех да прочета списъка. Но овладях мисълта си и се съсредоточих върху новите си отговорности. Каквото трябваше да се направи, щеше да бъде направено. Не можех да чета списъка със стоката, но можех да държа списък по свой начин — в главата си. А когато се налагаше да разбере стойността, имах калкулатора. Ето на какво ме научи Стивън — че за всичко има начин.

Майка ми и леля ми бяха в салона и чакаха да посрещнат Стивън. Имаше приготвен чайник и порцеланови чаши. За първи път почувствах, че присъствам в стаята по право, а не по милост.

„Благодарим ви за всичко, мистър Ханлън. Вие сте истински джентълмен.“ Майка ми подаде на Стивън чаша чай и постави пред него чиния с кифлички. „Какво ви дължим общо?“

Стивън сложи захар и мляко в чая си, сръбна и взе списъка, който държах в ръката си. Обърна на последната страница, където беше пресметната общата стойност на стоката, камиона и бизнеса. Майка ми я погледна и кимна, а после бръкна в чантата си за чековата книжка.

„Можете да прегледате стоката и да направите свое преброяване преди да уредите сметката с мен.“

„Разбира се, че не, мистър Ханлън. Имаме ви пълно доверие.“ Тя му подаде чека и прибра списъка в чантата си. Вероятно не искаше да узнае колко ѝ беше струвал бизнесът.

Стивън допи чая си на няколко бързи глътки. Очевидно не се чувстваше удобно в салони.

„Трябва да пийнете нещо и да отпразнувате с нас“

Беше ми забавно. Наистина е бил важен повод за майка ми, за да извади бутилката шери от заключеня шкаф. Коледа през октомври. Тя избърса с ръка праха от гърлото на бутилката, извади тапата и отсипа премерено количество в малка стъклена чаша за Стивън. Останалите пихме лимонада. Поне се беше подготвила за празнуването и беше купила голяма бутилка. Да, шери за госта, лимонада за семейство Лофтъс. Кралски пир. Колкото до мен, и дума не можеше да става за алкохол. Докато навърших двайсет и една. Тостът по повод конфирмацията. А след това кой знае? Може би тост за пионерите. Пълно въздържание. Майка ми очакваше не по-малко. Личеше си. Но тя напълни чашата ми до ръба с лимонада и аз бях щастлив. Вдигнаха тост за мое здраве и за успеха на моята предстояща кариера.

СЕДЕМ

И ето ме пак там, втренчен в океана. От брега на Дуналтън. Прекарах по-голямата част от живота си вторачен в нещо. Както дори сега съм вторачен в смъртта. Може би поради това идва така бавно. Спира се в погледа ми. Като тигър в циркова клетка.

Вълните страняха от мен. Отбягвах ме като девойки на танцова вечеринка. В каросерията се бяха умълчали. Мислех за Мишел. По дяволите, не бях преставал да мисля за нея. Дали се тревожеше? Дали плачеше? Какво приказваше на Негово преподобие със своя необичаен акцент? Какво ѝ приказваше онзи лайнар? Едва ли я укоряваше заради греховните ѝ дела, нали? Не че беше отвъд неговите възможности. Дали я успокояваше? При тази мисъл ме парна ревност. Рязко обърнах камиона.

Докато се изкачвах по Кийв роуд, Олтърнан беше от дясната ми страна. Опитвах се да се разсея като си припомнях всичко, което някога бях чувал за Кийв. Цветовете. От Гирляндената неделя до Успение Богородично. Хиляди хора. Има-няма. Стотици със сигурност. В чест на светеца. Празнуване. Пиене. Пеене. Молитви. Гуляи. Разкол и боеве. Енория срещу енория. Или град срещу град. Или род срещу род. Мъже с ясенови тояги. Бъхтещи се един друг. В чест на светеца. Жени, които идваха празни и се прибираха бременни. Чудеса. Силата на светеца. Въздействието на водата, извираща от камъка. Кийв. Изворът на светеца. И старият Франк Кивлехан, седнал в ъгъла на кухнята до огъня с нескончаемите си истории за едно време. А аз слушах внимателно. Чувах всяка дума. Попивах всяка дума. Макар от тона му да личеше, че не на мен разправя тези неща; просто използваше присъствието ми като извинение да побъбри. Аз бях просто едно слабоумно момче, което не разбираше какво казва той, което нямаше да запомни и дума, което не се интересуваше повече, отколкото хората от собствения му род, които предпочитаха да зяпат трепкащата телевизионна картина или да отидат на кръчма. Така че

той говореше. А аз седях в стола срещу него, предоставяйки му извинение за тази приказливост.

Излязъл отново на главния път, завих наляво към хълма Боруа. Продължително бавно пълзене, докато излязох на върха при Баликилкеш. Тук отново напуснах главния път. Околовръстният вървеше по-близо до морето. Спрях камиона. Нямахше случай да мина оттук и да не спра. Пред мен се простираше най-красивият пейзаж на света. Не можеше да има по-красив от него. Целият пръстен на залива Слайго. С планинската стена на хоризонта, планините Окс, Нокнарей, Бен Булбен, Донегалските планини. Под мен Лонг рок се издигаше в морето. Отляво, на върха на хълма, се изправяше наблюдателницата. Издигната от камък. По времето на Наполеон. За да охранява брега и да предупреждава за нашествия.

Тази кула беше довела предците на баща ми в Тирера. От Карбъри, от другата страна на град Слайго. Били зидари. Дошли, за да работят. И останали. Работата още не била довършена, когато я изоставили. Дори от мястото, на което се намирах, можех да видя, че площадката на камъните достига само две трети от височината. Но през това време вятърът и дъждът не бяха съборили дори един камък. Добро строителство. Здраво. Макар да не е било необходимо. Флотата на Наполеон била разбита някъде в морето и това бил краят на заплахата. След което напуснали наблюдателните кули. Наредили на мъжете да се приберат. Но предците на баща ми не пожелали да се върнат у дома. Харесали мястото. Харесали хората. И останали. Поради това нямали собствена земя. Тогава и завинаги след това. Просто дошли отвън. Без положение в обществото. Но пък умеели да строят. И имали работа. Строяли къщи, стени, понякога църкви — те издигнали повечето църкви в Тирера. Не че от това забогатели. Никак даже. Не и от сделки с духовенството. Тези типове умеели да изцедят последното пени от хората, но смятате ли, че плащали на строителите. Дръжки. Прибирали парите. И оставяли строителите да гладуват. Така и станало. Гладували. Поколение след поколение. В сиромашия у дома. Или на работа. Такива били поповете дори в онези времена. Така че нищо не се е променило.

Мислите за духовенството ме раздразниха. Напомниха ми за екземпляра в каросерията. Мострата на Твореца. Скала. Скала. Сега я виждах пред себе си. Най-величествената скала в Тирера. Окрис Хед.

Центърът на пейзажа. Този рай без сияние. Целите Дромард, Скрийн и Темпълбой, простиращи се в подножието на планините Окс. И в центъра, това парче суша, простиращо се величествено през залива, издигащо се до пълен отвес над водата. И в тази именно скала беше отпечатан Кор а дТон. Където започна мечтата. Само да можем да я открия.

Да имах с кого да поговоря. Който и да е. „Ако имаш нужда от съвет, само ми се обади“ беше ми казал Стивън онази събота вечер, когато ми беше оставил камиона. Поканата едва ли е включвала подобна ситуация. По-скоро не. Стивън беше отзивчив човек, широко скроен човек, но със сигурност би се объркал ако знаеше в какво положение се намирам сега. В каросерията карам проститутка и свещеник и търся скала, от която да се хвърля с камиона. След като ме беше уредил с добър бизнес, да продавам икони и статуи и броеници. Стивън, Стивън. Щях ли да бъда негово разочарование? Бях наследил от него повече от камиона, повече от бизнеса. Бях наследил цяла една традиция, начин на живот, възгледи за света и отвъд. Носех ли отговорност да продължа всичко това? Бях ли поел такава отговорност? Ако да, тогава го бях предал, бях го предал непростимо. Той ми беше дарил самочувствие и свобода. Но аз се бях оказал недостоен. Както обикновено.

Все пак не бях изоставил отговорностите си толкова непростимо, колкото Негово преподобие — своите. А Мишел, тя какво беше изоставила?

Въпреки всичко съзнавах, че никога не бях взимал решение да зарежа каквото и да е, да изоставя каквото и да е. Не, аз следвах светлината и с падането на мрака се бях озовал тук. Нещо такова.

Да, бях се озовал тук и нямаше място за никакви проклети угризения.

Сега целта беше да завърша пътуването възможно най-скоро. Във всякакъв смисъл. Окрис Хед. Сега изглеждаше като някакво лъскаво морско чудовище. Струваше си да стигна толкова далече ако успея. Кор а дТон. Където започна всичко. Там и да завърши. Правилно. В дълбините. В недрата на дълбокото, където бяха уловили и баща ми. Като наказание за греха му. Непростимият грях. Наказанието на Твореца, ревнивият Бог. Заради това че не беше се обърнал към него. Отчаянието е изгубената увереност в Бог —

повтаряха на глас своя катехизис учениците в класа на конфирмацията. Изоставена е всяка надежда за опрощение, казваше учителят, затова самоубийството е единственият грях, който никога не може да бъде опростен, единственият грях, който гарантира проклятие. И усещах погледите на другите ученици, насочени към мен.

Често се питах дали това е причината майка ми никога да не изрича името му. Защото е извършил самоубийство. Тя никога не позволяваше той да бъде обсъждан у дома. Според братовчедите ми нейното безразличие към него се беше появило дълго преди той да изчезне в морето. Студенината се беше възцарила между тях с края на сватбеното тържество. А към момента на моето раждане северният вятър вече неумолимо беше нахлул в живота им. И беше продължил да духа, след като него вече го нямаше. Чувствах го, например при всяко споменаване на роднините на баща ми чувствах презрението и ненавистта. Както знаете, тя не обичаше да чува, че се сближавам с тях, макар никога да не ми беше забранила това. Никога дори не беше ме обезкуражавала да го правя. Мисля, че от мен се срамуваше повече, дори отколкото от тях. Като малоумен никога нямаше да струвам пукната пара, така че нямаше грам значение с кого се сближавам или как прекарвам своето време. Беше ме оставила да раста като плевел. Но винаги усещах постоянното напрежение, постоянната тревога, че мога да я изложа още повече, отколкото вече я бях излагал. И така продължи до голямата промяна. До благословения миг на вдъхновението, когато тя поговори със Стивън Ханлън.

Да, аз се възхищавах от баща си. А безмълвието на майка ми, забраната да се говори за него, далеч не прогони призрака, а направи така, че той да остане едно чувствително присъствие в живота ни. Сякаш можеше да нахълта през вратата, да се завърне от дълбините, толкова силно беше това присъствие в къщата. Може би това плашеше майка ми. Кой може да знае? Кой може да знае? Тя със сигурност ми нямаше доверие и не съм убеден дали някога беше имала доверие на когото и да е.

На мен той ми харесваше. Харесваше ми онова, което пазех от него в своите откъслечни спомени. А от разните дребни историйки, които събирах от роднините му, го харесвах още повече. Нора, негова първа братовчедка и майка на приятеля ми Джими, беше израснала заедно с него и заедно бяха ходили на училище. Тя знаеше безброй

дребни анекдоти. Като случая, когато беше събрал отбор по дърпане на въже за Деня на спорта в Иски. Силно надъхан, както винаги. Предизвиквайки другите енории. Залагали се гордост и слава. Тренирали всяка вечер в „Сийфийлд хотел.“ А предизвикателството довело отбори от други енории и многолюдна тълпа. Настъпила голяма суматоха. Той бил „котвата“ — последният в колоната. С въже, завързано около кръста му, той забивал пети в земята и крещял инструкции. „О-о-о, о-о-о,“ поддържал ритъма. „Дай,“ при което отхлабвали въжето, за да нарушат равновесието на противника. И отново „о-о-о, о-о-о.“ Дали победили? Ама как, разбира се. Нямало как да не победят, били толкова добри. Особено баща ми. Тя определено беше пристрастна. „Знаеш ли,“ каза, „от всички нас, които бяхме връстници, баща ти се отличаваше по особен начин, той беше нашата пътеводна светлина. Сякаш беше предопределен за велики дела, но великите дела не се случиха.“

Тук се намесваше Франк, съпругът ѝ. Той също си го спомняше. Двамата с баща ми и още един техен другар, Пади, лежели в горичката, наричана Розан, на брега на реката. Криели се. Внимавали за пазача. Зарадвани, че пазачът не се мяркал наоколо, те се показали от лесковите храсти и пропъззели до брега. Целта им била дълбокия вир под една плоска скала. На другите места потокът над камъните и плитчините бил слаб. Баща ми носел платнена торба, праметната през рамото му. От нея извадил бутилка с негасена вар. Тримата внимателно проучили вира. Там съомгата си почивала, преди да продължи нагоре по течението. Там се криела кафявата пъстърва, затлъстяла в благодатната река. Пади с неговият ястребов поглед открил мястото. „Ето там,“ посочил той. И баща ми запратил бутилката във водата. Тримата закрили лицата си от хвърчащите парчета стъкло. Бутилката негасена вар се взривила с приглушен гръм. Изчакали няколко секунди. И се спуснали като зайци. Нагазили в реката. Две едри съомги се носели на повърхността на водата със сребърните си кореми нагоре. Уловили ги. Десетки кафяви пъстърви също плували на повърхността, носени от течението. Опитали се да уловят всичките. Не искали да оставят доказателствата да се въртят във водата до селото, където пазачът със сигурност щял да ги види. Прибрали ги в торбата. После се оттеглили в гората, за да потърсят скривалище, където да оставят плячката до спускането на нощта, когато щели да я приберат.

Да, никой не говореше за баща ми с лошо. Какво тогава се беше случило между него и майка ми? Той определено бил нещастен, според Нора. Пиел все повече и повече. Затворил се в себе си. Изгубил интерес към прежните си страсти. Може би прозрял бъдещето си и изгледите не му се понравили. Предпочел да си отиде такъв, какъвто бил. Да го запомнят такъв, какъвто бил. Може би.

Така или иначе, той изчезна от живота ми и остави стиска спомени и голяма тъмна сянка.

Стивън Ханлън беше единствената истинска фигура на бащата в живота ми. След като ми предаде камиона, никога не съм се обръщал към него за съвет или помощ. Във връзка с бизнеса не ми се е и налагало, толкова добро беше обучението, което получих. Макар че в началото изпитвах ужас, без трудности овладях задълженията и постепенно набрах самочувствие. Пък и по това време от годината нямаше много за вършене. От време на време по някой събор или пазар. Продажбите бяха слаби. Разполагах с много време без неотложни задачи. Беше идеалният сезон да навляза самостоятелно в работата.

С приближаването на Коледа търсенето се повиши рязко. Хората купуваха подаръци. Най-вече едри. Статуи. Икони в рамки. И други такива. През януари и февруари търговията отново отслабна.

Макар по отношение на продажбите сезонът да беше слаб, аз работех с ентузиазъм. Редовно посещавах търговците на едро, за да разглеждам стоката им. Упражнявах се да шофирам камиона. Ровех се в задните помещения на църквите да видя какво продават. Много се харчеха брошурите. Но с моя недъг няха никаква полза от тази стока.

Взимах екземпляри от тези брошури и ги носех вкъщи на майка ми и леля ми. Искях да разбера какво пише в тях. Да преценя търговската им стойност. Майка ми чак се радваше да помага. Сигурно си мислеше, че почвам да се интересувам от религия, а не само от бизнес. Тя четеше откъси от брошурите. Повечето бяха публикувани от компания на име Общество на католическата истина. Голяма част от тях бяха скучни и не можех да си представя някой да си ги купи, за да ги чете. Харесвах обаче една поредица, наречена Жития на светците. Тези гадове ми бяха интересни по свой начин. Светците имам предвид.

Да вземем свети Августин. Е, той бил страшно животно. Вършел всички грехове, за които се досетел, докато майка му света Моника се молела той да приеме вярата. В крайна сметка изоставил греха и сериозно се захванал с религията. Любимото ми житие обаче беше „Свети Юд Тадеус — забравеният апостол“. Той бил един от дванайсетте апостоли, но тъй като името му звучало като това на Юда, хората ги бъркали и горкият стар Юд бил пренебрегнат. Определили му да бъде покровител на безнадеждните случаи. Чудесно. Този човек е бил мой тип. На гърба на книжката имаше негов портрет в диплещи се зелени одежди и аз откъснах рисунката и я залепих на арматурното табло на камиона.

Неспособността ми да чета и пиша винаги ме е карала да изпитвам отчужденост, а освен самият проклет срам, аз страдах всеки път, когато недъгът ми се проявеше. Но сега вече се дразнех все повече на себе си, осъзнавайки ограниченията, които този факт налагаше на бизнеса. Замислих се отново за Стивън Ханлън и неговата мисъл, че винаги може да се намери решение на даден проблем. Чух в ухото си гласът му да казва „щом петгодишни деца могат да правят това, защо ти да не можеш?“

Тайно започнах да разглеждам читанките на майка ми, които се търкаляха наоколо. Най-елементарните. С картинка на всяка страница и една дума под нея: КУЧЕ, КЪЩА, ПИТЪР, МЕРИ. Започнах да заучавам буквите и да чета думи сам. Щом веднъж си повторех правописа на някоя дума, вече нямах проблем да го помня; правописът на доста думи още звучеше в главата ми от първите класове в училище. Да съчетавам картините с правописа — ето в какво се състоеше проблемът за мен. Изпитвах затруднения, когато трябваше да изпиша буквите на лист хартия. Формите на буквите не можеха да се задържат в главата ми, разтваряха се една в друга независимо колко силно се съсредоточавах. Бях потиснат и отчаян. Но Стивън продължаваше неизменно да шепне в ухото ми „има ли проблем, има и решение. Не се отказвай.“ Аз не се отказвах. Но не помагаше. Не можех да запомням неща като ги гледам, трябваше да ги чуя.

Една вечер бях осенен. Случайно. Казах си „Н — странични греди“ и вече никога не забравих Н. Опитах друго, „М като могила.“ И

М-то беше заковано. „В — дебелият Били“. „У — пръчка за откриване на вода“. „S — кука“. За нула време подредих цялата азбука в паметта си. По свой собствен начин.

Да бях направил това още в училище. Но то беше друга история. Изостанах, когато се провалих с буквите. Класът продължи нагоре. А мисис Мърнан продължи с тях. Много рядко ми задаваше тя някакъв въпрос. Както казах, само когато решаваше, че ми е време за шибане с показалката. Бях бавноразвиващ се. Въпросите сконфузваха и мен, и нея. Реакцията ми беше незабавно объркване и ужас. Неизменно. Така тя ме остави да дремя на последния чин. Докато премина в горните класове и в онази част от училището, която се ръководеше от нейния съпруг, вече бях загубена кауза. Той само ме гледеше кръвнишки. Гласът ми се чуваше само, когато изричах „Тук“ по време на сутрешната проверка на присъстващите.

Щях да потъна в земята от срам ако майка ми или леля ми ме хванеха да чета буквари за първи клас, така че вечер ги изчаквах да си легнат и чак тогава започвах. Нощният им режим беше прост. Лягаха си в две различни легла. Казвах си молитвите. До няколко минути потъвах в дълбок сън. А пък аз стоях буден до малките часове на нощта. Това беше моята любима част от денонощието, а бизнесът не ми пречеше понеже сутрин не се налагаше да ставам рано с останалата част от света.

Докато четях учебниците трябваше да сричам на глас, за да разбера какво пише. И да запомня прочетеното. „ПИТЪР ИГРАЕ С КУЧЕТО.“ Понякога така се увличах от приключенията на Питър, Мери и кучето, че се хващах да произнасям високо думите и ужасен се заслушах в равното дишане, идващо от спалнята. По този начин преминах читанките, докато стигнах до учебниците за шести клас. Бях горд, наистина горд от себе си.

Самочувствието е чудесно нещо. Когато придобиеш самочувствие, започваш да вярваш, че можеш да преместиш планини. Докато пътувах с камиона, поздравявах хората като възрастен и те отвърщаха на поздравите ми. Като възрастен. Нормален човек. Харесваше ми да се разхождам из селото вечер. Да се помотая на моста или на ъгъла на пощата. Да стоя и да слушам разговори за времето или за работа. Да чувствам, че принадлежа към същия свят като тези мъже и младежи, които се правеха на мъже. Да подрънквам

парите в джоба си, знаейки че са мои собствени. Спечелени с труд. А когато разговорът се оживяваше и младежите започваха да се хвалят всеки със своята работа или с парите, които изкарва, а мъжете си правеха с тях шеги, в тези моменти често бях на ръба да кажа нещо за своя бизнес, но не намирах глас. Или се страхувах да чуя звука на този глас. Страхувах се от това, че светът ще замлъкне, ако си отворех устата, а след това ще избухне в подигравателен смях. Така че си траех, участвах мълчаливо в разговорите, доволен, че съм част от света на възрастните и съм на положение поне дотолкова, че вече никой не ме тормозеше, подиграваше или презираше.

Радост беше и това да ходя насам-натам и да разчитам всякакви думи, каквито откриех. Пътни табели. Рекламни плакати за танцови вечеринки и музикални представления. Витрини. Особено забавни бяха надписите на витрините на разни магазини. Никога не бях обърнал внимание на едно нещо: на всеки търговски обект името на мъжа беше изписано с удебелени букви. Не това на жената. Макар почти винаги жената да въртеше магазина и да вършеше всичката работа. Дъщери също така нямаше. Джон Мърфи и син. Всъщност магазинът за домашни потреби и платове се управляваше от мисис Мърфи и четирите ѝ дъщери, докато мистър Мърфи се почесваше по пазари и тържища, където купуваше и продаваше по няколко глави добитък и се правеше на търговец. Синът им пък учеше някъде в колеж. И не само това, ами бизнесът принадлежеше на мисис Мърфи и нейното семейство. Моминското ѝ име беше Кларк. Единствена дъщеря. А Джон Мърфи се ожени за нея и се намести в бизнеса. Първото нещо, което направи, беше да забучи името си над магазина. Сякаш той го беше построил. Добави „и син,“ когато това попълнение се появи след серия дъщери. Странно.

Странни бяха и кориците на книгите. Под заглавието на книгата винаги се мъдреше името на човека, който я е написал. Дори читанките, които заемах от чантата на майка ми и в които нямаше нищо по-сложно от ПИТЪР ОТИВА В МАГАЗИНА, носеха името на човека, който ги е написал, Чарлс МакГинли, бакалавър. Сякаш всички трябва да отдават почести.

Може би това беше цялата работа. Да се изисква признание. Точно като Твореца. Да изискваш от хората да признаят твоята важност. Джон Мърфи най-много от всички изискваше признание.

Неговото име беше с най-големите и най-дебелите букви. Да не каже някой, че магазинът е на жена му. А първата заповед на Твореца: Аз съм Господ, твоят Бог. Да нямаш други разни богове освен мен. Така си е.

От време на време се притеснявах, че омеквам в своята вражда с него, с Твореца. Че съм се продал. Понеже бях щастлив. Понеже сега религията ми носеше някаква полза. Притеснявах се, че дори ставам като него, дявол да го вземе. Знаете. Със собствен бизнес, с който се гордея. Сега бараката беше потегната и имаше нова ключалка. Не че се притеснявах от обир. Кой по дяволите би тръгнал да краде картина на Свещеното сърце? Не, аз се наслаждавах на чувството за власт. Радвах се на собственичеството. Изпитвах дълбоко щастие да се туткам сам-самичък из бараката до късно вечер.

Монтирах рафтове, за да съхранявам стоката по такъв начин, че всичко да е прегледно и да мога да обхвана цялата стока с един поглед. Рафтовете бяха подвижни. Просто дъски на бетонени блокчета. Но аз харесвах своето изобретение и вечно редях и пренареждах артикулите на тези рафтове.

Станах предприемчив. Нямах нищо на свети Фарнан. А той беше местният светец. Нито една брошурка. Нито един медальон. Нито една статуя. Дори не бях виждал негово изображение. Статуята в Киев беше на свети Патрик. Със своята епископска шапка и с епископски жезъл, поставен върху змийска глава, единият му крак настъпил друга змия, с наситено-зелена мантия, нямаше грешка. Това си беше свети Патрик отвсякъде. А свети Фарнан? Попитах моя човек от търговците на едро. Той поклати замислено глава, извади изпод тезгяха дебел подвързан каталог и двамата запрелиствахме страниците в търсене на свети Фарнан. В каталога бяха представени дузини и дузини статуи с екзотични имена под тях, които не можех да разчета. Но търговецът произнасяше името на всяка статуя, която въпросително посочех. Не открихме свети Фарнан. Накрая избрах една много проста монашеска фигурка в кафяви одежди. На самата статуйка нямаше име, а дори търговецът не беше в състояние да произнесе чуждоземното име на светеца от каталога. Спрях се на нея. Реших, че тази има повече общо със свети Фарнан, отколкото идиотската статуя на свети Патрик. Поръчах половин дузина. И когато ги изложих на сергията с надпис СВ. ФАРНАН, те се разпродадоха като сладолед в горещ неделен ден.

Наистина ставах предприемчив. Друг един ден бях излязъл да покарам камиона. Нямах никакви задачи и нищо за правене. Просто си карах. За практика. За удоволствие. Под Дромор Уест поех по Панорамния път, малко околоръстно шосе, водещо в планините. По-нагоре се озовах зад Кълкиновия зарзаватчийски камион. На гърба му с големи букви пишеше: „Подвижен магазин — доставка по домовете.“ Пътят беше толкова тесен, че ме беше страх да го изпреваря, дори когато спря пред една къща, за да достави поръчка. На следващата къща спря съвсем в края и ми махна да мина. Но аз все още се притеснявах от тясното пространство и му дадох знак, че ще изчакам.

Седях и чаках. Домакинята на къщата излезе с поднос яйца. Тя застана до задната част на камиона и Кълкин отвори вратите. Спусна стъпенка. Жената се изкачи по стъпалата и подаде яйцата. След това разгледа зарзаватите и си избра някои. Кълкин взе парите от нея като ѝ приспадна за яйцата. Жената слезе с наръча покупки и се прибра в къщата. Кълкин прибра стъпенката, затвори вратите на камиона, махна ми за проявеното търпение и продължи. Малко по-нагоре имаше кръстопът, от който се възползвах да обърна камиона и да се върна.

Това ме накара да се замисля. Имаше дни, в които нямах нищо за вършене и само шофирах по пустите пътища колкото да се размотавам навън. Съборите и пазарите заемаха само една част от месеца. Специалните събития като енорийските събори бяха спорадични случаи. Сезонът на мисиите беше още далеч. Защо тогава да не почна да обикалям къщите по начина, по който правеше това Кълкин в своя подвижен магазин? Да реализирам няколко продажби? Да платят бензина, който харчех да обикалям така или иначе?

На следващия ден натоварих камиона с подбрана стока, икони, статуи, молитвеници, броеници. Пълнен набор. Дори една от онези стъкленици, пълни с вода, с поставен вътре макет на Нокската капела. Виждали сте ги. Дето като ги разклатите или ги обърнете, върху капелата почва да се сипе сняг. Винаги ги имах изложени, дори когато съвсем не беше сезонът на Нок. Беше ми любимият артикул. В моменти на безделие ги разклащах и зяпах как снежинките се носят и падат над покрива и фронтоната на капелата и се установяват върху фигурите. Имаше покой в тази гледка.

И така, отправих се по маршрута на Панорамния път, където предишния ден бях видял Кълкин.

Спрях пред първата къща. Почуках на вратата. Зачаках. Вцепенен. Чух приближаващи стъпки. Вратата се отвори. Пред мен застана някаква старица. На лицето ѝ беше изписано благосклонно любопитство. Това изражение успокои ужаса ми. Знаех си, че лицето ми е почервеняло като домати, а очите ми оцъклени. Опитах се да развържа езика си.

„Бихте ли искали да си купите нещо от камиона?“ промрънках.

„Какво е то?“ попита тя, накланяйки глава настрани сякаш така по-лесно щеше да разбере какви ги дрънкам.

Прочистих си гърлото. Стегнах се. „Бихте ли искали да си купите нещо от камиона?“ успях по-ясно да повторя.

Тя ме зяпаше. Аз я зяпах.

„А какво има в камиона?“ попита тя след цяла вечност.

„Религиозни предмети.“

Тя ме зяпна отново. Зяпнах в отговор и аз.

„Ааа, сега се сетих кой си. Ти си онзи младеж от Иски, който пое сергията на Стивън Ханлън. Нали така?“

„Да.“ Изпитвах облекчение. Тонът ѝ ме успокои. Радвах се, че не беше ме идентифицирала като Томи Лофтъс, слабоумният син на учителката. Бях изненадан, че не ме беше определила на глас по този начин.

„Влез, влез вътре за минутка. Искаш ли чай?“

„Не, благодаря. Така съм добре.“

„Почакай тогава, ще изляза да видя какво имаш в камиона.“

Тя се отправи навътре в къщата като си свалеше кухненската престилка. Върна се обратно като си носеше портмонето. Това беше обещаващо.

Отворих каросерията на камиона, извадих дървен сандък и го сложи на земята, за да може да се качи в камиона. Щеше да е по-лесно със стъпенка като на Кълкин, но моят камион беше по-малък и по-стар. Подхванах я за ръката и ѝ помогнах да се качи.

Тя ровеше из стоката с известно удоволствие. В крайна сметка ме изненада и възхити като се спря на голяма икона на свети Франциск. Тя я взе и я огледа отпред и отзад. Иконата имаше богато орнаментирана рамка. Тя я отдалечи от себе си, за да ѝ се полюбува. Имаше многобройни дребни детайли, малки животни и птици, разположени навсякъде, всички от които внимателно слушаха светеца.

„Прекрасна картина. Ще изглежда добре в спалнята за гости. Да, взимам я. Колко струва?“

„Пет лири и петдесет цента.“ Затаих дъх, страхувайки се, че цената ще я разколебае.

Но тя не трепна. Отвори портмонето си и отброи в ръката ми пет и петдесет. Не можех да повярвам. Често бях изкарвал цял ден на ветровитата улица на някой панаир за по-малко от това.

Поблагодарих ѝ. Казваше се мисис Кийвни, както разбрах по-късно. Продължих.

Почти всяка следваща къща ми носеше още радост. Хората излизаха от любопитство да разгледат камиона и се ровеха из стоката, докато намерят нещо, което да си купят, броеница, кръст, дори малка статуя.

След този случай започнах да излизам всеки ден. Цяла седмица ми беше необходима, за да обходя Килмакшалганската енория. А в Тирера имаше седем енории. Набирах скорост. Продавах стока през мъртъв сезон от годината. Печелех пари. Развивах бизнеса.

Понякога бивах отрезвен от цяла поредица къщи, чиито врати оставаха затворени. Въпреки усещането, че вътре има хора. Че някакво същество се крие зад завесата. Сещате се какво искам да кажа. Трудно ми беше да не обръщам внимание на подобно пренебрежение. Трудно беше да овладеем мрачните обезкуражаващи мисли. Това, че ме бяха видели да идвам. И поради това, че съм аз, не желяеха да проявят любезността да ми отворят вратата. Но тези мисли се разсейваха, когато успееш да реализирам продажба в друга къща. Да, животът беше хубав. Прекрасен.

ОСЕМ

Гледката, която се откриваше пред мен от върха на Баликилкеш винаги ми напомняше за онази част от Евангелието, където Сатаната завежда Исус на върха на една планина и му показва всички прекрасни гледки на света. Знаете за коя част говоря. И му ги предлага като подарък, ако Исус падне на колене и му се поклони. Винаги съм се питал как така Сатаната ще предлага да даде някому света, след като не е негов. Негов ли е? Или това е бил самият Творец, луд на тема признание, който искал от Исус да извърши нещо неприемливо? Да му засвидетелства почитание, което не му се полага. Беше ми интересно.

Все едно. Колкото до мен — щях да се продам, ако някой ми предложеше земите, които се простираха отпреде ми. И всеки път, когато спирах там с камиона, си пожелавах някой да се появи и да ми направи такова предложение.

Окрис Хед. Целта на моето пътуване. Далечен и смътен във вечерния сумрак. Беше време да тръгвам ако исках да стигна там преди тъмнината. Това ме тревожеше. Беше доста път. Друга тревога ми причиняваше мисълта, че могат да тръгнат да търсят Негово преподобие. В случай, че бяха забелязали липсата му. В случай, че някой го беше видял да влиза в камиона. Трудно би им хрумнало, че е отвлечен. От мен. Едва ли. Биха предположили, че се е отзовал на повик при болен. Паството обаче щеше да бъде озадачено от изчезването му. Че не стоеше там, усмихвайки се и кимайки, докато те излизаха.

Надолу по стръмния хълм. В подножието беше отбивката за Колиъри Шор, за Пуларон, голямата морска пещера, в която от зараждането на живота се беше заселила една колония тюлени. Следващото отклонение се казваше Невестулчата пътека. Откъде беше това название? Никой никога не успя да обясни, колкото и да разпитвах.

Това беше едно от големите удоволствия, докато въртях търговия с пътуващия магазин. Запознавах се с хора. Хора из цялото баронство

Тирера. Хора, които никога не бях срещал. И ставахме приятели, истински приятели. Приятелството започваше чак при втората ми обиколка на енориите. Когато вече не им трябваша религиозни предмети, но си купуваха по някой медальон или скапуларий, нещо евтино, просто от щедрост. И ме канеха на чаша чай. Добри хора, които не можеха да ме отпратят с празни ръце. Чувствах това. Пък и много от тях разполагаха с време, много време, и бяха жадни за компания. Каквато и да е компания. Дори тази на някакъв гламчо.

Но, както вече казах, винаги съм бил добър слушател, макар да нямах какво да кажа. За мен не представляваше неудобство да седя и да сърбам чай, слушайки нечий объркан монолог в продължение на часове. Никак даже. По този начин научих толкова много за другите енории на Тирера, колкото знаех за нашата. Слушах разкази за техните родословия и списъци на разпилените им семейства. Слушах за мъчнотиите в живота им и за радостите им също. Те приказваха само защото им се приказваше, смятайки, ако въобще се замисляха над това, че наливат вода в решето. Не можеха да знаят, че всяка тяхна дума се запечатва в паметта ми. И как биха могли? Аз никога не го споменах.

Най-много обичах да слушам самотните фермери, на средна възраст или вече стари, които живееха в най-отдалечените кътчета. На планинските склонове. В края на малки, запустели пътища. Насред мочурищата. Тяхното уединение, пълната им изолираност увеличаваше самотата им повече, отколкото на останалите. Това ми беше познато. А историите им притежаваха особена острота, те преливаха от копнеж и разкаяние. В такъв един стил. Как всичко отишло по дяволите. Как възможностите били пропилены. Тези бяха моите хора. Но въпреки че разочарованието в техния живот взимаше връх над радостите, те не бяха озлобени. Оплакваша се, негодуваха срещу съдбата си до гняв, но гневът не ги правеше зли. Това бяха едни от най-топлите и щедри хора, които съм срещал. А бяха мнозина. Стотици. Самотници. И дяволски се радваха на моите посещения. Можете ли да повярвате?

Хора като Джон Коли. Една вечер наминах към неговата къща и той ме покани на чай. Кухнята в неговата двустайна къща беше претъпкана с чували картофи, торби царевично брашно и дори сноп сено. А кокошките се лутаха навътре и навън и се суетяха из стаята. Той ми разправяше как си произвеждал сам мляко и яйца, биел масло,

отглеждал картофи и зеле. Единствено му били липсвали по някоя пържола и една женичка да ги готви. И се кискаше на шегата си, аз също се кисках, докато нагъвах неговия домашен хляб и домашно масло, и чая с плътни бучици сметана, които плуваха в него. В следващия момент кравата се показва на вратата и пъкна вътре главата си. „Ей, пуцина, горката Пръги.“ Така приказваше. „Време ѝ е да я издоя.“ Той взе от ъгъла поцинкована кофа и малко столче. Щом чу дрънченето на кофата, кравата се втурна през прага и зае позиция по средата на кухнята. Джон постави кофата под вимето ѝ, седна на столчето и започна да я дои. Явно такъв си беше редът вечер. Бях възхитен. После кравата изви гръб и разтвори задните си крака. „Бързо, подай ми котлето,“ викна Джон. Подадох му котлето, оставено до мен на масата. Той ловко изля млякото в котлето и стратегически постави кофата зад кравата. Мощна струя пикня се изля в кофата. „За малко да стане беля,“ каза той със самодоволна нотка в гласа си. Когато и последната капка падна, той взе кофата, отиде до вратата и с широк замах изхвърли съдържанието на двора. Подържа кофата обърната, докато се отцеди. После си седна отново на столчето, постави кофата под кравата и продължи да я дои. Погледнах своя чай със сметана, домашното масло и домашно приготвения хляб. С доста мъка успях да потисна бунта в стомаха си, докато се измъквах от уютната кухничка на Джон.

Или Том МакШари. Той живееше в подножието на планината, в края на Дъноула и трябва да имаше сто години, толкова беше сбръчкан. Но иначе здрав. Здрав като възлестите храсти, впили се в земята около колибата му. Отдавна му беше време да се прости с живота. Но твърдеше, че не може да умре. Той беше последният от своя клан и когато умреше, с него щеше да умре и целият клан. Изказах предположението, че след като целият клан вече се беше поминал, за него сигурно щеше да бъде утеха да се присъедини към тях. Той ме стрелна с поглед, но омекна като си спомни с кого разговаря. Не е така, рече. Докато той е жив, ще живеят и те. Били в сърцето и в главата му. Той можеше да ги назове по име и да си спомни историята на всеки един от тях. Поколения назад. Чак до времето на Кромуюел, когато пристигнали от богатата земя на графство Мийт. Да вървят в ада или да вървят в Конакт — това им разрешили да избират. И те избрали Конакт. Според семейната легенда обаче, когато минали през

Джеймстаун Гейт в графство Лийтрим и зърнали Конакт, се запитали дали са направили правилния избор.

Със себе си те носели своите цигулки, музика и песни. Изкарвали си прехраната като отглеждали и смесвали лековити билки. По този начин не представлявали заплаха за никого и навсякъде ги посрещали добре. Накрая се установили в Тирера. На парче земя, което отвоювали от планината. Оженили се за местни девойки, но запазили своята идентичност. Продължили да практикуват древните си занимания с музика и лечителство.

А сега за Том. Том пазеше всичко в главата си. Помнеше музиката. Лечителството. Хората идваха при него, когато бяха изгубили вяра в докторите. И той им приготвяше лекарствата. Пазеше родословието на клана в паметта си. Лични спомени за неговите прадеди, родени преди Големия глад. Не можеше да умре, защото всичко това щеше да умре заедно с него. Докато беше жив и те щяха да живеят.

Казах му, че може да го предаде. Всичко. И че щях да го запомня. Тогава щеше да може да умре спокоен, знаейки, че историята на неговия клан и познанията на хората му щяха да останат.

Той ме изгледа озадачено. И избухна в смях. Смя се силно и продължително.

„Ти определено си божи човек,“ каза. „Такъв си.“ Знаех какво има предвид. Безсмислието да довери знанието си на един слабоумен в опит да избегне забравата. Не, нямаше друг избор, освен да продължи да живее. Не разбираше, че можех да го освободя от неговото бреме. А аз не можех да го убедя.

Постоянно нареждах и пререждах стоката в камиона. Опитвах се да я направя да изглежда по-привлекателна. По-внушителна. Дъждовните дни в Тирера бяха многобройни и представляваха идеален повод да си стоя вкъщи и да се разтакавам в бараката и в камиона. В такъв един ден, когато вятърът откъм морето правеше дъжда полегат, сякаш изстрелян с оръдие, се бях захванал с един свой каприз. Изпразних камиона и го боядисах отвътре в небесно синьо. Когато изсъхна, взех малко бяла боя и на стената зад кабината нарисувах няколко пухкави облачета, които се носеха под тавана. Получиха се добре — по принцип не ме биваше много в тази работа, но когато

отстъпих няколко крачки, белите петна на син фон безпогрешно внушаваха идеята за облаци.

После взех малко телена мрежа и я огънах в арка. Закрепих я на стената зад кабината като мрежата тръгваше от единия ъгъл на пода, издигаше се в средата на половината височина и отново се спускаше на пода в другия ъгъл. После я обвих със зелена крепирана хартия. Накрая взех най-голямата статуя на Дева Мария и я поставих под арката. Отдръпнах се да се полюбувам. Бях възхитен. Бях успял да наподобя пещера. Като използвах техниката, с която майка ми правеше яслата на Младенеца в църквата всяка Коледа. Използвайки същата телена мрежа.

Изглеждаше много добре. Дева Мария беше със събрани ръце и поглед, отправен към небето. Към моите пухкави облачета. Слязох от камиона и разгледах картината от задната врата. Пак изглеждаше добре, но синьото беше по-тъмно поради слабо осветената вътрешност. Отдалечих се още няколко крачки и застанах на сушина под фронтоната на къщата като продължавах да наблюдавам вътрешността на камиона. Пещерата беше погълната от тъмнината. Трябваше ми осветление.

Закрепих здраво статуята зад кабината с помощта на рибарска корда. Кордата не се виждаше. Идеално. После закарах камиона при Филип Мороу, електротехника. Вкарах Филип в каросерията и докато разглеждахме, клечейки пред пещерата, обясних от какво имам нужда. Осветление.

Филип предложи верига с шест лампи. Шнурът можеше да мине зад мрежата, а лампите да бъдат засенени така, че да осветяват статуята. Веригата можеше да се захранва от специален дванайсет-волтов акумулатор, вързан към двигателя, така че да се зарежда, докато моторът работи. После щеше да има достатъчно енергия, за да захранва петте лампи, докато машината не работи. Беше точно каквото исках и му казах да действа. Сечеше му пипето на Филип. Човек можеше да му обясни нещата. Щеше да те разбере. А и свестен. Не ти сваляше кожата с цената.

Бях предоволен от резултата. Напълно надмина очакванията ми. Разгледах го от различни разстояния. Колкото по-далече заставах,

толкова по-вълшебен ми се струваше. Като истински параклис. Самият Филип Мороу беше впечатлен. А той не ходеше нито на църква, нито на поклонения. Усмиваше се. Платих му и подкарах към дома да товаря.

Нововъведението беше добро и за излагането на стоката. Осветяваше цялата каросерия. Уравновесяваше светлината, която идваше отвън. Дотогава дъното на камиона беше почти неизползваемо поради тъмнината, където слагах само едрите неща или го ползвах като склад. Сега, благодарение на осветената пещера това се беше превърнало в най-привлекателното пространство и аз можех да реорганизирам щанда като някои от дребните неща отидоха в дъното, а други — в предната част.

Устоях на изкушението да извикам майка ми и леля. Те сами щяха да си го видят. След първоначалното въодушевление от бизнеса интересът им беше намалял. За мен пък беше по-добре сам да си въртя нещата. Само понякога изпитвах желание да повикам някой, с когото да споделя своето задоволство от постижението. Знаете как е. Все едно. Нямах да ги викам. Не и тях.

На следващия ден времето се оправи. Дъждът изтъня до мъгла и облаците се отдръпнаха на запад към Мейо. Отправих се в тази посока. С надежда за по-хубаво време. С надеждата да впечатля клиентите. Ефектът от новата ми сергия можеше да ги накара да купуват. Когато стигнах до Килглас се заех с къщите, струпани около селото. Не мога да кажа, че бях недоволен. Хората, които се качваха в камиона ахкаха и охкаха пред пещерата. Казваха, че е чудесна. Най-хубавата, която бяха виждали. Като истинска, шегуваха се те. Не мога да кажа обаче и че бях доволен. Оборотът се увеличи, но не драстично. Стъпка по стъпка, казвах си.

На следващия ден взех пътя за Глен Иски, който тръгва от главното шосе по посока на планината. Същата работа. Хората се впечатляваха. Купуваха малко повече. Но не чак толкова повече.

В далечния край на Глен Иски, където реката се спуска от хълмовете, една от последните къщи принадлежеше на вдовица, мисис Калахан. Тя беше много набожна. Редовен клиент. Никога не пропусках да намина към нея, когато се случех в района и тя никога не пропускаше да си купи нещо. Искях да видя какво впечатление ще й направи пещерата.

Щом спрях пред тях, тя излезе от обора и забърза през калния двор.

„Ти ли си, Лофти. Като чух бърмченето на мотор си помислих, че е ветеринарят. Чакам го вече няколко часа, къде ли се е замотал. Цяла нощ съм на крак заради болната крава. Мъчи се да се отели, но нищо не се получава. Вече бере душа. А този долен ветеринар още го няма. Сили не ми останаха.“

Наистина изглеждаше изтощена. Тя се приближи до камиона с изопнато, измъчено лице сякаш едва повдигаше високите гумени ботуши.

„Съжалявам за кравата,“ казах. „Надявам се да се оправи.“

„И аз се надявам. Но надеждата може да разбие сърцето на човек. Имаш ли кръст на света Бриджет? Снощи, докато се грижех за кравата си помислих, че трябва да сложа един кръст на света Бриджет да виси в обора.“

Както винаги, при необходимостта да си спомня дали имам останала такава стока, умът ми се вцепени. Побързах да потърся в камиона. Когато отворих вратата разбира се светлините около пещерата се включиха, но аз бях твърде зает да търся кръста на Бриджет, та забравих да се изфукам пред мисис Калахан. Напрегнатото търсене ме накара съвсем да забравя за атракцията, докато не чух зад себе си възклицание на изненада. Тя ме беше последвала до вратата на камиона и сега стоеше вторачена със страхопочитание в осветената статуя на Дева Мария.

„Прекрасно. Като видение,“ прошепна, тя сякаш се намирахме в църквата.

„О, харесва ли ви?“ попитах, докато изравях един кръст на света Бриджет от картонена кутия, пълна с дреболии. Обърнах се да ѝ го дам.

Но тя се беше свлякла на колене в несъзнателно движение, и, все още втрещена в нея, я благославяше. Почувствах товара на умората и тревогата, който тя свличаше в краката на Дева Мария чрез молитвата, която мърмореше.

Бях притеснен. Поразен. Но не посмях да я прекъсна. Това беше една гипсова статуя в каросерията на камион. Нищо повече. Но тя така беше потънала в себе си, че не усети моята тревога. И аз продължих да

стоя там. Неуверено стисках кръста на Бриджет в ръката си. Тя довърши молитвата си, прекръсти се и се изправи.

Опитах да намеря думите да ѝ кажа колко неуместно е да възприема моята сергия като олтар и да се отнася към камиона като към молитвен дом. Но осъзнах, че товарът на нейната скръб беше олекнал и нямаше място за скрупули от моя страна.

Тя пое кръста на Бриджет и благоговейно докосна с него статуята.

„Сега всичко зависи от нея,“ промърмори тя. „Сега всичко зависи от Божията майка. Нищо освен чудо няма да приема.“

Последвах я. Опитах се да отблъсна няколкото пенса за кръста на Бриджет. Накрая ги приех. Поблагодарих.

Все още бях под впечатлението на случката, когато обърнах камиона в двора и поех обратно по тесния път. Бях достатъчно притеснен, за да приключа за този ден, макар да оставаха още няколко светли часа. Прибрах се у дома, паркирах камиона и прекарах останалата част от вечерта, изпънат на леглото си. Размишлявайки.

На следващата сутрин, докато закусвах продължих да обмислям разтурването на пещерата. На вратата се почука и леля ми отиде да отвори. И кой мислите беше въведен в кухнята? Мисис Калахан в най-хубавите си неделни дрехи. Ако не мислех за нея, сигурно нямаше да я позная, толкова различна беше тя без своите гумени ботуши.

Още невлязла, тя се втренчи в мен с най-необичайно изражение. Горедолу както зяпаше статуята предишния ден, но по-радостно. От тревогата и изтощението нямаше и следа. Леля ми стоеше до нея съвсем объркана.

„Ти спаси кравата,“ изрече тя най-сетне. „Спомняш си, че коленичих пред статуята на Божията майка в камиона и се помолих. Ти ми даде кръст на света Бриджет. Аз допях кръста до статуята и помолих Богородица да спаси кравата. Защото ако умре, нямам пари за друга. Какво щях да правя тогава? Исках да стане чудо. Мисля, че ти казах това. И стана чудо. След като ти си тръгна се върнах в обора. Кравата продължаваше да лежи на земята. Почти безжизнена. Не се и опитваше да ражда. Докоснах челото ѝ с кръста на Бриджет. Тя ме гледа известно време, после изведнъж се отърси, изправи се на крака и започна да ражда телето.“

Мисис Калахан се давеше от вълнение. Аз не знаех какво да кажа или да направя. Леля ми я покани да си свали палтото и да поседне. Това и стори. После леля ми напълни чайника и започна да прави чай.

След като се настани на масата, мисис Калахан продължи. „Роди чудесно мъжко теленце. И щом се отели, кравата си стана съвсем наред. Започна да яде сено. Много беше изгладняла. Занесох ѝ кофа вода и тя я изпи, без да си вдигне главата. Няколко минути по-късно пристигна ветеринарят и каза, че на кравата ѝ няма нищо. Ако беше дошъл навреме щеше да види какво ѝ имаше. Но той не дойде. Дойде ти. И донесе помощта на Божията майка.“

Бях объркан. Ласкаех се от това, че тя приписва спасяването на кравата на моето появяване и то с толкова уважителен тон. Радвах се, че се е избавила от нещастията. Тя ми беше симпатична. И добър клиент. Но от друга страна бях притеснен от това, че отдава излекуването на статуята в камиона ми и на кръста на света Бриджет, който ѝ бях продал. Гледах на тези неща просто като на предмети, стоки, вещи, като млякото и захарта, които Кълкин продаваше от своя камион. Да им се приписва свръхестествена сила ми се струваше притеснително.

„Бих искала да видя отново статуята на Божията майка ако нямаш нищо против. Да поблагодаря. Нали ме разбираш.“

Не можех да тръгна да споря с нея, тя беше толкова неподправена, така дълбоко убедена в онова, което казваше и което вършеше. Притежаваше увереност, срещу която бях безпомощен.

И когато тя си допи чая я заведох до камиона и отворих каросерията. Когато светлините се включиха тя изпадна в захлас. Сложих сандъка на земята и тя се качи в камиона сякаш в унес с очи приковани върху статуята на Богородица. Тя коленичи и се замоли така благоговейно, както беше направила това предния ден.

Докато я наблюдавах, скрупулите ми отлетяха. Статуята можеше да бъде парче кал, осветено от няколко крушки, но очевидно на мисис Калахан тя доставяше нещо. А тя беше свята жена, която заслужаваше радост. Ако пещерата в моя камион ѝ помагаше да облекчи бремето на нейните тревоги, то тя притежаваше някаква ценност. И ако от това ѝ ставаше по-добре, кой бях аз да се съмнявам? Кой наистина?

Докато слизаше от камиона, аз ѝ подадох ръка да я задържа, докато стъпи на сандъка.

„Благодаря ти, Лофти,“ каза тя. „Ти си един от богоизбраните. Имаш дарба. Не се страхувай да я използваш. Не се страхувай. Можеш да облекчаваш хорската мъка. Имаш своя предопределена роля в живота, повярвай ми.“

Бях поласкан. Ужасен. Сконфузен, както винаги. Нямах какво да кажа. Само се червях и усмихвах.

Тя отиде до велосипеда си, подпрян на фронтоната и свали от кормилото претърпкана пазарска торба.

„Това е за теб,“ каза тя и ми подаде торбата. „Дребен знак на признателност. От плодовете на фермата, която не осиротя благодарение на теб.“

Отворих торбата и разгледах съдържанието. Яйца, масло, мляко, зеленчуци, увити внимателно. Погледнах я с жест, който издаваше изненадата, благодарност, но и с мисълта, че това е прекалено много, непомерно много за каквато и да е услуга, която тя считаше, че съм ѝ направил.

„Чакай, нищо недей да казваш, само приеми подаръка. Това е само жест, нищо повече.“

Искреността ѝ отново ме обезоръжи. Разбрах, че ще бъде обидно да откажа. В крайна сметка успях само да пророня „Благодаря.“

Извадих всичките грижливо опаковани продукти и ги поставих на пода в каросерията, за да мога да ѝ върна торбата. Толкова много неща бяха натърпени в нея, че когато ги извадих и наредих всичките, стигнаха до краката на Дева Мария.

Дълго след като тя си тръгна, продължих да се любувам на храната, която ми беше донесла, докато леля ми излезе и се приближи. Когато видях там продукти за няколко ястия, леля ми се възбуди като лисица в кокошарник и започна да ги събира.

Същата нощ не успях да заспя, толкова бях развълнуван от случилото се. Преди настъпването на утрото реших, че единственият начин да успокоя тревожните мисли беше да се върна при фермата на мисис Калахан, да отида в обора и да видя кравата, за да се уверя, че в цялата история няма нищо свръхестествено. Просто съвпадение. Природата се е погрижила за себе си без намеса отвън, отгоре или откъдето и да е другаде.

Мисис Калахан се изненада да ме види. Но беше радостна. Заведе ме за малко в обора, където държеше кравата и телето.

Беше малък обор с покрив от поцинкована ламарина. Състоеше се от две помещения. В едното държеше сеното. То беше отделено с метър и нещо висока стена от другото, краварник за около четири глави добитък.

Щом влязох ме обзе чувство за покой. Кравата и телето лежаха, но мисис Калахан я бутна леко с крак и кравата бързо се изправи, а след нея и теленцето.

Стояхме там и наблюдавахме кравата и телето. Обвити от вълшебството. Трудно можеше да се предположи, че само преди два дни двете същества бяха на прага на смъртта. Сега от тях бликаше енергия. Живот. Светлина. Здраве.

„Всичко е благодарение на теб и на Божията майка,“ каза тя тихо, за да не наруши деликатността на момента. Страхуваше се да не развали вълшебството.

„Не благодарение на мен,“ измрънках в отговор. „Това е просто една статуя. В камиона има само стока за продан.“

„Божията майка присъства там. И тук. И навсякъде.“

Не желяех да споря с нея. Още повече, че в обора имаше топлина, която не се дължеше на времето навън. Откъм морето духаше студен северен вятър, а в полето под нас се изливаше дъжд. А тук, в обора, цареше необичаен за такова време уют.

След известно време мисис Калахан престана да я свърта на едно място. Със сигурност имаше много работа, която я чакаше. Разбирах това. Но не желяеше да си тръгна.

„Може ли малко да поостана тук?“ попитах я.

„Разбира се, Лофти, разбира се. Постави колкото искаш. Кой повече от тебе има това право?“

Тя излезе навън и дръпна след себе си импровизираната врата. Три вертикални дъски и две напърно, привързани с тел към рамката на вратата. През процепите влизаше светлина. Влизаше и през дупките в стените. В обора беше светло въпреки липсата на прозорец.

Телето бозаеше. Кравата го лижете. Това още повече допринасяше за топлината, наситила обора. Веществена топлина. Божията майка е навсякъде, както каза мисис Калахан. Тук това присъствие не можеше да бъде отречено.

Имаше ниска стена за яслите, на която седнах близо до главата на кравата, за да я погледам. Облегнах се на страничната стена. Чувствах се удобно. На това място можех да намеря покой, какъвто не бях изпитвал у дома. Имаше атмосфера. Чувство за някакъв всепроникващ дух на любов, от който беше пропито и най-далечното ъгълче. Божията майка.

Замислих се за това, че Творецът има майка. Това обясняваше някои неща. Манията му да получава признание. Да изисква подчинение и почит. Често си мислех, че се чувства несигурен в себе си. Може би на това се дължеше. Преди него и над него беше майка му. Божията майка. Нейната всепроникваща любов. Бликаща от нея, живот. Така беше. Не можеше да бъде иначе. И беше родила син, Твореца. Непобедим майстор. Строител. Жаден за признание, почести и уважение. Ревнуващ дори от своята майка. Скрил истината за нейното съществуване от хората. Неговото творение. Да, негово творение, но от материал, който тя му е предоставила.

И още един неин син, Исус. Когато тя изпраща в света на Твореца с послание за любов. За да освободи създанията му от робството и болката. За да им съобщи, че любовта е по-важна от боготворенето. Да, така нещата се подреждаха. И другият ѝ син, Светият Дух. Три божествени проявления на един Бог. Но този Бог беше над всички тях. Божията майка. Така нещата ставаха ясни.

Трябва да съм останал там няколко часа, възторжено прекроявайки сътворението на света, гледайки една крава с теленце, попивайки покоя, който струеше от тях като топъл бриз през лятото. Унес.

Чак когато мисис Калахан отвори вратата и проговори в тъмнината, разбрах колко дълго съм останал в обора.

„Бях на долната нива да садя зеле. Не знаех, че още си тук, иначе щях да се върна да ти направя чай.“

Последвах я в къщата, където седнах на масата, докато тя поставяше чайника на газовата печка.

ДЕВЕТ

Дали мигът на смъртта е, когато вълната удари стената? Какво е всъщност смъртта? Може би това съвсем не е точката на изчезване. Може би изчезването наричаме мига, когато вълната отново се превърне в център? Дали не изживяваме своя живот два пъти, единия — в обратна посока? Дяволска работа. Може би дори многократно. Навън и обратно по повърхността на водата, затворена в катраненото буре на Твореца? Може би сме затворени там за цяла вечност.

Онова посещение на обора на мисис Калахан ми отвори очите за много неща. Вече бях сигурен, че Творецът ни е затворил в тази своя проклета конструкция. Явно той ни е сътворил за свои цели — да го боготворим. И несъмнено ни е създал, всички нас, всеки един от нас, с един или друг недостатък, та да не бъдем щастливи в тази райска градина, в която ни е заселил. Да, всекиго е оцетил по един или друг начин. Дори когато изсипва всички земни богатства върху някого, той му отнема здравето или душевния покой, та да не може да им се наслади. Където пък дарява здраве, гледа да го съчетае с недоимък и несгоди, за да не бъде никой доволен. Това е една тънка, мръсна игра. Елегантен, мръсен номер. Рай и ад в едно. За да се обръщаме в нещастieto си към него. Да се бутаме пред него. Ръгайки се с лакти в опита си да направим добро впечатление.

Майка му обаче очевидно не е одобрявала всичко това. И е изпратила другия свой син да ни освободи. С посланието на любовта. Да, така нещата придобиват смисъл. Единственият начин да ни предаде той своето послание, нейното послание, бил сам да се роди в света на Твореца. Това обясняваше въпроса, който ме беше занимавал толкова дълго, изкушаването на Исус на планината. Това съвсем не е бил Сатаната. Това бил неговият брат-отстъпник, Творецът и самодържецът на този свят, който свят той предложил на Исус ако само му се поклони и го боготвори. Игра за надмощие. Толкова вманиачен на тема признание и почит бил той. Щял е да изпита повече удовлетворение, ако Исус, неговият собствен брат, признаел

превъзходството му. Да спечели този рунд срещу майка си. Струвало си да се лиши от света за тази цел. Да размени човешката раса срещу благоговението на брат си. Така щял да впише в тефтера си още едно завоевание. Така щял да се превърне в тартора на небесата. Ако успеел да осъществи плана си. Но на Исус тези не му минавали. Прозрял номера. Ако беше проявил глупостта да се опита да спаси света по този начин, сам щеше да се превърне в отстъпник. И светът пак щял да отиде по дяволите. Но нямал намерение да предаде майка си. Не по този начин. Така че казал на Твореца да върви по дяволите.

Да, картината ми ставаше ясна. Сега разбирах защо съм се родил с наклонността да стана свещеник, а бях лишен от умствени способности, както се изрази майка ми. И след като вече разбирах как стоят нещата, се почувствах по-добре. Не че все още изпитвах желание да стана свещеник. Отдавна бях заклеймил тази раса. Те играеха за Твореца. Бяха получили посланието на Исус, но го бяха изкривили до неузнаваемост. Да, бяха се посветили на това да преиначат думите на Исус така, че да звучат в полза на Твореца. Може би дори бяха вмъкнали думата „баща“ там, където Исус беше казал „майка.“ Допусках, че са способни да направят такова нещо. Бяха породили омраза с онази жар, която трябваше да използват във възхвала на любовта, така, както Исус би очаквал от тях. Но те бяха същите като своя проклет шеф, луди за власт, контрол и признание.

И всички те бяха мъже. От папата надолу. До един. Това също си имаше обяснение. Усърдно прикриваха истината, че любовта произтича от Божията майка и че любовта няма граници. Ами да, истината беше обратна на онова, което всички тези интриганти се опитваха да представят с техните църкви, правителства, армии, бизнеси, счетоводни баланси и проклето самомнение. Те бяха в един отбор със Твореца, опитвайки се да ни убедят, че само тяхната агресия, действия и безкрайно съперничество имат значение. Може би Стивън Ханлън беше стигнал до същия извод, когато ме предупреждаваше за съперничеството. Може би заради това никога не влизаше в църквите, които беше обслужвал петдесет години. Може би и той беше стигнал до извода, че Божията майка дава безусловна любов с безкрайна щедрост. Без скрити помисли. Без да търси признание. Без да изисква обожание. А единствено със съвета да я разпространяват. Любовта. Посланието. И по-вероятно човек би я намерил пред вратата на

църквата, отколкото вътре. Изпитвах облекчение от това, което най-после бях прозрял. Изпитвах облекчение и от мисълта, че може и други хора да бяха схванали нещата по същия начин.

Случката с мисис Калахан не остана без последствия. Тя разпространяваше своето послание за чудодейното излекуване на нейната крава. За три дни цялата енория беше разбрала за оздравяването. След една седмица седемте енории на Тирера шумяха за случката. Украсена с драматизъм. Никой не отдаваше дължимото на бедната крава за това, че беше преодоляла опасността. Никой не отчиташе това, че мисис Калахан не беше мигнала цяла нощ да се грижи за нея. Никой не допускаше, че моето присъствие по време на излекуването може да е чисто съвпадение. Не. Кравата беше излекувана от статуята на Богородица в камиона. И, в тази връзка, кравата е била излекувана от мен.

Изумително е колко лесно се променят хората. Хората като цяло имам предвид. Е, има отделни хора, които никога не се променят. Старите хора например. Те са като камъните, лежащи из неплодородните им ниви, никога не се изменят. Но останалите. Съвсем друга работа. Първо се отнасяха с мен като с идиот. После неохотно ми засвидетелстваха известно уважение заради бизнеса ми. Сега, заради мисис Калахан и нейната крава, гледаха на мен като на проклет светец или нещо подобно. Отнасяха се към мен със страхопочитание. Макар да си бях същият. Макар да не бях направил нищо да променя мнението им. Както вече казах, хората винаги са били загадка за мен. Никога не съм ги разбирал, и както се оказва, никога вече няма да ги разбера.

Да, бях се превърнал в проклета знаменитост. Изведнъж червеният камион на пътя вече не беше нещо досадно, с което трябва да се примириш. Неговото появяване вече не беше за скъперника сигнал да се скрие зад пердето. То вече беше благоволение.

Където и да отидех, посрещаше ме множество. Чакащи да се помолят в светилището. Чакащи да зърнат статуята на Богородица. Чакаха да си купят от камиона някакъв сувенир за спомен. Чакаха със своите молби и ръце, принасящи плодовете на труда им. Понякога приношенията биваха оставяни в молба някаква милост да им бъде извършена, понякога в знак на благодарност за вече извършена милост. Приношенията бяха винаги съобразени по размер. Основно земеделска

продукция, но също и торф, ръчно изработена мебел. Та даже и пари, ей богу.

Хората коленичиха пред олтара и се молеха. За всякакви неща. Молеха се за оздравяването на болни животни, както беше направила мисис Калахан и биваха възраждани, ако животните останеха живи. Молеха се за реколтата пред настъпването на някаква зараза и когато опасността отминеше, а реколтата им оцелееше, те изразяваха благодарност като пълнеха камиона ми с плодовете на земята. Най-вече се молеха да бъдат спасени от лошо време, най-несигурният и непредвидим фактор в живота на фермера. Молеха се за слънце, когато дъждът не беше преставал да се лее от оловното небе четирийсет дни без спиране. Молеха се за дъжд, когато сушата скриваше тревата от търсещите муцуни на овцете. И винаги си мислеха, че молитвите им са били чути. Странно.

И винаги носеха най-доброто, родено от земята и труда им, за да го оставят на пода на камиона. Яйца, мляко, картофи, зеленчуци. Веднъж някой беше завързал агне за бронята на камиона. Можете ли да повярвате? Друг пък стовари купчина от най-добрия торф до фронта на къщата ни в знак на благодарност за доброто време, което му беше позволило да го спаси. И когато получеха добра цена за стоката си на пазара, скришом бутаха пари в шепата ми. Сякаш бях техен борсов посредник.

В началото бях притеснен от тази прекомерна щедрост. И не знаех какво да правя с приношенията. По начина, по който биваха оставяни пред пещерата, изобщо нямах убеждението, че ми принадлежат. Тази мисъл се подсили от факта, че не бях направил нищо, за да ги заслужи. В миналото бях изпитвал чувство за вина ако някой си купеше медальон или икона, които всъщност не желае. Но то поне беше някаква сделка. Човекът получаваше медальона и можеше да прави с него каквото си иска. Тук обаче нямаше никаква сделка. Това ме тревожеше.

После обаче започнах да си мисля и мисля, ами ако наистина бях избран от Божията майка, както смяташе мисис Калахан. Ако наистина бях избран като някакъв вид посредник? Този избор не беше направен от мен. Не зависеше от мен. Бях длъжен да приема съдбата си. Преди съдбата ме беше превърнала в предмет на всяка глума и подигравка, отнасяше се с мен като с нищожество и аз свикнах с това. Нямах

избор. Сега пък ме обсипваше с дарове, та защо тогава да не свикна и с това? Пък и щеше да бъде обида към Божията майка да ги оставя да изгният или да проявя неблагоприятност, отказвайки щедростта, която идваше от нея. И така майка ми и леля ми започнаха да получават толкова храна, колкото можеха да сготвят и изядат. Ако пък имаше в излишък, леля ми предлагаше да отиде до магазина и да го размени за нещо, което не достига. Аз обаче не се съгласих и настоях излишъкът да се праща в манастира Св. Винсент де Пол за нуждаещите се.

Така нашият живот стана твърде охолен. Аз печелех купища пари. По няколко пъти седмично ходех до търговците на едро да зареждам стока. Надявах се вълната ентузиазъм по моята статуя и моите стоки скоро да отшуми. Магията на пещерата да отслабне. Бях разбрал достатъчно за елементарните принципи на пазарното търсене. Обаче магията не отслабна. Търсенето продължи да расте.

И въпреки че с всеки изминал ден вярвах все повече на размишленията си за Божията майка, досегашният ми жизнен опит ме караше всеки ден да очаквам голямото разочарование. Разберете тогавашното ми душевно състояние. Приготвих се за развенчаване на илюзии. Но не се случваше нищо, което да подкопае вярата ми. Точно обратното. Колкото повече разсъждавах за света, толкова повече се убеждавах, че съм се натъкнал на истината. Всеки ден по радиото говореха как католици избиват протестанти и протестанти избиват католици в Северна Ирландия. И си казвах, ами да, това е то. Творецът поражда различни свои образи в умовете на хората, за да воюват едни срещу други, да се избиват едни други, доказвайки своята преданост към него. Същото се случваше навсякъде по света. Хората се избиваха, за да наложат техния образ на Твореца не просто като приемлив, но като единствено правилен. И през цялото време този ревнив Бог гледаше всичко това от своята висота и изискваше още повече страст. Ами да, така нещата се подреждаха.

Но въпреки всичко това животът и любовта продължаваха непобедимо да произтичат от извор, стоящ над и отвъд Твореца. И щяха да продължат да текат, да устояват на усилията да бъдат потиснати или променени. Не беше ли твърде иронично това, че тук хората на всеки кръстопът, напълно несъзнателно, чакаха да засвидетелстват преклонението си пред Божията майка? Да я помолят

за живот и любов. Без те самите да се замислят над значението на думите, които употребявах, „Божия майка.“

Вече не можех да пътувам спокойно, тъй като хората постоянно се показваха на вратите на къщите и ми махаха да спра. Други хора ме чакаха по кръстовищата. Стичаха се към камиона там, където спирах. Да кажат молитва пред статуята. Да си купят медальон. Да ми дадат пет пъти повече, притискайки парите в неохотната ми длан.

Те се молеха за плодородието на земите им и гледаха на появяването на червения камион марка Форд като на възможност да изтъкнат искреността на молитвите си. И когато първите пролетни филизи израстваха, зелени и устремени, хората отдаваха повече благодарност за това на чудотворната статуя и Божията майка, отколкото на естествената смяна на сезоните, повече отколкото на собствените си грижи за земята.

Веднъж преодолял първоначалните си угризения, започнах да се наслаждавам на ролята на един вид земеделски талисман. Освен това изпитвах удовлетворение от факта, че подкрепям Божията майка срещу своя стар враг, Твореца. Това беше идеален живот. Ако се случеше някое животно да умре или реколта да бъде опропаствена, хората не хвърляха вината за това нито върху мен, нито върху статуята или върху Божията майка. Въздържаха се от подобни отстъпления. Бях попаднал в спиралата на успеха. Хората изглеждаха наистина доволни. Пресметнаха реколтата и обявяваха, че е много по-добра от предишни години. Не можеха да си спомнят кога за последен път са изгубили толкова малко агнета при раждане. И въпреки изобилието получаваха цена за продуктите си по-добра от всякога.

За да си спестя досадата да спирам на всяка къща и всеки кръстопът, реших да изработя разписание с продължителни спирания на свети места като извори, дървета, скали и тем подобни. Чувствах, че тези места повече прилягат на дълбоката преданост към Божията майка, отколкото църквите и параклисите. Пък и харесвах атмосферата на тези места. И неизменно няколко дузини хора се струпваха веднага щом съзираха червения камион да паркира там.

Бях доволен да върша всичко това. Да осигурявам подвижния параклис и да спирам на любимите места. След известно време обаче забелязах, че хората очакват от мен повече в личен план, което ме

разтревожи. Територията, в която се чувствах удобно биваше постоянно нарушавана.

Хората започнаха да ме приемат като лечител. Това ме притесняваше. То представляваше промяна в отношението към параклиса или Божията майка като към източник на изцелението. Един ден бях спрял до Свещения кладенец в Дромард. Наоколо, както винаги имаше доста хора. Молеха се до кладенеца и топяха ръце във водата, редяха се на опашка пред камиона и купуваха неща от сергията. Обичайните молитви, селяните за реколтата, домакините за гъските и пуйките. Нормално.

Тогава до мен се приближи някаква жена. Зад себе си водеше около шестнайсетгодишно момиче. Жената ме караше да се помоля над момичето, та да бъде изцелено. Изгледах я изумено.

„Не мога да изцелявам,“ смотолехих възмутено.

Тя ме гледаше без да трепне. „Разбира се, че можеш. Не излекува ли половината животни отгук до Мой, и не спаси ли реколтата? Не утрои ли добива? Разбира се, че можеш да изцеляваш! Не викаше ли дъжд, когато тревата беше изсъхнала до корен? Не викаше ли слънце, когато облаците ни повиваха в мрак? А щом си направил всички тези неща, можеш ако поискаш да изцелиш и моята Мора.“

Да, думите, които чух ме изумиха. Независимо от всичко, което се беше случило, независимо, че то се случваше само понякога, аз самият се чувствах извън цялата работа. Нали разбирате. Сякаш всичко това нямаше почти нищо общо с мен самия. Като да бях някакъв външен наблюдател. И сега тази жена подхващаше нещата лично и искаше да се намеся. Непосредствената ми реакция беше да погледна зад себе си, за да се уверя, че приказва на мен. Бях объркан. Продължих да я зяпам. И се питах какво му има на момичето.

Властната майка отново заговори. „Мора закъснява. Закъснява. Нали се сещаш. Още не е получила кръвотечение.“ Хабер си нямах за какво говори, но забелязах, че при споменаването на проблема Мора се изчерви, скри се още по-плътено зад майка си и заби поглед в краката си. Какъвто и да беше нейният „кръвотечен“ проблем, явно много я притесняваше.

„След един месец става на шестнайсет. Така че много закъснява. Водих я на доктор, но той каза да не се занимаваме, и че това ще се случи когато му дойде времето. Но не може така. Едно време винаги

имаше лек за това. Цяр. Но проклета да съм, ако е останал и един жив човек, който знае как се приготвява. Та си помислих, че може ти да имаш цяр. Някакъв твой цяр.“

Все още не разбирах за какво изобщо приказва жената. Гледах как въртят на шиш пред мен привлекателното младо момиче. Изтърсих единственото, което хрумна в проклетата ми празна глава. Да се освободя от тази ситуация. От този конфуз. „Защо не се помолите при статуята?“

Майката се изправи безмълвно, поглъщайки моето отсъждане. Гледайки ме със страхопочитание. С облекчение. Сякаш работата беше приключена. Сякаш проблемът беше решен.

„Хайде, Мора,“ каза тя тихо. „Прави каквото ти казва. Тръгвай.“

Момичето изглежда изпитваше също като мен облекчение, от това че този разговор е приключил. Тя се качи в камиона и се нареди на опашката, за да каже своята молитва в параклиса. Майката се спря с поглед, впит в мен. После се пресегна и докосна ръката ми много лекичко, много почтително, сякаш опитваше дали няма да я хване ток. После се обърна и последва дъщеря си в камиона.

Явно няколко дни по-късно кръвотечението на бедната Мора се беше появило. Не се учудвам. Подобно изживяване би направило и от камък да потече кръв, какво остава за крехкото момиче. Тази новина достигна до мен по необичаен начин. Слухове за ново чудо. Които стигнаха и до ушите на майка ми. И майка ми, скрита зад вестника, който четеше, обобщи: „Наистина, била е изостанала с няколко години. Но очевидно сега е наред.“

Радвах се, че бедната Мора се беше оправила и че тялото ѝ беше започнало да функционира като на жена, но както споменах, да бъде свързан лично с целителския бизнес, ме притесняваше извънредно много. Надеждите за болна крава, възложени на статуята или медальонът, закупен от някого да го пази на път бяха едно, а възлагането на лична отговорност за болно дете — нещо съвсем друго.

Сън не ме хващаше вече след случката с Мора и майка ѝ. По цяла нощ се въртях в леглото. Разкъсван от съмнения.

Накрая тревогата премина. Отново бях в състояние да разсъждавам. В тишината на нощта. Ами ако наистина беше така? Ако наистина бях инструмент в ръцете на Божията майка? Нейната благодат, нейната любов, спирани от твърдата стена на бента на

Твореца. И тогава тази благодат можеше да прониква само там, където откриеше пукнатина или дефект. Така като пролетните води проникват през процеп в каменния под на земята. Може би нещата бяха такива. Може би дефектите в неговото собствено творение представляваха входи за неговата майка.

Страхотен номер. Да накажеш този ненадминат майстор чрез дефектите, които той нарочно е създал. Точно като за него. Той е създал този свят, тази вселена от извънмерна красота и сложност, изтъкал платното от нишките на живота и любовта. Но нарочно го създал несъвършено. За да отклони вниманието от мястото, откъдето се сдобил с тези нишки. Пропити с омраза и агресия, страх, насилие, смърт, обърканост. За да ни държи в тревога. В несигурност. Като ни убедил, че ние сами сме си виновни за своето несъвършенство, че сме отговорни за злото, което той влял в своето творение. Накарал ни да се чувстваме като нещастни лайна. И когато ни объркал напълно, размахал своите образи пред робските ни очи, и изискал да получи признание като единствен Творец на всичко добро в света и на всичко, което е добро за нас. Изискал уважение и хвалебствия от нас, бедните треперещи създания, лишени от познание. Които се страхуваме да се доверим на заложения инстинкт, че любовта и животът текат свободно и дълбоко и чувстваме тази дълбочина по-естествена от неговата ненормална повърхностна буря от омраза и агресия.

Ами да. Той е разполагал с милиони начини да ни манипулира и обърква. Направо ни е замаял. Разкрил радостите на света пред очите ни. Ако. Ако му се поклоним. Като на всемогъщество. Като на Твореца на небето и земята. Ако нямаме други богове по-висши от него. Дори неговата майка. И за разлика от Исус сме били твърде ужасени, за да му кажем да се разкара.

Но океанът на любовта притискал крепостните му стени. Прониквал и попивал през дефекти и пукнатини. И ако аз бях един от дефектите, през които тя изливаше своето състрадание към мъката в света на Твореца, нека бъде така. Нека по дяволите бъде така. Кой бях аз да оспорвам нейната воля?

ДЕСЕТ

Да. Катраненото буре вече не напомня толкова на черна дупка, когато разбереш, че лицето, което те гледа от високото, лицето на твоя тъмничар, не е лицето на всемогъщиято. Далеч не. Разбираш също, че ще дойде време катраненото буре само да бъде отнесено от всепоглъщащата вълна на нейното състрадание и негодувание. Там, където времето свършва. Там, където изчезват ограниченията на материалното. Където ще престанат преднамерените игри на Твореца. И жалката утайка, в която сме били заровени, ще се оттече в океана. А той ще се върти като пакостливо дете, на което са отнели играчките.

Така ще бъде.

Но стига. Сега, докато карах по крайбрежния път към Окрис, гледах истинския океан. На път за големия скок.

Наблюдавали ли сте как ковачът хвърля нагорещено до червено парче желязо в корито с вода? Кипенето и съскането, докато огънят бъде потушен. Така си представях хвърлянето на камиона в морето. Кипене и съсък, докато последната искра от болката изчезне. Както и да е. Бях разкъсван между необходимостта да предваря тъмнината над Окрис и желанието да се сбогувам с тази земя, докато я пресичах за последен път. Тъмнина. Любими места профучаваха край мен. Места, чиито названия може би помнех само аз. Куанауад. Куанаридхи. Уакуарт. Донак. Названия, които бях чул в спомените на старите хора. Можех също да назова имената на цели родове, които бяха живели по тези земи. Те също се бяха запечатали в паметта ми. Прекрасни, необикновени имена като Килауи, Лавел, Килрехил. Родове, които са обръщали торфа по тези поля хиляди години, други, които пристигнали с нормандците или с англичаните, или с испанците, или с французите. Придавайки на този район свой характер и дух. Издигайки го от сферата на обикновената материя, обикновената скала, обикновената вода, обикновената растителност.

Отвъд полето, до главния път, над Фаранахарпи, се намираще сивият стол, издигнат в памет на великия историк Дултах Мак Фирбис.

Последният от поколения наследствени историци. Завършил живота си в Иски, както споменах. След като замъкът му в Лакен бил конфискуван от Кромуелианците. Последният от цял един клан, който стотици и стотици години е записвал историята и родословията, поемите и разказите на Ирландия. Те правели своите описания така, че хората, живели хиляди години по тези земи, да не бъдат забравени и да не престанат да съществуват, както Том Мак Шари се страхуваше да не стане с неговия клан, когато животът му приключи. Дултах, последният представител на своя род. Продължил да работи и да пише в Иски и след като загубил замъка и земята си. И след като неговите покровители, кланът О'Дауд, били изселени и прогонени в планините, а цял Тирера бил конфискуван и разграбен от англичаните.

Той бил умъртвен във Фаранахарпи. От другата страна на полето. Там, където и до ден-дневен се издига неговият паметник. Столът на учението. Убит от контето Томас Крофтън. Произлязъл от редиците на новите английски управници и господари. Мак Фирбис, един старец, притекъл се на помощ в кръчмата на млада жена, тормозена от Крофтън. Томас Крофтън, местно богаташче. Мак Фирбис, последният от клан наследствени историци, поети и учени, юристи. Последният. Никой — нито мъж, нито жена или дете не носи неговото име в Тирера от онзи ден до днес. Мак Фирбис. Името, което се повтаряше в разговорите на старите хора. Име, което караше кръвта да кипва.

Да, съзнанието ми беше изпълнено с хора, живели в Тирера преди поколения. Слушайки разказите на старите хора, бях събрал огромно знание за родовете. Знаех кои са техните бащи и майки, техните дядовци и баби. И знаех връзките между отделните родове. Първи братовчеди. Втори братовчеди. Трети. И дори по-нататък. Виждах тези призрочни предшественици на живите поколения. Във въображението си. Представях си ги по-ясно, по-отчетливо като външност и характери, отколкото техните живи наследници. Ако говореха истината.

Това беше една от моите слабости. Не можех да помня лицата на живите хора. Трудно ли запомняте лица? Няма проблем, ако хората са покойници. Ако остават в паметта. Даваш им лица и те си стоят там. Но ако хората са живи, те постоянно подкопават представата за тях. Пътувайки из района, бях опознал повечето хора на техните собствени земища. Очаквах да ги намеря там, когато пристигнех с камиона си.

Разпознавах ги от цяла миля. Но ако бяха облечени различно и ги срещнех на друго място, се обърквах. В съботен ден в града. В неделен ден пред църквата, когато бяха издокарани в най-хубавите си дрехи. Не можех да ги различа един от друг, ако ще да ме разстрелят.

Докато ги наблюдавах как се нижат на някоя оживена търговска улица, всички ми изглеждаха еднакви. Все се забърквах в неприятности. Преди всичко имах навика да се вторачвам в хората. Това ги притесняваше. Освен това, решавайки че съм разпознал някого, отправях приятелски жестове по негова посока, само за да срещна безизразно лице. Или озадачено изражение.

Най-зле беше, когато паркирах камиона пред църквата в ден на мисия или на друго някакво специално събитие. Наблюдавах тълпата енориаши наоколо. Почти всеки от тях ме поздравяваше по име. Следователно ги познавах. Щях да ги позная, ако ги бях срещнал в техните собствени имена. Тук обаче не бях в състояние да разпозная когото и да е. Чертите им се размиваха и аз ги бърках един с друг. Не можех да позная дори клиент, който предния ден ми беше оставил щедра сума.

Измислих собствен начин да се справям. Половинчат обаче. Никога не назовавах името на човек, когото срещях на чужда територия. Само измрънквах стеснително някакъв поздрав. Обръщах се към тях с „шефе.“ Това беше номер на Стивън Ханлън. Той се обръщаше към всички с „шефе,“ за да ги ласкае. Да ги накара да се чувстват значими. С предимство. Предразполагаше ги да купят нещо. Не владеех неговия свойски маниер, но така или иначе служеше за целта. Да скрива факта, че не можех да различавам хората. Важна цел.

Обуздавах импулса да поздравявам на улицата хора, които си мислех, че съм познал. Не можех обаче да овладеем навика си да се вирам. Той се дължеше просто на любопитство. На почуда пред непознатото. Хората ми бяха безкрайно интересни поради факта, че всичко, което се случваше зад тяхната външност, беше пълна мистерия. Дори лицата им представляваха за мен проклета мистерия. Човек би предположил, че с това виране бих запомнил някои външни особености. Даже дрехите им. Тази моя слабост подлудяваше майка ми.

„Видя ли някого днес?“ питаше тя на вечеря в опит да завърже някакъв разговор.

„Г-жа Уолш.“

„Наистина ли? Как изглеждаше? Бедната жена беше доста болна напоследък.“

„Изглеждаше нормално.“

„Но прежълтяла ли беше? Тя страдаше от жълтеница.“

„Не обърнах внимание.“

„Може би е отивала в болницата. Беше ли облечена официално?“

„Не си спомням.“

„Поне носеше ли палто или шапка?“

„Не помня.“

„Добре де, все някак е била облечена. Едва ли е вървяла гола. Не си ли спомняш нещо от дрехите, които носеше?“

„Не.“

Това, извън склонността ми да блокирам, когато майка ми започне да ме разпитва, си беше самата истина. Не можех да възстановя нищо от онова, в което беше облечена жената. Не е била гола. Толкова си спомнях. Бих забелязал такова нещо. И бих го запомнил. Майка ми считаше за необичайна неспособността ми да помня с какво е облечен някой. Може и да е необичайна. Ако тя говореше с леля ми, двете можеха да опишат оттенъците и формите на копчетата на нечия рокля.

За да познавам някого, необходимо беше да го имам в главата си. Ако обаче този някой съществуваше в материалния свят и го срещнех в необичайна обстановка, както казах, се заплитах. Може би затова толкова тачех мъртвите. Те си стояха в главата ми. Неизменни. Разпознавах ги. Те не се приближаваха до сергията ми сякаш дегизирани и не говореха неща, които да ме озадачават. Не ме караха да се питам дали изобщо ги познавам. Дали изобщо познавах каквото и да е. Ей богу, след като не бях в състояние да разпозная нечие лице, как можех да предположа какво се случва зад лицето. Това постоянно ме обръщаше към мен самия, към моята негодност.

Въпреки това обаче имах и силни качества. Макар да не можех да запомня видяното, можех да помня чутото. Благодарение на този талант за запамятаване дори се бях научил да чета. И ако поисках да запомня нещо, за да го кажа по-късно на майка ми, ползвах същата техника. Ако срещнех мисис Уолш на Аграрното изложение в Скрийн и исках да мога да опиша на майка ми с какво е облечена, си

прошепвах: „Мисис Уолш носи зелен костюм от две части, черна шапка с воалетка, черни обувки с висок ток и найлонови чорапи.“ Така споменът оставаше запечатан в паметта ми и за мен не представляваше никаква трудност да го изрецитирам на майка ми, когато се върнех у дома. Или половин година по-късно, ако се налагаше. Идиотщина, а?

Може би поради неудобството, което изпитвах от обикновените хора, търсех компанията на старите и техните приказки за миналото. Можех да разбера техните разкази, да ги запомня и да ги поселя във въображението си. Дори когато хората ме очакваха с глъчка на някой кръстопът или търпеливо се оглеждаха за мен до някой свещен камък, често се отклонявах от този маршрут, за да посетя Джон Робъртсън или Питър Килдъф, или Меги Брет. Влизах в кухнята, сядах и в щастлив унес слушах техния говор часове наред.

Питър Килдъф беше един от любимите ми персонажи. Беше ми като приятел. Истински приятел. Говореше с мен по нормален начин. Беше доста религиозен. Веднага щом пристигнеш, той се качваше в камиона и коленичеше пред статуята.

Щом си кажеше няколкото молитви, излизаше и заявяваше с делови тон: „Добра работа свърших. Може да помогне. На тези курвенски картофи им трябва някой да ги сръчка. Много закъснях тази година. Дяволски много.“

„Какво им трябва? Повече дъжд или повече слънце?“ „Повече топлина. Земята е студена. Това е северният склон на планината. Бавно се затопля.“

„Ясно.“

„Смяташ ли, че ще можеш да оправиш това, Лофти? Малко повече топлина. Защото ако успееш, тази нива ще ражда най-добрите картофи от сорта Кер Пинкс в цялата страна. Като кифлички. Топят се между зъбите. И ще ти отделя петдесет кила.“ И се смееше. В тона му имаше само веселост без следа от подигравка или снизхождение. Не очакваше нищо. Беше ги докарал до шейсет, седемдесет години, изчепквайки прехраната си от негостоприемните поля от тази страна на планината. Нищо не можеше да го уплаши.

„Това, което наистина ни липсва, Лофти, е повече жени. Погледни тези земи отгук до морето. Какво виждаш? Във всяка втора къща има проклет ерген. Стари ергени. Млади ергени. И нито една жена от моста на Балисодеър до моста на Арднърий. И всеки един от

тези ергени мечтае за жена. Една жена за една нощ, това е за което се молят повечето от тях, когато коленичат, вярвай ми. Не за реколтата и добитъка мислят те, а за жени. Господи, Лофти, ако наистина можеш да правиш чудеса, намери ни жена. Поне една за всички ни. Ще е достатъчно. Ще заменим цялата небесна благодат за такова нещо. И няма да се кахърим, ако посевите изгният в полето или овцете станат мърцина в планината.“

Пред него се простираше цяла Тирера. Разстлана. Прекрасна. А той я наблюдаваше с безстрастието на палач. Сякаш сърцето му бе обковано със стомана от страх да не се разпадне, от страх да не вземе да омекне и да го направи неспособен да се води битката със суровите поля.

Погледът ми се рееше от ферма на ферма, от къща на къща, и си дадох сметка, че думите му са истина: огромен брой от тях бяха самотни мъже. Живеещи сами. С братя. Или дори с възрастните си родители. В твърде малко къщи имаше жени. Твърдението му, че в цялото баронство нямаше жива жена беше очевидно преувеличение, но в него се съдържаше достатъчно много истина, за да тръгна да споря.

Знаех за какво говори. Глад. Кой разбираше това по-добре от мен, по дяволите?

В Тирера имаше жени и девойки. Разбира се, имаше. Но твърде малко. Повечето напускаха щом станеха на възраст да си търсят работа. В Дъблин. В Англия. В Америка. По други места. Онези, които оставаха, бяха десет, дори двайсет пъти по-малко от мъжете. Това си личеше на танците в Сийфийлд или Флотския клуб в Енискроун. Рехава редица от девойки, чакащи да бъдат поканени на танц и цял батальон мъже, може би пет редици, готови да приближат щом музиката засвири. И после настъпваше блъсканица. Докато момичетата бъдат заети. Всички с изключение на отделни девойки, които не желаеха да танцуват или не бяха поканени от желания кавалер.

Винаги бях там. В проклетия ариергард. От четиринайсетгодишна възраст насетне всички ходеха на танци. От всеки се очакваше да постъпва по този начин. Така беше редно. Да не ходиш на танци беше направо подозрително. Също така беше нормално на следващия ден да се превъзнасяш за събитието от предната вечер. Ненавиждах проклетите танци. Малко бяха мъжете, които получаваха дори един танц за цялата вечер. А аз. Аз бях обречен.

Никога, нито един-единствен път не танцувах. А не може да се каже, че изобщо не съм се старал. Когато мъжете се подреждаха аз винаги заставах в задната редица. Така че винаги канех девойките, които бяха останали последни. Получавах решителен отказ чрез поклащане на глава, придружен с изчервяване от неудобство, ако се случеше да ги познавам.

Гладът. Той ни караше да се връщаме отново, седмица след седмица въпреки пренебрежението, въпреки понесената обида и наранената гордост. Само да погледаме девойките в техните ефирни рокли. И да помечтаем, че един ден ще срещнем някого, който би танцувал с нас. Гладът. Познавах го. Знаех какво иска да каже Питър. Всяко лято, когато дъщерята на Джон Кърли се връщаше от Англия цялата издокарана, с нейните къси полички и отворени блузки, хвърляше целия окръг в огън. Започваха охкания и пъшкания. Но ние можехме само да се почесваме. И ако за нормалните младежи нямаше шанс, каква надежда оставаше за мен? Да, добре познавах същия този проклет глад.

Но сега поне имах в живота си нещо, което ме караше да забравям болката. Моята работа, новоспечеленото уважение бяха мощна противоотрова, но най-доброто беше постоянната заетост.

И, говорейки за уважение, фактът, че вече мога да чета, се приписваше или на някакво ново чудо, или на моите свръхестествени способности. Хората знаеха, че бях излязъл от държавното училище, без да мога да си пиша името. Сега изпитвах удоволствие да показвам, че мога да чета пътни табели, бележки или заглавията на брошури, които продавах. Изпитвах удоволствие да отида до вестникаря и да си купя комикси. И хората бяха изумени от това постижение.

Хората си правеха подобни изводи и във връзка с моите знания за местните — смятаха, че съм ги придобил за една нощ или по някакъв странен начин. Ако изпаднеха в затруднение, хората често се обръщаха към мен. Например една жена, която се луташе наоколо, опитвайки се да издири човек на име Кавана, който напуснал областта по някое време през последния век. Беше се отчаяла. Не беше успяла да открие никаква информация. И тъкмо да се откаже, някой я беше изпратил при мен. Работа като за чудодееца, предполагам. Беше много приятна жена. Говореше хубаво. Имаше спокоен характер. Така че и на мен не ми беше трудно да говоря с нея. Предположих, че може да е някой от

рода Кивъни, тъй като някои от по-изисканите Кивъни бяха променили името си на Кавана. Това ѝ се стори добра следа и тя си тръгна ентузиазизирана. Два дни по-късно тя се приближи до мен на улицата в Дромор Уест и ме прегърна. Без затруднение беше открила човека в регистрите на енорията. Аз се бях оказал прав.

Оказах се прав и когато онзи американец пристигна да си търси корените, както той самият се изрази. Прадядо му пристигнал в Америка от Иски и човечецът беше тотално объркан да открие, че името на прадядо му, Джон Конуей, се среща в енорията по-често от кравешки лайна. И отново, след като беше опитал всичко, го бяха изпратили при мен. Той се приближи, докато оправях сергията си на събора в Иски. Беше много представителен мъж и аз се отнесох подобаващо. Съгласих се да се срещнем на следващия ден във вестибюла на Сийфийлд Хотел. На чай и кифлички той описа подробностите, които знаеше за прадядо си. Всичко, което знаеше бяха името, землището и фактът, че беше емигрирал в Америка заедно с брат си Франк веднага след Големия глад. В регистъра на енорията имаше цели дузини Джон Конуейовци и той не можеше да разбере кой именно е неговият предшественик. Единствената следа, която имаше беше изопачено име на землището, но никой не можеше да се досети кое ще да е това землище. Внимателно се вслушах в името, което той повтори и което беше предавано от едно поколение на друго в Съединените щати като тяхно родно място. След като го чух няколко пъти го разпознах като старо ирландско название на изоставено землище, намиращо се между Иски и Ратли. Един-два пъти бях чул старите хора да го използват. Така успях да посоча братовчедите му. И наистина имаше братовчеди, които още живееха в същата малка ферма. Беше поразен. В течение на разговора той се изпълни с уважение. Явно от това, което беше чул за мен си мислеше, че говори с някакъв оракул.

Приказките за чудеса и свръхестествени събития бяха привлекли вниманието на епископа. Имаше слухове и намеци, че ме разследват. Първоначално се почувствах развеселен и поласкан от това, че армиите на Твореца ме възприемат като заплаха. После обаче си представих конфликта и възможните последствия. Ами ако ми забранят да продавам пред църквите или на мисии? Вече не бях толкова екзалтиран. По дяволите, направо се бях притеснил.

Разбрах, че разследването е в ход, когато забелязах някакъв мъж на средна възраст, който редовно се появяваше на местата, където спирах. Не купуваше нищо. Не се молеше пред статуята. Просто се мотаеше из тълпата. Наблюдаваше. Когато го разгледах внимателно, се уверих, че това е цивилен свещеник.

Той наблюдаваше как хората се качват в камиона, коленичат и се молят пред осветената статуя, как оставят дарове и пожертвования на пода на камиона, благодарейки за помощта, която смятаха, че са получили. Следваше ме и в дни, когато посещавах къщи извън маршрута. Един-два пъти дойде до сергията да се разговори с мен. Нищо особено. Дребни приказки за търговията с религиозни стоки. Освен, че хранех подозрения, че е шпионин, освен произтичащото от този факт притеснение, той не беше и човек, с когото бих могъл да разговарям. Пълен сухар. Сещате се що за тип. Без свещеническата яка изглеждаше съвсем не на място. Нищо чудно, че разговорите ни бяха съвсем ограничени откъм тематика и стил.

Две седмици се появяваше постоянно и после изчезна. Изпитах облекчение. Впрочем оказах се прав. Той беше свещеник. И то изпратен от епископа да проучи чудесата, случващи се в Тирера. Подочух част от информацията, която изтичаше. Хората обичали уловки. Твърде добро, за да е истина. От всички слухове и преиначени разкази не успях да разбера какво точно е доложил онзи на свещеника. Но нищо повече не се случи. Според мнението на църковните служители, които пиеха чай заедно с майка ми и леля ми, той уверил епископа, че всичко това е съвсем безобидна работа. Невинна. Че всичко щяло да изчезне при първата лоша реколта или с падането на цените на пазара.

ЕДИНАЙСЕТ

Вярвате ли в духове? Често съм си мислил, че духовете може да са хора, пътуващи в обратната посока. Сещате ли се? От стените на варела обратно към центъра. Прекосяващи малкия откъслек от време и пространство в различна форма и различна посока. Как ви се струва? През черния варел на Твореца и обратно. Чудил съм се дали някога ще срещна баща си, когато нашите две вълни се припокриват.

Скоро и аз ще пътувам обратно. След като срещна стената. И ако се срещнем отново, ще бъдем духове. И двамата. Ще имаме ли тогава какво да си кажем? Предполагам не. Метеорологичната обстановка няма да ни вълнува. Може би ще обсъждаме колко още ще бъдем държани в плен, като децата на Лир, докато тръбата не възвести идването на потопа.

Може би ще се оплакваме от положението си. Ще се жалваме от властта на Твореца. От неговото двуличие. От неговата перверзност.

Макар случката с човека на епископа да остана без последствия, тя показваше колко бдителни са армиите на Твореца. Не само църквата. Църквите. Всички. И правителствата. С техните войски, полиция и чиновници. Мъже. Почти винаги. С техните конфликти и съперничество. С техните войни и вечните им проклети претенции. С тяхното самомнение. Постоянно произвеждащи безумие поради страх от мира и спокойствието. От страха да не оставят на хората време да мислят сами. Постоянно нащрек за намеса от страна на Божията майка.

Постоянно нащрек.

Дали хората са сключили договор с Твореца? Питал съм се. Дали и тях са ги завели на планината. За да им покажат земните царства. Техните собствени. В замяна на преклонението им, пълно и безусловно. Дали са приели условията? И са обърнали гръб на Божията майка? Предали са женската част от населението. Придобили са свят, който могат да управляват само чрез противопоставяне, стълкновения и омраза? Свят, който Творецът може да държи под

контрол като поддържа вечна борба и сее раздори. Вероятно. Твърде вероятно. Няма друго обяснение.

И все пак. Колкото и странно да изглежда. Въпреки усърдието им аз чувствах нейното присъствие навсякъде. Но не в църквите. В полето, където дърдавецът излива в песен радостта си. В живия плет, където орловите нокти бълват своя див аромат, в спонтанното помахане с ръка на някой срещнат. Да. Въпреки конспирацията на клира, на правителствата, на bankerите и на войниците, навсякъде се носеше един дух, който не може да бъде унищожен, макар да е постоянно потискан. Понякога ми се струваше тъкмо светът на стълкновения, съперничество и омраза, изграден от Твореца, е крехък и нестабилен. Поради което биваше охраняван с такава ревност. Един ден този свят щеше да рухне като временна дига пред силата на големия потоп. Сега твърдо вярвах в това.

И така вярата ми в стойността на онова, което вършех, не отслабна. Магията не се разсея, както предричаше епископският шпионин, нито с настъпването на есента, нито с идването на пролетта. Продължителните дъждове не отмиха вярата на хората в статуята, нито пък сушата разколеба усърдието на онези, които се молеха пред олтара. Друга година. По-тучна трева на пасищата. По-високо израсли картофи. Фермерите изпълниха склоновете на планината с блеещи агънца, а в кочините имаше многобройни прасила. А моят червен камион, движещ се из околията, беше смятан за център на този плодороден цикъл, като изгряващото слънце и пролетния дъжд. А с благоденствието на хората благоденствах и аз.

След като получих разрешение от човека на епископа, сякаш станах на още по-голяма почит. Дори свещениците, които минаваха покрай мен през църковната дверь ми засвидетелстваха известно внимание. Не беше уважение, нито снизхождение. По-скоро някакво неловко признаване.

Те не ме приемаха за нормален. По дяволите, всъщност почти никой не ме имаше за такъв. Е, Питър Килдъф и другите като него да, но пък и те като мен не бяха съвсем редовни. И сигурно затова се чувствах удобно с тях. Както и да е. Присъствието ми биваше забелязвано дори от проклетите кукумявки.

Ами хората. Те сякаш ме имаха за някакъв светец. А аз хич не се чувствах като светец. Даже ми беше много неловко да ми бъде признат

подобен статут. Щеше да е по-лесно ако хората бяха продължили да ме смятат за загубеняк. Не бях на страната на Твореца и се страхувах да не бъда подмамен. Страхувах се да не бъда привлечен в редиците на врага чрез кражба или измама. Затова възприех стратегията на Стивън Ханлън да не влизам в църква изобщо. Дори тогава, когато не търгувах, се шляех навън в двора по време на служба. Не че хората обръщаха на това кой-знае какво внимание. Те го възприемаха като поредната проява на моята ексцентричност, на която не следва да се отдава особено значение или пък споделяха мнението, че вече съм толкова свят човек, че за мен не е необходимо да посещавам службите като другите хора. Толкова постигнах в усилието да развенчая образа си на светец.

Този именно необикновен мой статут ми спечели покана за епархиалното поклонение в Лурд. По-рано никой не би ми позволил да взема участие в такова поклонение, освен в качеството ми на инвалид, воден от някой възрастен. Сега обаче у дома пристигна делегация от трима солидни мъже, за да ме питат дали бих удостоил поклонението със своето присъствие. Бяха толкова сериозни, че за малко да се изсмея.

Разбирали с колко трудности е свързано за мен подобно начинание. За един слабоумен, можеха да добавят, но не го направиха. Това беше причината да дойдат у дома да обсъдят въпроса в присъствието на майка ми и леля ми, вместо да се обърнат направо към мен на улицата. За тях щяло да бъде привилегия, ако съм отишъл. Посветеността ми на Божията майка, била легендарна, казаха. Присъствието ми би поощрило и други хора да дойдат, би обезпечило успеха на поклонението. Всичко, което поощрява хората да посетят Лурд и да се посветят на Божията майка е добро, казаха.

Идеята звучеше добре. Макар всъщност никой да не искаше мнението ми. Дискусията беше проведена от една страна от тримата мъже и от друга — от майка ми и леля ми така, сякаш мен изобщо ме нямаше или не бях способен да схвана логиката на разговора, или пък не бях в състояние да отговарям от свое име. Само защото слушах с отворена уста. Както и да е. Идеята звучеше добре. Полет със самолет. Пет дни в Париж на отиване. Пет дни в Лурд. И още една нощ в Париж на връщане. Пътувания с автобус из Франция. Вълнуващо. И освен

това възможност да проуча състоянието на бизнеса в друга държава. Възможно беше да науча нещо ново. Особено в Лурд.

Майка ми и леля ми заявиха, че са загрижени. Разтревожени. Не били сигурни, че е безопасно да ме пуснат сам на такова дълго и трудно пътуване. Особено при положение, че никога не съм се отделял от дома. Делегацията се водеше от Джон Бърн. Той беше говорителят. Избран за такъв вероятно поради факта, че суровото изражение на лицето му правеше впечатление дори на фона на суровите изражения на другите двама. Това беше лице, върху което една усмивка би изглеждала светотатство.

Били подготвени за подобни опасения, казаха. Внимателно били обмислили всичко. Можели да ги уверят, че всякакви опасения били напълно неуместни. Няма да има никакъв проблем. Тримата пътували като група, а аз съм щял да стана четвъртият член. Цялото поклонение се организиращо за епархията от Легиона на Дева Мария, а те всички били в управата на местния президиум. Отговорни хора. Щели най-усърдно да се грижат за моята безопасност.

За трети път обсъдиха организацията на пътуването. За престоя в Париж те имаха различно виждане, но пътуването нямаше да бъде осъществимо от търговска гледна точка без този стимул за по-малко набожните. Положителната страна на този престой се състоеше в това, че им даваше възможност като Легионери да проведат своята социална работа, спасявайки души. Не трябваше да се изпуска нито една възможност. А това определено представляваше такава възможност. Разбира се мнозинството от хората желаеха този престой като малка почивка. В това нямаше нищо лошо, стига да ги накараше да заминат за Лурд. Разбира се тези тримата нямаше да се забавляват в Париж. Е, ще поразглеждат забележителност през деня естествено. Но като добри воители на Легиона те щяха да прекарват вечерите си в работа, контактувайки, изтръгвайки зложниците от хватката на Лукавия, разпространявайки верността към Небесната кралица.

Когато Джон Бърн приключи изложението си, двете жени бяха убедени не само, че съм длъжен да замина, но и че би било морално укоримо да не подкрепя смелото начинание по спасяването на пленените души от силите на Сатаната. Делото не отстъпваше по величавост на кръстоносните походи, продължаваха да се възторгват те дълго след като Джон Бърн и другарите му си бяха тръгнали.

Заминаването ме изпълваше с възторг. Бях припечелил доста парици от бизнеса, а не бях похарчил почти нищо. Нямах търпение да се забавлявам. Пък и това ми се струваше съвсем уместен начин да се поразсея. Уместен начин да похарча парите си с оглед на това как ги бях спечелил. Поклонение в Лурд. Където щях да видя оригинала на моята пещера. Поклонение в Лурд. Как само звучеше. Не можех да свържа думите с образи. Освен разбира се с представата за пещерата. Бях я виждал толкова много пъти, бях създал собствения си олтар по тези модели. Възможността да видя оригинала възбуждаше въображението ми. Пък и там непременно щеше да има сергии. Там се събираха поклонници от всички краища на света. Не можеше да няма сергии. Можех да почерпя нови идеи.

Дотогава не бях напускат страната. Не се бях качвал на самолет. В действителност бях ходил в Дъблин само два-три пъти. На едnodневни пътувания с майка ми и леля ми. Така че възбудата, напрежението на очакването, бяха почти непоносими. Шофирах в двете платна на пътя, валсирайки не в такт с мелодията, която си тананиках. За мен обаче това беше самата хармония. Беше ми трудно да правя и най-елементарни сметки с калкулатора. Пренебрегвах някои от събитията, които бях планирал да посетя и зарязвах цели тълпи от хора около свещените извори. При търговците на едро не можех да си спомня какви артикули ми трябва. Опитах дори да спра бизнеса за този период, но безделието у дома беше още по-непоносимо.

С огромно усилие изтърпях трите седмици до сутринта на заминаването. Събрахме се пред църквата, местната група, и ни взеха с автобус. Имах чисто нов денк, в който бяха поставени костюм и внимателно огладени ризи. Заедно с всякакви други неща, които майка ми и леля ми бяха счели необходими за този набег в Европа. Двете се суетяха наоколо. Джон Бърн и двамата му придружители пристигнаха и ме взеха под крилото си като още веднъж увериха жените относно моята безопасност и още веднъж заявиха, че моето присъствие е чест за тях. В автобуса седях до Джон Бърн и той ми преотстъпи мястото до прозореца. Другите двама, Питър Хенри и Хари Мърфи, седяха зад нас. Хари също седеше до прозореца, но не се интересувахе от гледката.

Нямаше какво ново да се види, чак докато стигнахме в град Балина. Паркирахме пред катедралата, където определено имаше доста

за гледане. Двайсет автобуса един до друг. Наредени в една и съща посока. Хора, които се разхождаха насам-натам. И си говореха. Товареха куфари в автобусите.

„Всички тези за поклонението ли са?“ попитах Джон Бърн.

„До последния човек,“ отвърна той гордо. „До последния човек. Ще пътуваме в конвой от тук до Летище Дъблин. Докато стигнем там, цяла Ирландия ще научи, че Килалаският диоцес отива на поклонение в Лурд. И като ни видят хората може да се окуражат и да организират тяхно собствено поклонение. Примерът е много важен.“

Падна голямо преброяване на пътниците, проверяване на местата и настаняване на закъснелите на свободните места. В крайна сметка се справихме. Джон Бърн имаше право. Колоната от дваайсет автобуса през страната беше впечатляваща гледка. Бяхме като маневрираща армия.

Докато стигнем до летището, вече бях забравил познатия свят. Бях се озовал в друг един свят, необикновен и нов като сън. Знаете усещането. Можете ли тогава да си представите какъв ефект имаше върху мен полетът със самолет?

И отново моите спътници ми предоставиха мястото до прозореца. За да мога да гледам кръгчето земя, да гледам как пистата се движи назад, докато палубата се накланя и издига под нас. Внезапен вихър, пистата изчезва и ние се извисяваме. Извисяване. Какво усещане. Какво невероятно изобретение е самолетът. Полята, пътищата и къщите се смаляват. После притъмнява. Искам да закрепця. След това облаците. Навсякъде около нас. Въодушевление. После се издигаме над тях. Продължаваме да се извисяваме. Под нас са поля от облаци. Поля над полята. Пустини. Колко пъти се бях чудил за Възнесението в небесата. Това е то. В действителност. Посрещаха ме на небето. В нов свят. В състояние на абсолютно въодушевление.

Усещане за освободеност. Смеех се като луд. Смеех се на света от облаци, така плътни, че можех да си представя как по тях се движи камион. Но те бяха пустини, неоткрити. Смеех се. Смеех се на нашата група, извисяваща се нагоре и нагоре. Сякаш ако продължим да се издигаме, накрая щяхме да кацнем в рая.

Но вие със сигурност сте запознати с всичко това. Сигурно сте го изпитвали безброй пъти. Не забравяйте обаче, че аз бях на дваайсет и това беше първият ми полет. Първият път, в който напусках земята.

Първият път, в който бях напълно извън страната и юрисдикцията на майка ми. Усещането беше неповторимо.

ДВАНАЙСЕТ

Смъртта е стена. Непроницаема, сива. Сива като най-дълбокия здрач. Но непрозрачна. Нацапана с червено. Дяволски подходящо. И скоро червената материя на моя живот ще бъде напръскана върху стената като боя от спрей. Но сега, когато съм я видял, сега, когато съм я разпознал — стената на моя личен мазутен варел — вече не се страхувам от нея. Тя е лично моя. Моя съдба. Моя граница. Странно ли изглежда? Естествено ли е жертвата да установи отношения с инструмента на нейното погубление тогава, когато актът е неизбежен? Насоченият нож? Прицелената пушка? Дали удавникът прегръща вълните, които го давят, когато загуби надежда? Може би. Аз го вярвам. Защото този един миг се намира отвъд разкаянието, гнева и тревогата. Смъртта се взира в мен от стената през кървавочервени очи. Малки червени капки в сивата стена. Сива като здрач. Непроницаема.

Париж. Как бих могъл да опиша ефекта, който Париж произведе върху мен. Четиримата, Джон, Хари, Питър и аз, бяхме настанени в един и същи апартамент. Беше голяма стая с четири единични легла, наредени с глави към стената. Отсреща имаше един ред високи прозорци, прозорци, които се издигаха от пода до тавана, а таванът беше по-висок от всички стаи, които бях виждал. Покрай другите две стени имаше гардероби и нощни шкафчета. Беше много просторно. Най-страхотното качество на стаята беше великолепният балкон. И в краката ти — Париж. Прекрасно.

Повечето поклонници бяха разквартирувани в друга част на града. Близо до Айфеловата кула, обясняваха всички те. Само неколцина активисти на Легиона бяха настанени в този хотел. Той беше стратегически разположен за работата, която щяха да вършат вечер, такъв беше планът, повтаряха те.

Накараха ме да запомня името на хотела в случай, че се загубя. Хо-тел У-ник, Ру Сан Де-ни. Трябваше да ги следвам плътно по време на екскурзиите ни. Вечерно време не трябваше да се отдалечавам от хотела или да си стоя в стаята, докато се приберат. Все пак, за всеки

случай, написаха адреса и го пъхнаха в джоба ми, Хотел Уник, улица Сан Дени 133, и ме посъветваха да го покажа на някой полицай, ако се загубя.

Не възнамерявах да се губя. За мен беше достатъчна новост просто да се намирам там. Да се намирам в онази стая в центъра на Париж с балкон над улицата, откъдето можех да наблюдавам дейността, която кипеше под мен. Не, хич не ми трябваше да мърдам и на инч от този балкон.

Вечерта, когато пристигнахме, вечеряхме в хотела и после тръгнахме да се разхождаме по улиците. По Монмартр. За да видим Сакр-Кьор. Беше величествена. Сияйно бялата църква на върха. И безбройните стъпала, водещи до нея, осветени, открояващи се на фона на тъмното небе. Великолепно. Църквата беше затворена, така че не успяхме да влезем. Но моите другари бяха толкова развълнувани, че казаха три пъти „Богородица,“ застанали заедно под църковната стена, взрени в Париж, проснат цял пред тях.

На следващия ден и през останалите дни се мъкнехме из града, пресичайки Сена под и над мостове, до Елисейския дворец, около Триумфалната арка, в асансьори до върха на Айфеловата кула. Вечер се прибирахме изтощени. Аз поне. Почивахме малко и вечеряхме.

От втората вечер Джон Бърн и другарите му от Легиона откриха кампанията по спасяване на души. Когато за първи път бяха споменали за тази кампания, това не ме заинтригува особено. Мислех, че е просто някакъв молитвен ритуал. Но от откъслечните разговори, които бях доловил в хотелската стая и по време на вечеря, разбрах, че става дума за нещо по-интересно и започнах да внимавам.

„Какво ще им говорим?“ попита Хари.

„Просто започваш обикновен разговор,“ отговори Джон.

„А ако не знаят английски?“

„Всички знаят по малко английски. Необходимо им е за бизнеса. Нали се сещаш, за да могат да заговарят туристите.“

„Какво означава обикновен разговор?“ осведоми се Питър. „Да говорим за времето?“

„Да говориш за каквото ти хрумне. Аз също не съм правил такова нещо преди. Просто знам от хора, които са го правили в Дъблин. Така че просто ще се включим в играта, пък каквото излезе.“

С изключение на подобни откъслечни разговори, те не си позволяваха да обсъждат плана си в подробности. Поне не в мое присъствие.

Онази вечер, втората в Париж, ги наблюдавах как се приготвят в стаята. Джон, висок, блед, мършав, крайно сериозен. Така идиотски сериозен, че ме досмеша. Все пак той ми допаднаше. У Джон Бърн нямаше нищо превзето или неискрено, както у толкова други вярващи. Хари и Питър също бяха свестни, очевидно решени, но все пак не чак толкова силно, колкото Джон. Хари беше дребен и дебел, със смолисточерна къдрава коса. Питър Хенри беше малко по-възрастен от другите двама и вече беше пооплешивял. Сложиха си тъмни костюми, бели ризи и тъмни вратовръзки, както биха се облекли в родината си, ако отиваха на погребение.

Съвсем готови, те стояха по средата на стаята и се гледаха. После Джон Бърн благослови и се помоли на глас: „Целият съм твой, Кралице и майко, всичко мое ти принадлежи.“

„Амин“ пригласяха другите двама.

Докато напускаха стаята, Джон ми кимна. Тържествено. Като мъже, опитващи се да запазят достойнството си по пътя към бесилката.

Бях силно впечатлен от тяхната малка молитва. Отправена към Божията майка. Пряко. При мисълта, че може би и те са открили истината, сърцето ми подскочи. Че верността им беше отправена към Божията майка, а не към нейния син-предател. Обаче не. Почувствах, че както толкова други, както мисис Калахан, както всички мисис Калахан на света, верността им към Божията майка беше инстинктивна, а не внушена от ясното осъзнаване на ситуацията.

Излязох на балкона, за да видя как излизат от хотела. И в коя посока се запътват. С надеждата да зърна какво точно вършат.

Едно мрачно трио се появи на улица, преливаща от ярки цветове, от шум, изпълнена от мъже, шляещи се наоколо в най-прости дрехи. Изпълнена от жени.

И то какви жени.

Нека ви кажа нещо за Париж. Добре, вие може би знаете за Париж повече от мен. Милион пъти повече. Въпреки това искам да се опитам да обясня нещо, което може би не разбирате, което със сигурност не разбирате. Онзи ден, когато с Питър Килдъф стояхме на хълма и гледахме онзи познат свят, разбрах какво искаше да каже той с

това, че от единия до другия край на Тирера нямало нито една жена. Разбрах смисъла на думите му, макар те да не бяха буквална истина. Чак когато се разходих по парижките улици обаче разбрах значението на онова, което беше казал. Разбрах, че то не беше някакво преувеличение. Тук в Париж осъзнах, че половината от земното население е от женски род. Жени. И че жените, всички до последната, са красиви.

Накъдето и да се обърнех, виждах жени. Млади жени. Стари жени. Всякакви цветове, форми и размери. Но всичките красиви.

В началото не можех да повярвам. Не можех да разбера как е възможно в света да съществува толкова много красота. Не можех да разбера как сърцето на Париж трепти от женственост. Как градските улици, сами по себе си красиви, можеха да служат само като фон за женската красота.

Другарите ми сочеха известни постройките. Постройките бяха чудесни. Наистина. Но аз си въобразах, че и тяхната елегантност е извлечена по някакъв начин от пропорциите на женското тяло. Техните куполи. Техните подпори. Техните богато украсени входове. Възхвала на женската красота. Така, дори докато разучавахме тъмните коридори на катедралата Нотр Дам, очите ми бяха в съблазнителните тела на жените, които дори в такава благоговейна обстановка, се разхождаха облечени в съвсем леки и оскъдни дрехи.

Дали някога сте били така зашеметени от женската красота, както бях аз в Париж? Дали някога сте ги наблюдавали така внимателно? Дали сте забелязали техните нежни черти. Нацупените устни. Трапчинката между устните и брадичката. Най-красивият пейзаж на света, не мислите ли? Без да става дума за телата им. Повдигането на гърдите им, нежно като шепота на вятър през търсещите пръсти на въображението. Ритъмът на техните задници, докато ходят пред вас — по-прекрасен от планински поток, въздишащ над издълбания камък на леглото му. Колко красиво. Забелязали ли сте тези неща?

И след това. Кралски дворци, картини от прочути художници, величави монументи — за мен те бяха просто бледа имитация на женската красота. Груби опити да уловят красотата, да я задържат, да властват над нея. Както се опитват да правят мъжете. Винаги мъже. Точно като техния господ. Творецът. Техните малки творби. С имената

им, изписани отдолу. Изискващи признание. Почит. Точно като него самия. Докато всъщност всичко, което правеха беше да излязат и да уловят част от красотата, оставена свободна и необята наоколо. Да се опитат да я заловят, затворят и контролират. И после да се преструват на нейни творци. Като дете, уловило пеперуда в мрежата си. После я занася в къщи, за да се перчи. Вижте какво имам.

Така разсъждавах аз, докато вървах по парижките улици. Докато крачех между безброй красиви жени. Толкова близо до тях, че можех да се протегна и да ги докосна. Те минаваха толкова близо до мен в претъпканото метро, че аз често се допирах до някоя жена. До ръката ѝ. До бедрото ѝ. Дори до нежните гърди. Можете ли да повярвате? Аз, Томи Лофтърс, слабоумен, в такава близост до красива жена. Невероятно. Поне преди да пристигна в Париж.

Бях много любопитен относно работата на Легиона. Беше толкова секретна, че нямаше начин да не е интересна. В крайна сметка, когато попитах със заобикалки, Джон Бърн ми обясни по неговия пряк и сериозен начин. Рю Сен Дени била известна като улица, където паднали жени предлагали телата си на мъже срещу пари. Схващам ли? Наричало се проституция. Една от основните задачи на Легиона била да спасява такива жени. Да говори с тях. Да ги убеждава да изоставят своя греховен път и да се обърнат към нашата Божя майка за спасение. Схващам ли?

Разбира се, че схващам. Познавах нещата от живота, както им казваха. Усвоих ги с един урок. Един ден, докато бях у братовчеда Джими. Както казах, той беше една година по-голям. По това време бях на десет. В присъствието на майка му той обяви, че не знам основните положения относно секса. Не различавам птичките от пчеличките. Не бих различил въпросните пчели, дори да ме ужилят. Нямам идея как съм се появил на този свят. При което майка му заръча на Джими да ме изведе навън и да ми разкаже всичко. Да не се връщаме, докато не ми е обяснил всичко.

Урокът беше простичък.

„Мъжете имат курове,“ каза Джими и ме удари в слабините в случай, че не знам къде е моят кур. „Жените имат дупета.“ И той събра два пръста на лявата си ръка, за да покаже отвора. После вдигна показалец и промуши отвора между другите два пръста. „Мъжът слага

кура си в дупето на жената. После в корема на жената се появява бебе. Нужни са девет месеца обаче преди да излезе бебето. Сега разбра ли?“

Поклатих признателно глава. Но продължавах да съм озадачен.

„С животните е същото. С всичко е същото,“ продължи Джими.
„Искаш ли да видиш как бикът яхва кравата?“

„Да,“ извиках възторжено. Звучеше интересно. Понесохме се надолу по пътя.

„Тези дни бикът на Пат Уилям постоянно работи. Доста работа има с разгонени юници. Тогава откачат. Но няма смисъл да ги водиш при бика ако не са разгонени.“ Джими обясняваше с равен тон, за който му завиждах, понеже се бях запъхтял от тичането. „Ще се скрием в храстите, защото ако ни види, ще ни налети.“

Пат Уилям беше дребен, мрачен старец, който живееше в малка колиба. Около двора му беше израснал гъст плет от дървета, храсти и трева. Там държаха бика по време на работа. Така че не беше трудно да пропълим през плета и да си намерим скрита наблюдателна позиция. Бикът ядеше сено — целият двор беше утъпкан до голо, така че не беше останала никаква трева за паша, макар още да беше лято.

След известно време дочухме крясъци и удари от ясенови пръчки, докато Пат Уилям и още един човек, в когото разпознахме Франк Тейлър, вкарваха една скоклива юница в двора. С известни трудности накрая се справиха. Затвориха вратата зад тях. Юницата обиколи четирите края на двора сякаш се мъчеше да избяга. Отначало бикът продължи да яде и сякаш не я забелязваше. После вдигна глава и подуши въздуха. Това подейства. Той започна да следва юницата наоколо. Без да бърза.

През това време Пат Уилям и Франк Тейлър заобиколиха двора и застанаха с гръб към нас. Разговаряха оживено. Почти спореха. Франк Тейлър не беше доволен. Това бил третия път, в който водел юницата, предните пъти юницата не успяла да забременее.

„Ей богу, не мога да си го обясня,“ отговаряше Пат Уилям.
„Обикновено удря целта от първия път. Ако не успее при първия, при втория винаги се получава. Не мога да си обясня как така му се налага да опитва трети път. Никак не мога да си го обясня.“

„Ама че проклета неприятност. И сега ще ми се отели по никое време.“ От тона на гласа му се разбираше, че Франк Тейлър е ядосан и обвинява бика.

Юницата се позабави като продължаваше да обикаля около центъра на двора, докато накрая тя и бика се въртяха в бавен валс един до друг, като муцуната на бика беше протегната към задницата на юницата. После юницата се спря и бикът я яхна отзад като огромното туловище, надигането и блъскането заплашваха да смажат юницата в калта. Но това не се случи.

В момента, в който бикът се надигна, Пат Уилям се приближи към тях. Наблюдаваше внимателно упражнението. Поклати глава. Не беше доволен.

„Не влиза,“ провикна се той към Франк Тейлър, обяснявайки. Стоеше там и гледаше, почесваше се по главата, докато бикът слезе и юницата побягна свободна. „Ей богу, нещо не е наред,“ заяви той. „Хвани я за главата.“

Франк Тейлър хвана юницата за главата като я държеше здраво. Пат Уилям отиде до другия край, който, както си мислех до тогава, служеше само за изхвърляне на лайна и пикня, но сега разбрах, че съдържа други неща. Пат Уилям започна да я преглежда като я ръчкаше.

„Ако се доближи още малко ще си завре носа в задника й,“ прошепна Джими и двамата закрихме уста с шепи, за да не избухнем в смях. „А-ха,“ възкликна Пат Уилям с нотка на задоволство. Той извади от джоба си нож и разтвори острието. Започна да реже, да дърпа и пак да реже нещо в задницата на юницата, стъпвайки настрани, за да избегне къчовете.

„Това е,“ каза той като изхвърляше парче месо, което беше изрязал. „Ей богу, беше запушено. Вече трябва да е съвсем добре. Ще им дадем няколко минути и пак ще ги пуснем.“ Той изтри кръвта от острието на ножа си в панталоните си и бавно го сгъна.

„Бога ми, Пат Уилям си е парче хирург,“ прошепна Джими. И двамата вече не можехме да сдържаме смеха си.

„Ах вие, палета,“ изръмжа Пат Уилям, докато се приближаваше покрай плета с неговата ясенова пръчка. „Излезте оттам, палета.“ И биеше храстите с пръчката.

Но ние се измъкнахме от скривалището си и побягнахме, за да разкажем на всички какво сме видели.

Да, ето така научих нещата от живота, както се казва. Разгонени животни в калта, бога ми. И израснах в един мъжки свят на глад и

копнеж. Така може би ще разберете по-добре впечатлението, което парижките улици произведоха върху мен.

А Рю Сен Дени беше особена улица. Екзотична. Когато моите трима спътници се показаха на улицата, за малко постояха неподвижни, сякаш се двоумяха в коя посока да поемат. Решиха да тръгнат нагоре по улицата и аз наблюдавах техните неуместни фигури, докато крачеха бавно и равномерно. Имаше жени, безброй жени, които се мотаеха по улицата или се облягаха на стените в предизвикателни пози. Бяха и облечени предизвикателно с къси поли, откриващи голите им бедра и блузи с дълбоки деколтета, излагащи щедро гърдите им. Мъжете, разхождащи се сами или по двама или трима, спираха постоянно, за да говорят с жените. Явно това бяха жените, за които беше говорил Джон Бърн. Паднали жени, които предлагаха телата си. Проблемът беше, че на мен никак не ми изглеждаха паднали. Изглеждаха ми ангелски.

По-нагоре по улицата легионерите се спряха и заговориха момиче, което се подпираше на една стена. Тя моментално се отлепи и направи две-три кръшни крачки към тях. Наблюдавах внимателно. Тримата я бяха заобиколили. Тя нададе ухо. Очевидно се мъчеше да ги разбере. Очевидно те говореха с нея на английски. Внезапно тя се обърна и си тръгна като поглеждаше през рамо, сякаш беше получила най-странното предложение и не можеше съвсем да повярва, че тримата мъже в тъмни костюми ѝ бяха казали такова нещо.

Те също я изгледаха за момент и поеха по улицата. Накрая се изгубиха в тълпата.

Останал сам на балкона, продължих да зяпам улицата. Беше истинска екзотика. Всякакви цветове. Дотогава не бях виждал чернокожи. Бяха възхитителни. Както и жълтите и кафявите. Азиатци. Или откъдето и да бяха. Момичетата също бяха всякакви цветове. Красиви. Колко далечно беше това от бика и юницата, които се яхаха в калта. Колко далечно от салона за танци, където мъжете трябваше да се блъскат и дърпат, а понякога и да се бият, за да получат един идиотски танц с момиче.

Питах се дали онези момичета долу изобщо отказваха някому. Дали поглеждаха и решаваха, че мъжът, който се приближава е твърде грозен. Или е глупаво облечен. Или имаше вид на малоумен. Питах се. Дали щяха да ми откажат? Дали щяха да поклатят глава и да се

обърнат, преструвайки се, че не са ме забелязали. Или щяха да погледнат над рамото ми, сякаш току-що са видели стар приятел? Наистина ли приемаха всеки, който притежава пари? Тази мисъл прониза тялото ми с възбуда и аз се наведох над парапета, за да се поуспокоя.

Точно под мен, на отсрещната страна на улицата, видях момиче, което привлече вниманието ми. Тя очевидно се размотаваше като другите, но не беше облечена толкова предизвикателно и не заемаше толкова предизвикателни пози. Беше руса и излъчваше непринуденост. Изглеждаше съвсем нормално. Все пак при нея идваха мъже и я заговаряха. Като всички жени в Париж, и тази беше красива. Но по-различно красива. Привлекателна. Носеше бяла тениска и сини джинси. Е добре, тениската беше прилепнала по тялото ѝ и очертаваше гърдите ѝ, а джинсите обхващаха плътно бедрата ѝ. Така че като другите, и тя беше сладна. Но също така изглеждаше и нормална. Разбирате.

След малко я видях да тръгва с мъж и ме парна ревност. Съжаление. Сякаш само мене трябваше да чака.

Останалите момичета на улицата също ме възбуждаха. Особено чернокожите. Но тази намирах привлекателна.

Изнесох един стол на балкона и седнах. Небето беше ясно, а денят все още светлееше над уличните лампи, не желаещ да си отиде. Като мен.

Малко по-късно тя отново се появи. И отново застана на същото място на ъгъла. Дали това беше нейното място? Сърцето ми препускаше. Чувствата ми кипяха. Трябваше да ги овладее. Да ги държа под контрол.

Вече се стъмваше и улицата се изпълваше с хора. Не можех да я виждам така ясно, както преди. Тя ту се появяваше, ту изчезваше зад тълпите преминаващи. Понякога помислях, че си е тръгнала, за да я видя отново, когато навалицата ореееше. Това, че не можех да я наблюдавам добре, ме разстройваше.

Защо не слезех долу? Изкушението пораждаше всякакви страхове и тревоги. Какво ако? Ала тя беше истински привлекателна. Разгледах я внимателно. Изглеждаше толкова нормално, че можеше да бъде и ирландка. Пък и нямаше да изпускам хотела от очи. Не можех да се загубя. Дори да исках. А аз не исках. Да се изгубя. Тя беше точно

отсреща на улицата. Нямаше да се скитам. Тя беше толкова нормална. Толкова привлекателна, можеше да бъде и ирландка.

Така че слязох долу. Погледнах през главния вход, за да се уверя, че още е там. На улицата малко се отклоних. Не можех да бъда толкова нагъл. Нали? Извървях няколко крачки нагоре по улицата, пресякох и се върнах по отсрещната страна като разглеждах витрините, за да не изглеждам подозрителен. Стигнах до нейния ъгъл. Сърцето ми блъскаше. Стомахът ми се беше свил. Дъхът ми секна, сякаш никога вече нямаше да поема въздух. Опитах се да я погледна. Косо. Очите ѝ разучаваха улицата и проверяваха всеки минавач. Тогава ме забеляза. Отметна глава, за да ме погледне прямо. Аз отвърнах поглед и се изнизих покрай нея. Изчервен. Разтреперан. Копнеещ. Копнеещ да не бях такова дърво. Копнеещ да бях привлекателен, самоуверен, способен да я приближа и заговоря. Копнеещ. Да не се влача вечно като пребит помияр.

След като бях отминал четири-пет витрини, спрях и се загледах в магазин за електрически уреди. Погледнах назад.

Тя беше още там. Не можех да устоя на желанието да се върна.

С едното око във витрината, а с другото — в момичето. Опитвах се да я разгледам подробно. С коси погледи.

Живите ѝ очи отново обхождаха улицата. Лицето ѝ също беше оживено. Докато се промъквах покрай нея, тя улови погледа ми. Извърна се и се усмихна. Очи, устни, каквито само ангелите притежават.

„Искаш ли да чукаш?“

Удар в диафрагмата от боксьор тежка категория не би ме смазал така, както този кратък въпрос. Този откровен въпрос. Този малък въпрос, зададен с прямота, чужда на моя свят. Чудовищността на този въпрос.

Замръзнах. Гледах я. Поразен. Несъмнено с ужасено изражение на лицето.

„Не?“ попита тя делово.

Не помръдвах. Когато не отговорих, тя леко сви рамене, колкото да каже: Е, добре.

Забелязали ли сте колко красиви са женските рамене? Нежни. Извивката нагоре по врата до месестата част на ухото. Красота.

Тя определено не беше ирландка. Няколкото думи тя произнесе със силен акцент, внимателно, сякаш ги беше упражнявала. Сякаш тези няколко думи бяха най-важните в целия английски език. Тя определено не беше ирландка. Никоя ирландка не би ми задала подобен въпрос. Ирландката би пресякла тъпата улица щом види, че се приближавам.

Сигурно доста дълго съм стоял там, зяпайки я, защото когато дойдох на себе си установих, че и тя ме разучава с подобно любопитство. Усмихнах се смутено и продължих нагоре по улицата като повървах доста преди да се шмугна обратно в хотела.

Хвърлих се на леглото в състояние на пълно униение. Обърканост. Отвратен от себе си, че не можех да се справя с подобна ситуация. Напълно отвратен. Но в спомена ми за случката се прокрадваше и удоволствие. Тя ми се беше предложила. На мен. Не можех да повярвам. Отново и отново си повтарях наум нейните думи. Чудех се дали тези думи можеха да имат и друго тълкувание. Някакво скрито за мен значение. Дали нямаше предвид нещо друго? Дали на мен беше говорила? На мен. Томи Лофтъс. Лофти. Беше невъобразимо едно красиво момиче да ми се предложи. Дори ако е от занаята. Дори да го прави за пари. Със сигурност би намерила по-приятни начини да изкара пари. Това бях аз. Нищо чудно, че ми липсваше увереност. Всеки път, когато някое момиче ме погледнеше, аз поглеждах назад, за да разбера към кого гледа. Така бях свикнал. Години втълпяване. Как можех да бъда подготвен за това? О, аз обожавах Париж. Но обожавах нещо повече от самия Париж, защото сега го виждах като фон на величествената проява на любов и красота. Бях убеден, че в света съществува велик дух на любов и красота, и той произтича от същество по-висше и по-благородно от Твореца. Нямаше друго обяснение. Този дух произтичаше от Божията майка.

Момичета. Доколкото си спомнях, бях се влюбвал в едно или друго момиче. Любов, която обсебваше мислите ми и предизвикваше болезнена страст. Тотално. Докато отминеше. Докато огънят се издигнеше в следващия пожар. Още по-силен от предишния.

Дори сега, докато лежах в легло в Париж, по средата на океан от женска красота, след като една дъщеря на удоволствието ми се беше предложила, споменът ме връщаше към момичето от Тобъркъри.

Никога не размених с нея и дума. Не сте учудени, нали? Един ден по време на обиколките ни със Стивън Ханлън тя се появи на

сергията заедно с баща ѝ. Бяхме разпънали на полето край Кълийн в деня на надбягванията. Имаше голяма навалица. Навсякъде по полето имаше кафези за коне. Децата тичаха наоколо, заплашвани да бъдат прегазени от някой кон, но това не се случваше. По високоговорителите обявяваха състезателите. Представяте си. Бяхме доста заети.

И изведнъж тя се изправи там. Разглеждаше сергията. Черна коса на едри вълни. Бяла кожа. Тъмни очи. Моментално разбрах, че е заедно с мъжа, който водеше приятелски разговор със Стивън. Стари приятели, които не са се виждали от години — такъв тип разговор.

Тя съзнаваше, че я гледам. Знаех това, но не можех да се въздържа. Тя поруменя и се усмихна. Усмихна се, без да ме погледне. Усмихваше се, докато вдигаше и разглеждаше внимателно статуйка на Свети Антоний. Отново и отново я обръщаше в ръцете си, сякаш беше някакъв шедьовър, заслужаващ най-внимателно проучване. В усмивката ѝ имаше топлина и сияйност, каквито никога не бях виждал и никога вече не видях. А тя се усмихваше, защото я гледах. Не възразяваше. Изглежда ѝ беше приятно. Но не ме погледна. И по-добре, сигурно.

Когато баща ѝ приключи разговора си със Стивън, тя върна статуетката на сергията. Продължаваше да се усмихва. Извърнала поглед. Отдалечи се бавно, следвайки мъжа, който продължаваше да подхвърля забележки на Стивън, докато се изгубиха в тълпата.

„Кои са тези?“ попитах Стивън.

„Това е стар приятел от Тобъркъри. А това с него сигурно беше дъщеря му.“ Имахме много работа и повече не говорихме.

Значи тя беше от Тобъркъри. Поне това беше ясно. Така по-лесно щях да я запомня. И скришом прибрах в джоба си фигурката на Св. Антоний, която тя беше разглеждала с такъв интерес. Допирът до фигурката ми даваше чувство за близост с момичето. После често я носех в джоба си. До деня, в който камионът стана мой.

Първото нещо, което направих на следващия ден, първи ноември, празникът на Все Светии, беше да залепя статуйката на Св. Антоний на арматурното табло на камиона. Беше толкова малка и крехка, че се страхувах да я поставя свободно изправена. Така че я сложих току пред стъклото. Бръснатата глава на Св. Антоний пасваше идеално с наклона на стъклото, така че залепих краката му за таблото,

а тила му — за прозореца. Сега вече беше в безопасност. Вече нищо не можеше да го отмести освен божествена намеса. Странен израз. Отношенията ми със Твореца бяха такива, че му нямах доверие дори затова, че няма да се намеси. Дори затова.

Сега можех да се отпусна и да ѝ се люблювам. Можех да я милвам с пръсти. Можех да прокарам два пръста между нея и стъклото. Можех да я гледам, докато шофирах.

И можех да мечтая за момичето от Тобъркъри. Да се надявам, че отново ще я срещна. Да се оглеждам за нея по пътищата. Да търся лицето ѝ по многолюдните улици на Слайго, когато посещавах търговците на едро.

Тобъркъри. Едно име, което извикваше спомени от детството ми. Баща ми говореше за някакъв човек от Тобъркъри, когото познавал. Приятел. Съперник на атлетическото поле. Живеел в град Тобъркъри. Дърводелец по професия. Имал работилница зад къщата. Името му беше Чарли Маниън. Та баща ми говореше как щял да отиде до Тобъркъри да се види с Чарли Маниън. Дълго пътуване с велосипед, щяло да отнеме цял ден. Но щеше да вземе и мен със себе си. Щом пораснех достатъчно, за да седя на багажника. По езерния път. Щом стигнехме езерото, изкачването щеше да е свършило. Оттам нататък щеше да е само спускане.

Никога не отидохме в Тобъркъри. Когато се сдобих с камиона, задоволих любопитството си като покарах по езерния път. Върхът на планинския проход беше най-самотното място, което съм виждал. Спрях до брега на езерото и разгледах планината и сенките на облаците, които се плъзгаха по повърхността на водата, и тънкият път, който се отделяше от езерото на срещния край, за да се спусне по другия склон до град Тобъркъри.

Никога не отидох по-далече от езерото. Дори след като срещнах момичето и имах допълнителна причина да отида и да разгледам района, не го направих. Твърде дълго го бях обмислял. Бях си представял пътуването с баща ми. Какво щеше да бъде. Сега мислех за момичето. Как ще я срещна и няма да знам какво да кажа. Същата идиотска история. Главата ми изпълнена с копнеж и желание, копнеж и желание, които не знаех как да задоволя. Ами да, Творецът имаше оригинални начини да ни измъчва с мечти за щастие.

ТРИНАЙСЕТ

Огърлицата от светлини вече блестеше, обрамчила залива Слайго. Светлините се включваха на гроздове, в Страндхил, Росес Пойнт. Селата на север. Грейндж, Клифни може би. Слаб отблясък през сивия сумрак. В морето Инишмърей потъваше във всепоглъщащия здрач.

Още нещо, което щеше да ми липсва. Огърлицата от светлини. Обичах ги. От деня, в който получих очила и видях светлините на залива за първи път. Малките светлилки на планинския склон. Очароваха ме. Има нещо особено в далечната светлинка нощем, не мислите ли? Нещо мистериозно. Намек за живот, който се случва. Нашепване за възможности. И на вас ли ви действа така? Когато съзреш селото отвъд залива денем, виждаш само къщи. Когато обаче видиш светлина или грозд светлилки в нощта, си представяш хора, хора, които никога не си срещал, и се питаш кои са те и към какво се стремят. И за вас ли е така?

Провиждаше се Окрис. Отзад беше тихо, но това също беше изнервящо, колкото и шума, а аз трябваше да събера мислите си. Трябваше да се занимавам с друго, за да не мисля за онова, което може би се случваше отзад. За да не мисля за нея. За Мишел.

Разбрах, че се казва Мишел при втората ни среща.

Благородните служители от Президиума на Легиона на Дева Мария в Иски бяха сложили отново своите бойни доспехи. За второ нападение. Изглеждаха по-мрачни. И дори по-мълчаливи от обикновено. От оскъдните коментари ставаше ясно, че първата вечер не се бяха радвали на успех. Бяха сбъркали битката, така казаха. Кавалерия срещу артилерия. Въпреки това обаче войниците трябваше да вършат своята работа. Преди да отворят вратата на стаята, те отново застанаха със сведени глави, докато Джон Бърн изричаше: „Целият съм твой, кралице, майко и всичко мое ти принадлежи.“ „Амин“ прошепнаха другите.

Щом вратата се затвори зад тях, изтичах на балкона. Този път не за да ги наблюдавам. А за да я потърся на улицата. Известно време я нямаше, но все пак се появи. На същото място. В същия стил. Същото момиче. Набързо заключих стаята и се спуснах на улицата. Бездиханен. От страх някой да не ме изпревари.

По същия начин. Нагоре по улицата. После пресякох. Обратно от другата страна. Преструвайки се, че съм излязъл на невинна разходка. Сърцето ми биеше. Главата ми беше празна. Както винаги, по дяволите. И отново очите ѝ шареха по улицата. Топлата ѝ усмивка засилваше за всеки минувач. Когато се приближих тя ме погледна и аз издържах на погледа. Тя се доближи бавно. Усмихна се. Или потрепна с устни, за да покаже, че ме е забелязала. Усмивката ѝ грейна по-силно. Тя кимна.

„Здрасти. Вчера се видяхме. Да?“

Спрях близо до нея. Отчаяно търсех няколко думи. Една дума. Отчаяно се опитвах да овладее вълнението си. Отчаяно се опитвах да изглеждам нормално. И не успях ни на йота.

Но не можех да си позволя да продължа с провалите. Да губя ума и дума. Мразех това. Отвращаваше ме. И съветът на Стивън Ханлън, винаги под ръка, но понякога скрит като знак в мъглата, изгря пред мен. Просто изгря. Изключи чувствата. Включи мозъка. Включи мозъка. Изключи чувствата, по дяволите. И аз си поех дълбоко дъх.

„Да. Аз съм в хотела. Ето този.“ И посочих през улицата. Опитвах се да залича този звук. Звукът на моя глас. От страх да не замръзна отново в безмълвие.

„Аха“ кимна тя.

Копнеех да ми зададе онзи въпрос отново. Копнеех. Копнеех да не го направи. Земеръсния въпрос. Какво щях да направя, ако го зададеше? Щях да се изложя, най-вероятно. Не че беше много трудно. Но тя не попита. Очите ѝ отново шареха по улицата. Внимаваше. Беше ме отписала. Бях спасен. Облекчение. Горчиво разочарование. Облекчението ми позволи да се посъвзема. Но поне това, че ме беше заговорила, означаваше, че не ме отбягва. И останах там да я зяпам. Сякаш всеки момент можеше да ме покани да изиграем една дама.

„Ти си от Англия. Да?“

„Не, не,“ поклатих глава. „Ирландия.“

„Ис-ландия. Студено.“ И тя потръпна с нежните си рамене.

„Не. Ирландия,“ подчертах като се смеех на нейната артистичност.

„Аа. Ерландия,“ кимна тя. „Дъжд. Да?“ И тя разтърси пръсти надолу от небето, за да наподобя дъжд. Ерландия не беше много точно, но сега вече знаех, че е разбрала страната.

„Да. Дъжд,“ съгласих се.

„Как се казваш?“

„Викат ми Лофти.“

„Лофтий. Хубаво име.“ Кимна тя одобрително.

Не бях усетил нещо особено хубаво в него, но щом тя го хареса, това вече беше друга работа. Чаках я да се представи. Тя не го направи. Продължи да разглежда всеки минавач от мъжки пол. Почувствах се необичайно спокоен с нея и събрах кураж да я попитам:

„Как се казваш?“ Ето че го направих. Не можех да повярвам. Не можех да повярвам. А не исках да се издрайфам при звука на собствения си глас.

Тя ме изглежда глупаво. После се засмя. „Викат ми Мишел,“ отвърна, имитирайки моя отговор и отново се засмя. В гласа ѝ нямаше подигравка, само закачлива веселост, и аз също се засмях.

Мишел. Какво прекрасно, прекрасно име. Но не го казах. Бях постигнал успех далеч отвъд най-смелите си очаквания. Нямаше смисъл да прекалявам. Нямаше смисъл да разваля всичко.

Между нас отново се възцари спокойно мълчание и аз започнах да разглеждам улицата като нея, сякаш ѝ търсех подходящ клиент.

„Харесва ли ти Париж?“ попита тя след малко, без да ме погледне.

„Да. Много. Отиваме в Лурд,“ отвърнах и леко се паникьосах, мислейки си, че това може да ѝ се види тъпо. Лурд. Сигурно не беше точно по нейната част.

Но тя ми отправи топла усмивка, която моментално успокои паниката ми.

„Лурд. Свято.“ И тя склучи ръце в молитвена поза и вдигна очи към небето. Беше толкова смешно, че не можах да се сдържа. Тя също се засмя. Забелязах колко са прекрасни ръцете ѝ. Бели. Съвършено изваяни. Мислили ли сте за това колко са красиви женските ръце. Чувствителни. В сравнение с грубите мъжки ръце. Като вили за тор. Не сте ли съгласни?

После се случи неизбежното. Един мъж се приближи. Не си спомням нищо за него, защото бях приковал очи в нея, докато правеше няколко крачки към него. Не го погледнах, но сигурно е бил висок, понеже тя беше вдигнала очи нагоре, докато разговаряше оживено с него. Разговаряха на френски и аз не разбрах нито дума. Но преди да си тръгне тя се обърна към мен и ме дари с топла усмивка и кимване.

И ме остави сам. Отново се гмурнах в дълбините на страданието. Там, където ми беше мястото. Ревност. Да. Отвращение от мен самия. Да. Страх, че можеше никога повече да не я видя. Копнеж. И не само. Не само. Похот. Бях готов да дам целия свят да можех да правя с нея онова, което онзи мъж със сигурност правеше в този момент. А не беше необходимо да давам целия свят. Само пари. А притежавах купища пари. Можех да ѝ платя, колкото поиска и пак щяха да ми останат повече, отколкото ми стигаше акълът да похарча. Пропиляна възможност. Пропиляна възможност.

Все пак, когато се прибрах и си легнах, опитах да намеря утеха в мисълта, че бях разговарял с нея. Че бях стоял на улицата и я бях заговорил.

Често-често ставах и излизах на балкона да я търся. Но тази вечер тя не се върна повече.

Когато Джон Бърн и другарите му се върнаха, те изглеждаха страшно навъсени и обсъждаха безплодността на своята работа. Питаха се дали изобщо си струваше да излизат следващата вечер. Молех се да не променят плановете си. Молех се на всички светии да им дадат сили да продължат. Всички светии, чиито статуи и икони бях продавал с десетки. Дължаха ми го. Молех се само за още една вечер. И възможността да зърна Мишел отново.

Светиите трябва да са ме чули. Сигурно са приели, че ми дължат услуга. Защото на следващата вечер, докато се качвахме в стаята си след вечеря, Хари Мърфи, за свое вечно спасение, заговори.

„Хайде да опитаме още веднъж, момчета.“

А другите двама, за свое вечно спасение, вдигнаха унили лица и казаха. „Да го направим.“

По-сладки думи не са били изричани. Бях в екстаз. Опитвах се да го прикрия. Опитвах се да не издам възбудата си, докато тримата войни не предприемеха своя чужбински набег още веднъж.

После на балкона. И, радост на радостите, тя стоеше на ъгъла. Сякаш чакаше мен. Този път зарязах метода си и прекосих улицата като оса.

Тя ми се усмихна много топло и ме поздрави. Като стар приятел. Да, сякаш лицето ѝ засия, когато ме позна.

„Здрасти,“ каза тя.

„Здрасти,“ отвърнах като ехо, в нашия край не се поздравявахме по този начин.

„Още си в Париж?“

„Да.“

И отново се почувствах напълно спокоен в нейната компания, макар разговорът да не беше кой знае какво. „Скоро ли заминаваш за Лурд?“

„Вдругиден.“

„Вдругиден. Да,“ повтори тя, докато схващаше смисъла на казаното. „И тогава ще станеш свят човек.“ И се изсмя лукаво.

„Едва ли.“

„С какво се занимаваш в Ерландия?“

„Ирландия.“

„Да?“

„Ние казваме Ир-ландия. Така казваме.“

„О!“

„Продавам неща. Икони. Статуи на светци. Такива работи.“

„Имаш магазин?“

„Не. Камион. И сергия, която разпъвам зад камиона.“

„А. Като на пазар?“

„Да. Понякога продавам на пазари и панаири. Но най-много пред църквите.“

„Ти си свят човек.“

„Не, не съм.“

Тогава дойде клиент, когото беше наблюдавала и я заговори.

„Извинявай,“ каза тя любезно. В начина, по който се изразяваше имаше прекрасен тон на фамилиарност. Сякаш бяхме стари приятели, които си говорят. Дума да няма, не гледах на това натрапване толкова благосклонно и се надявах мъжът да си отиде.

Докато тя говореше с мъжа, разгледах косата ѝ. Както казах, тя беше руса. Гъста лъскава коса. С по-тъмни оттенъци. Не друг цвят.

Просто по-тъмно руси, сецате се. Тя се спускаше свободно над раменете ѝ.

Смут. Беше се договорила с мъжа. Обърна се към мен с преувеличено скръбно изражение.

„Трябва да тръгвам.“

„Довиждане,“ прошепнах аз.

Върнах се в хотелската стая и се проснах на леглото. Припомнях си косата ѝ. Съсредоточавах се върху нея. Опитвах се да издълбая нейния образ в мозъка си. За да не избледнее. Да не изчезне. Женската коса е красива. Не сте ли съгласни? Би било прекрасно само да прокарам пръсти през косата ѝ. Пръстите ми да я опипват. Заровени дълбоко в косата ѝ. Загубени в гората от гъсти руси кичури. Но дори и докато галех косата ѝ в мечтите си образът избледняваше и се налагаше да си повтарям нейните качества, за да мога да пресъздам образа в съзнанието си.

Станах нетърпелив. Постоянно ходех до балкона. Имах нужда да зърна Мишел. Да погледам косата ѝ. Да видя как се разделя над челото ѝ. Да разгледам как потъмнява към корените. После да разгледам веждите ѝ. Нищо не си спомнях за веждите ѝ, какъв цвят бяха те? С каква форма? Нямах никаква представа за тях. Трябваше да я видя отново. Да проуча тези неща. Да ги запамята. Иначе щеше да избледнее напълно.

След час тя се появи отново на ъгъла. Сърцето ми прескочи. Спря. И се впусна в лудешки галоп. И аз се втурнах. Надолу по стълбите. Сякаш хотелът гореше.

Когато ме видя се усмихна. „Лофтий.“ Харесваше ми как го произнася и не я поправих.

„Здрасти.“

„Имате момичета в Ир-ландия? Да?“

Знаех какво иска да каже, но задръжките ме накараха да се отплесна. „Няма много момичета. Има много мъже. Почти всички са мъже.“

„Много мъже? Би трябвало да съм там.“ Тя направи престорено мечтателна гримаса. Бях влюбен в лицето ѝ, в нейните черти. Постоянно променящи се. Бяха толкова изразителни, че напълно компенсираха недостига на думи. „Как много мъже, а няма момичета?“

„В Ирландия момичетата напускат, за да работят в Англия или Америка. Понякога в Дъблин. Някои от мъжете също заминават. Но повечето остават да работят във фермите. Почти всички са стари.“

„Но тези мъже си имат момичета? Женят се? Имат съпруги?“

„Не. Няма момичета, за които да се женят, така че повечето мъже са сами. Ергени. Вероятно са твърде бедни, за да се оженят така или иначе. Но са добри мъже. Допадат ми. Обикалям ги с камиона.“

„Защо? Купуват икони всеки ден?“ Когато Мишел задаваше въпрос, тя правеше движение с раменете си. С красивите си рамене.

„Ами купуват разни неща. А аз имам статуя на Светата дева в камиона. Те обичат да се молят пред статуята.“

„Тези мъже живеят сами. Няма момичета. И ти им караш статуя на Дева Мария в камиона.“ Тя поклати глава с неподправено изражение на недоверие. „Би трябвало да им закараш момиче, Лофтий. Трябва им момиче, а не статуя на Девата!“

Засмях се на идеята и на нейната смаяност. И тогава още някакъв проклет клиент ни прекъсна. Още веднъж я грабнаха и отнесоха далеч от мен. И аз останах сам на улица Сен Дени, взирайки се в мястото, на което беше стояла. Бях пропуснал да разгледам веждите ѝ и се ядосвах на себе си. Не можех да завърша образа ѝ без цвета и формата на веждите.

„Фира,“ заяви Джон Бърн, когато се върна. „Загуба на време. По-добре да бяхме блъскали Айфеловата кула с главите си. Или да се напихахме като всички останали в този проклет град.“

Горкият Джон. Той ми допаднаше. И Хари. И Питър. Кралицата, на която служеха, беше и моя кралица. Бях убеден в това. Но те не споделяха мнението ми за Твореца. В това също бях убеден. Така че нищо не казах. Така беше по-лесно.

ЧЕТИРИНАЙСЕТ

Дали Творецът беше приготвил отделен варел за всеки? Или различен варел за различните места? За различните народи дори? Този, който беше направил за нас — живеещите в ъгъла на света, беше възможно най-изолиран и гаден. Дори за неговите стандарти. Копнеж за любов без любов. Копнеж за радост без радост. Вечният огън на стремежа. Изгарящ. Изсушаващ. Глеещ. Разгарян от илюзорни надежди и щастие.

Такова беше момичето от Тобъркъри. Призрак. Никога не размених и дума с нея. Тя никога не ме погледна. Усмиваше се наистина, но може да си е мислила за някой друг, докато се усмиваше. Много вероятно. Да беше погледнала кръглото ми лице и увиснала челюст, нямаше да се усмихва. Да беше погледнала моята дебела тромава фигура, щеше да побегне ужасена. Въпреки това, месеци наред, тя беше най-важният човек за мен. Сякаш по някакъв начин бяхме любовници.

Той определено разполага с жестоки методи за мъчение. Творецът. Може би телата ни са нашите първи катранени варели. Катранени варели вътре в катранените варели. В случай че избягаме от единия, биваме хванати в другия. Но аз се отклоних. Трябва да спра. Скоро моята слаба вълничка ще срещне стената. И тогава ще знам или пък няма да знам, според случая. Улови мига, дявол да го вземе. Всичко, което имаш е един миг. Но този миг може да бъде един ден или пък цял живот.

Когато той погледне в катранения варел и види там своето отражение, дали се радва?

Не. Трябва да спра. Да сграбча момента. Спуска се мрак. Както се спускаше, докато карах бясно към Окрис. Нуждаех се от последните лъчи светлина, за да осветят пътя ми към върха на Главата. Към Кор а дТон. Така че прогоних всички размишления за пейзажа, концентрирах се върху пътя и подкарах решително.

Един от начините на Твореца да превърне рая ни в ад, беше като ни отнеме момичетата и жените. Да израснем без тяхната компания. Да ни накара да издигнем свои собствени вътрешни бариери в допълнение към неговите бариери. Да. Ние също му помагахме да направи живота ни колкото може по-гаден. А?

Не зная какво мъчение беше измислил за хората в Париж. Но то не беше липса на жени. Сякаш всички наши момичета и жени, които бяха избягали от нашите северни земи, се бяха събрали в Париж. Припомняйки си впечатленията ми от големия град, докато пътувахме с автобуса из Франция, имах усещането, че Париж е изцяло населен от жени. Не можех да си спомня мъже. Мислите ли, че това е странно? Дори да бях забелязал някакви мъже, те моментално бяха изтрити от спомените ми за този град.

Също и забележителностите. Известните мостове. Гигантските музеи. Те също избледняваха. Сякаш бях разгледал нечий албум със снимки. Но бях оставил очите ми да се насладят на всяка жена в Париж и у мен беше останало това силно усещане за духа на мястото. А духът на мястото се дължеше до голяма степен на концентрацията на толкова много жени.

Творецът беше запазил идиотското си чувство за хумор. Дори нашето посещение на Париж по време на поклонението трябва да е било замислено като допълнително мъчение. А какво ли щеше да направи ако подкопаех схемите му, завеждайки част от това женско стълпотворение у дома? Завеждайки у дома една-единствена красива жена? Това би вгорчило чувството му за хумор. Както каза Мишел, би трябвало в камиона да разкарвам момиче вместо статуя на Светата дева, ако исках да развеселя живота на онези самотни мъже. Да, така щях да вкарам един гол на Твореца. И то в полза на майка му. Не е ли така?

Не видях Мишел повече. Последната вечер Джон Бърн настоя четиримата да отидем в Латинския квартал, да седнем в някое открито кафене и да сръбваме чай и минерална вода. Щеше да е приятно, ако не беше моята болка. Разбирате. Копнежът отново да видя Мишел. Гризеше ме мисълта, че тя може би стои на ъгъла срещу хотела. И можех да говоря с нея. Нямаше ли край това мъчение? И докато седяхме в кафенето на улицата и наблюдавахме минувачите, аз търсех нейното лице. Сърцето ми подскочи, когато в един момент си

въобразих, че тя идва по улицата. Станах да я поздравя. Само за да изпитам разочарование. Мишел беше на друга улица. И със сигурност също така следеше минувачите. За своите собствени цели. За своите цели.

В Лурд беше същото. Въпреки огромните ми очаквания за това пътуване, по целия път до Лурд не успях да се съсредоточа върху нищо от онова, което се случваше. Когато пристигнахме, не можех да се концентрирам върху щандовете с религиозни стоки, които поразяваха със своето многообразие. Нито в Базиликата, където се провеждаха церемонии на различни езици. Нито дори върху пещерата, която ми изглеждаше толкова позната след хилядите репродукции, които бях виждал. Където и да видех тълпа от хора, очите ми ги пресяваха в търсене на руса коса, опитвайки се да пресъздадат чертите, които обичах безумно.

Когато се хранех заедно с другите поклонници от диоцеза, аз не можех да споделям тяхната веселост. Мислех за нея. Бях сдържан. Оклюмал.

Докато стоях срещу пещерата и разглеждах лицето на Светата дева, за първи път забелязах, че тя е жена, при това красива. Това обясняваше посветеността на Джон Бърн, на Питър, на Хари. По техен си начин и без да го съзнават, те също се бяха посветили на Девата — Божия майка. Просто я виждаха по различен начин. Бъркаха я с Мария, жената, която беше родила Исус.

Докато се взирах в чертите на лицето ѝ, красиви черти, те постепенно се разтопиха и се превърнаха в чертите, които така отчаяно се опитвах да запечатам в съзнанието си. А чертите, които се опитвах да вдълбая неизлично в паметта си, биваха подкопани от чертите на статуята, колкото по-дълго седях там и гледах.

И така, взех решение. Да престана да гледам статуята. Да престана да гледам жените в групите поклонници. Да се извъръщам настрана, когато срещна жена на улицата. За да мога да се съсредоточа върху образа на единствения човек, когото исках да запазя в паметта си.

Опитах се. Опитвах упорито. Но не се получаваше. Нуждаех се от присъствието ѝ. От присъствието ѝ в плът и кръв. Наяве. Проклетият ми мозък не можеше да задържи образа ѝ освен ако не стоеше пред мен. А ако изгубех образа ѝ, не ми оставаше нищо нейно.

Бях отчаян. Ако нейният образ избледнееше, щях да започна да допълвам образа от своето въображение. И скоро и тя щеше да се превърне в призрак като момичето от Тобъркъри. А моето съзнание вече беше задръстено от призраци. Нуждаех се от истинско момиче, по дяволите. Това момиче.

Предполагам, че ви е трудно да разберете всичко това. Може би сте от онези хора, които полицията вика да идентифицират някого в една редица хора, човек, когото сте видели неотдавна, може би година по-рано. Аз не съм. Сигурно не бих могъл да разпозная човек, който ме е нападнал час преди това.

Трябваше отново да я видя. Имаше надежда. Щяхме да преспим една нощ в същия хотел в Париж на връщане. Въпреки отчаяните усилия на Джон Бърн. Той искаше да се преместим в хотела, където беше настанена основната част от групата. Горкият Джон. Разочарованието му нямаше граници. Не беше успял, да спаси и една-единствена душа. Имах чувството, че вече не иска и да погледне улицата. Според мен той се чувстваше не просто победен, а смешен, усещаше, че улицата му се подиграва. Можех да го разбера.

Но за Джон нямаше спасение. Резервациите бяха направени. Парите бяха платени. Никой не желаше да се размени с нас. Бях очарован. Това оставяше надеждата ми жива.

Настанихме се в хотела късно следобед след дългото пътуване обратно през Франция. След вечеря поседяхме в стаята, бърбейки. Бяхме изтощени. Въпреки това Питър и Хари искаха да се възползват от своята последна вечер в Париж. Да излязат. Джон нямаше желание. Те предлагаха Монмартър. Да изкачат стъпалата до църквата. Да погледат сияещите улици на Париж. Да постоят един до друг до стената на църквата и да се помолят така, както бяха направили вечерта, когато пристигнахме. Убедиха и Джон.

Не ме включиха в уговарянето, бяха приели, че просто ще се влача с тях. И останаха изненадани, когато заявих, че съм твърде уморен, имам главоболие и предпочитам да остана да си почивам. Все пак приеха оттеглянето ми с няколко думи на загриженост за моето здраве и се отправиха навън сами.

Веднага щом излязоха вече бях на балкона и разглеждах улицата, държейки ъгъла отсреща под око. Не се наложи да чакам дълго, докато се появи, но трябваше да изчакам няколко секунди, докато се уверя

напълно, че е тя. Лек дъжд замъгляваше гледката и тя се беше притиснала до стената в търсене на подслон. Не я познах нито по чертите, нито по дрехите. Беше нещо по-дълбоко, някакво присъствие, някакво излъчване, което идваше от нея и което ми беше познато. Бях очарован от такова разпознаване.

Докато пресичах улицата към нея, коленете ми бяха омекнали, а сърцето ми бумтеше като локомотив. С надебелял език. С пресъхнала уста. Страхливецът у мен зовеше да се върна обратно. Обратно в сигурността на хотелската стая. Преди да съм се изложил. Но моите омекнали колене продължиха да се движат напред.

Заради дъжда улицата беше пуста и тя ме видя докато пресичах. Лицето и засия.

„Лофтий.“

„Искам да чукам.“

Едва не умрях, когато го изтърсих. Лицето ми сигурно е пламнало като факла, чертите ми сигурно са се разкривили. Обаче знаех, че ако не изрека първо тези думи, никога нямаше да успея да ги изрека. Никога не бих успял да наведа един естествен разговор на тази тема. Бих се прибрал у дома, без да разбере последствията от тези думи.

Дори да съм изглеждал като някакво изчадие, тя не се отдръпна. Не трепна. Изглеждаше изненадана наистина. Маже би съвсем леко разочарована. Но това момиче се владееше абсолютно. Въпросните реакции бяха просто сенки, които изчезнаха с появяването си.

„Добре, Лофтий.“ И ме изгледа за миг. „Ела с мен. Окей?“ Завъртя се бавно, замислено, и тръгна по страничната уличка, в която по-рано я бях виждал да тръгва с мъже.

„В Лурд беше хубаво. Да?“ попита ме, докато вървахме един до друг.

„Да. Хубаво беше,“ отвърнах. Бях се изчерпал. Не можех да измисля нищо за казване. Нищо. Главата ми беше празна. Въпреки часовете интимни разговори, които бях провел с нея във въображението си, откакто я бях видял за последен път. Въпреки изразителните речи, които бях репетирал. Да можехме да имаме такава връзка само във въображението ми!

Би било съвършено. Без заекване. Речта се лее. Пълно взаимно разбиране. Вместо това ръмжене и кимане. Вместо продължаващото

смущение от изречените думи. Вместо продължаващото съжаление за неизречените думи.

„Сега си свят човек.“ Тя се опита да съживи старата закачка, но аз успях само да наподобя някаква усмивка.

Не е ли ненормално това, че понякога се измъчваме от желанията си, а друг път от това, че са били удовлетворени? Крачех към събдването на мечтите ми, а се чувствах съсипан от тревога и съмнения, от болка така жестока, каквато не бях изпитвал. У мен нямаше нищо привлекателно, така че беше само въпрос на време, на секунди може би, преди тя да изпита отвращение. Не умеех да говоря, не изглеждах добре, не притежавах обноски. Защо, защо въвлякох Мишел в такава ситуация, след като можеше поне да остане с добри впечатления от мен.

Напрежението, което излъчвах, сякаш подкопаваше и нейната обичайна увереност. Или и тя се беше разколебала? Така или иначе, трябва да изпита огромно облекчение, когато влязохме във фойето на една голяма сграда. Някакъв неприветлив негър, застанал в центъра на фойето, ни огледа зорко докато Мишел говореше с човека, изпълняващ ролята на рецепционист. Обърна се към мен почти извинително и прошепна „Пари.“ Извадих пачка банкноти. Тя отброи няколко, бутна ги към рецепциониста, а той бутна към нея ключ. Тя погледна плочката с номерчето и ми кимна да я последвам нагоре по стълбите.

Отвори вратата на стаята и я разгледа предпазливо сякаш проверяваше за паяци и хлебарки с едва доловимо изражение на неодобрение, може би презрение.

„Не е много хубаво,“ кимна тя към стаята. Взе една хавлия, провери дали е чиста и попи капките дъжд от лицето и косата си.

Когато се обърна и ме погледна в лицето, изведнъж избухна в смях.

„Имаш вид като че ли ще те...“ тя прокара показалец през гърлото си, за да илюстрира мисълта си. Така съм изглеждал. Като човек, когото водят към бесилото. Тя подхвана брадичката ми закачливо и я натисна, за да затвори увисналото ми чене. Едновременно с това постави пръст на устните си, целуна го и постави целувката върху носа ми. Това беше най-прекрасният, най-интимният

жест, който са проявявали към мен. Почувствах я безкрайно близка. Ако не бях така уплашен, щях моментално да се отпусна.

Хвана ръката ми и ме придърпа към себе си.

„Това е моето работно място.“ Тя се изсмя и посочи леглото. „Би ли ме разкопчал?“ извърна се тя. Роклята ѝ беше закопчана на гърба.

Започнах да я разкопчавам отгоре надолу. Непохватно. Пръстите ми бяха вдървени и груби. Гледах как се разкрива вратът ѝ. Гледах лопатките на гърба ѝ. Белите презрамки на сутиена. Ханша ѝ. Докато разкопчах и последното копче. Гърбът на роклята се задържаше от задника ѝ. Точно под треперещите ми пръсти. Бях останал без дъх от възбуда. Трябваше да отстъпя леко, защото пенисът ми се изправяше, напрегнат и пулсиращ. Тя измъкна ръце от ръкавите, пусна роклята на пода и стъпи извън нея. Изрита обувките си настрани. Застана пред мен по сутиен и бикини.

Обърна се с лице към мен и пристъпи. Свали сакото ми и го сгъна върху облегалката на стола. После разкопча копчетата на ризата ми от яката надолу. Всяка фибра по тялото ми трептеше. Пенисът ми се напрягаше и пулсираше. Пръстите ѝ бяха спокойни и нежни. Гърдите ѝ допираха моите. Мускулите на бедрата и корема ѝ потрепваха, докато разкопчаваше най-долните копчета и издърпваше ризата от панталоните ми. Сякаш един океан от топла плът се разгръщаше пред мен, канейки ме да разтопя вродения лед, канейки ме да окъпя вродената си самота в нейната успокояваща прегръдка.

Докато се навеждаше да разкопчае колана ми, гърдите ѝ се поклащаха. Докосваха моите. Косата ѝ галеше лицето ми. Вдишвах аромата на нейния парфюм. Гледах топлото полюшване на гърдите ѝ. Усещах кокалчетата на ръката ѝ върху напрегнатите мускули на корема си, докато разкопчаваше колана ми. И цялата напрегнатост на тялото ми започна да се топи и изтича. Изтичаше от пръстите на краката ми. Изтичаше от челото и тила ми. Изтичаше от върховете на пръстите ми, от ръцете ми. Напрежението изчезваше от всяка моя част. Топеше се, изтичаше. И всички струйки от топящото се напрежение се съсредоточаваха в слабините ми. Втурваха се с яростта на неудържим поток. Слабините ми се напрягаха като бент, който не може да удържи прииждащата вода. Бентът рухна. Неудържимият поток се вля в пениса ми. Преля към върха. Вече нямаше надежда затворената ярост да бъде

спряна. И тя нахлу навън. Изля се. Изля се. Затворената ярост на цял един живот напрежение се изливаше с пълна невъздържана лекота.

Почувствах топлия поток надолу по крака си. Да се просмуква в бельото ми. Дръпнах се от Мишел. Смразен от ужас. Погледнах надолу да видя дали не тече от крачола ми. Не успях да видя. Но беше само въпрос на време. Започнах да закопчавам ризата си. За да прикрия смущението си. Пенисът ми започваше да се свива от срам.

Тя се стресна.

„Нещо не е наред. Да?“

Думите заседнаха в гърлото ми. Чувствах се толкова зле, колкото в първия ми учебен ден. Нищо не се беше променило. Идиот тогава. Идиот сега. Все още се подмокрях. Виждаше ли се някакъв изход?

Изход. Непосредствената цел.

„Трябва да тръгвам,“ казах.

Тя имаше изумен вид, когато грабнах сакото от облегалката на стола. Оставих го да виси пред мен, за да прикрива моя позор, моя провал.

„Не си плащал за момиче досега. Да?“

Забих поглед в пода. Нищо ли не можех да скрия от нея? Беше ли разбрала също, че съм се изпразнил в панталоните? Вероятно. Всичко, което трябваше да направи, всичко, което който и да е трябваше да направи, за да разбере, че съм слабоумен, беше да ми хвърли един поглед. Останалото си следваше.

„Не,“ отвърнах без да вдигам поглед.

„Почакай,“ каза тя. „Не си тръгвай.“ И тя бързо се пхна в роклята и сръчно закопча копчетата, които с такъв труд бях разкопчал. „Можем да си поговорим. Да? Тази вечер има дъжд. На улицата не е хубаво. Няма никой навън. Можем да поостанем тук за малко.“ Тя направи комична гримаса, изразяваща покруса. „Дъжд. Като Ирландия. Да?“ И вдигна въпросително вежди, очаквайки да се засмея.

Усмяхнах се. Кимнах. Опитах се да закопча ризата с една ръка, докато с другата държах сакото пред чатала си.

Тя се разходи из стаята. Разглеждаше. Нямахме кой-знае какво за гледане. Имаше електрически чайник и няколко чаши. Тя отвори едно бурканче.

„Чай?“ попита тя. „Обичаш чай. Да?“

„Да.“

Тя напълни чайника на мивката и го включи. Набързо закопчах ризата и докато тя беше с гръб към мен, разгледах панталоните. Мокротото се беше просмукало, но не биеше на очи поради тъмния цвят на плата. Облекчен, облякох сакото и го закопчах, за да подсиля прикритието си.

Бях отвратен от себе си. Разочарован. Отчаян. Но напрежението беше изтекло. Това беше първият път, в който момиче ми правеше чай. В това имаше някакъв разкош, въпреки поражението. Сякаш ме глезеха. И аз продължавах да бъда с нея. Тя беше поискала. Беше ме помолила да почакам.

Придърпах един стол към малката маса и седнах, докато тя поставяше две димящи чаши чай. Нямаше мляко и захар, а къщи винаги пиех чая с мляко и захар. Все едно.

„Разкажи ми за Ир-ландия,“ каза тя, докато придърпваше един стол към срещуположната страна на масата.

Започвах да се отпускам. Дори мисълта ми се проясняваше. „Вали,“ казах, вдигайки очи нагоре, както тя беше направила преди това. И ѝ се усмихнах.

„В Ирландия вали. Това не е новина. Всеки го знае. Разкажи ми за себе си.“

За мен? Бях поразен. За какво ѝ беше да знае за мен? Никога не ми бяха задавали подобен въпрос.

„Няма много за разказване. Живея с майка ми и леля ми. В едно село на име Иски. Близо до морето.“ Набързо се изчерпах по този въпрос.

„А баща ти? Напуснал ви е?“

„Мъртъв е, доколкото знам.“

„О, съжалявам.“ В гласа ѝ прозвуча неподправено съчувствие.

„Беше отдавна. Бях дете.“

„И продаваш вещи от камион. Свещени неща.“

Изсмях се. Тя ми действаше по този начин. „Не свещени,“ опитах се да обясня. „Религиозни. Икони и статуи. От този сорт. Карам из страната и спирам по къщите. Хората обичат да купуват икони и статуи. Те смятат, че са на късмет.“

„Хората в къщите са всички мъже. Да?“ Тя се засмя.

„Не всички. В някои къщи има жени. Повечето стари жени. Някои мъже имат съпруги и майки. Но ужасно много живеят сами.“

„Хм. Подходящо място за мен. Мъже, които живеят сами. В Ирландия има много улични момичета. Да?“

„Не. Няма момичета. Няма улици. Поне не като в Париж.“

„Мъжете живеят сами и няма момичета.“ Тя се престори на безкрайно изненадана. „Би трябвало да съм там.“

Сетих се за Питър Килдъф и всички други като него там, в Тирера. Безнадеждния глад, с който се взираха в скръбния пейзаж. Колко се нуждаеха те от Мишел. Те заслужаваха една Мишел. Как едно момиче щеше да промени живота им. Щеше да привнесе лъч топлина в студената скука. Направо от Майката на любовта. Майката на живота. Небесната кралица. Веднага щом тази мисъл ми хрумна, заявих „Да, би трябвало да си там. Защо не дойдеш в Ирландия?“

Тя придоби едновременно изненадано и заинтригувано изражение. „Но там няма улици. Казваш, че в Ирландия няма улици.“

„Мога да те карам с камиона.“

Тя се засмя. „Ще сложиш леглото ми в камиона и ще ме водиш при тези мъже. Да?“

„Да.“ И изведнъж се запалих по идеята. Почувствах, че е правилна. Бях вдъхновен. Бях готов да поема всякакъв риск, за да заведе Мишел в Ирландия. Но това беше твърде много, за да се надявам. Със сигурност.

„Лудост,“ каза тя. „Това е лудост, но е хубаво.“ И тя протегна ръка през масата и я постави върху моята. Блаженство. „И ще бъдеш мой мениджър. Да?“

„Да,“ отвърнах без да мисля, че разговорът е сериозен.

Тя се усмихваше. Почти се смееше. Но не на мен. Не на мен. С мен. От радост. От щастие. Извади пакет цигари и стана да потърси пепелник.

„Харесваш ми, Лофтий. От тебе става добър приятел. От тебе става добър приятел.“

Запали цигарата и запуши. Беше се облегнала назад и размишляваше. Все още се усмихваше. Мислеше. Дали наистина обмисляше предложението сериозно?

Колкото повече обмислях идеята, толкова повече се вдъхновявах от правотата на тази идея. И толкова повече се изумявах от нейната

необикновеност. Тя притежаваше всички признаци на провидение. Така както Божията майка беше сметнала за правилно да излекува кравата на мисис Калахан, така може би сега щеше да пусне малко топлина в живота на самотните мъже в Тирера. И отново чрез мен. Аз бях инструмент на съдбата. Нищо повече. Нищо по-малко. И ако можех да ѝ помогна да разбие схемите на сина ѝ, Твореца, в такъв случай мой дълг, мое морално задължение беше да помагам.

Димът от цигарата ѝ плуваше над масата. Ароматът ми харесваше. Вдишах от дима сякаш се бях задушавал в затвор и сега поемах свежия въздух на някой планински връх.

„Би ли дошла?“ попитах я отново.

„Сериозно. Да?“

„Да.“

Тя помълча. Взираше се в нищото. Усмиваше се.

„Ще помисля. Може да е добре за мен. Да, може да е много добре за мен. Кой знае? Ще помисля.“

„Утре заминавам.“

„Жалко. Няма време. Ще помисля. Ще бъдем добри приятели, Лофтий. Да? Къде ще живея? Хотели в Ирландия. Да?“

„Да, в Ирландия има хотели. Можеш да живееш в Слайго. Това е голям град. Или поне град. Там има хотели.“

„Чудесно. Но как да стигна до Ирландия? Къде да те намеря?“

„Можеш да вземеш самолет до Дъблин, както ние ще направим. После хващаш влак до Слайго. Мога да те посрещна на гарата в Слайго. Познавам я добре. Тя е точно до търговците на едро.“

„Слайго,“ повтори тя сякаш ѝ харесваше как звучи.

„Можеш да ми пишеш и да кажеш кога пристигаш. Ще те посрещна на гарата,“ настоях аз.

Тя поклати глава и смачка цигарата в пепелника. „Не мога да пиша на английски. Малко говоря. Не мога да пиша добре.“

Помислих за собствената си ограниченост що се касаеше за четене и писане, но нищо не казах. С известна гордост от своето постижение, предложих, „Само напиши датата и часа на пристигането ти в Слайго и аз ще разбера и ще дойда да те посрещна.“

„Добре. Ще си помисля. Напиши името и адреса си.“ Тя порови в чантата си и извади къс хартия и писалка.

С гордост и задоволство поех хартията и писалката и започнах да пиша името и адреса си с големи главни букви. После се сетих, че няма да мога да разчета писмото й ако е с ръкописни букви. Подадох й бележката и докато я разглеждаше, казах:

„Можеш ли да пишеш с такива букви, за да го разчета?“

Тя беше погълната от своите мисли.

„Да. Ще си помисля,“ каза.

Звънецът на вратата издрънча. „Времето ни свърши,“ каза тя.
„Ще те заведа обратно до хотела ти.“

ПЕТНАЙСЕТ

Различни катранени варели? Или един огромен катранен варел? Един грамаден камък, който вдига вълната и я подгонва към ръба на Вселената. И после бам. Обратно. Натам, откъдето е тръгнала. Направлявана. Контролирана. И Творецът вечно се вижда надолу. Вижда се в собствения си образ. Отначало единствен и съвършен. После начупен, накъсан, изкривен. Така, както го иска. Така, както му се ще. Никога един и същ. Никога. Мигване на окото: промяна. Промяна на ъгъла: различно. Така, както му харесва. Объркан. Раздвоен. Поражда жар. Изисква преклонение. Извиква страх и подозрение. Разпространява омраза. Вдъхва насилие, изисква признание. Аз съм Господ, твоят Бог. Творец на небето и земята. Поклони ми се и ме боготвори.

Горката му майка смразена от ужас.

Може би сме само останки от крушение на повърхността на големия катранен варел, очакващи вълната? Очакващи вълната да се надигне и после да се сгромоляса на същата дълбочина, докато отmine и породи нови животи. Пораждайки цял кръг от нови животи наведнъж. Преди идването на вълната всичко е самота. Изолация. И изведнъж всичко се подема от едно-единствено надигане. Всичко се издига над повърхността колкото да зърнеш изкривения образ на Твореца. И после утихва. Без посока. В очакване на следващата вълна, която да се надигне или да се върне.

Може би. Може би. Но колкото и огромен да беше този катранен варел, той самият щеше да бъде отнесен от големия потоп. В това бях твърдо уверен.

Но все пак си мислех, че ни е хванал в отделни варели. Това усещане се засили с връщането ми в Тирера, когато различието между двете места оказа пълното си влияние върху мен. Контрастът беше толкова огромен, сякаш Париж беше престанал да съществува. Или, ако още съществуваше, беше толкова отдалечен, че нямаше никаква

връзка с живота ни на тази ивица земя между планината и северното море.

Преди всичко там говореха различен език. И дума не разбирах, когато говореха на френски, техния роден език. Интересно, че докато бях там изобщо не мислех за това. Както обясних, други особености на града привличаха вниманието ми. Когато се прибрах обаче, този въпрос ме заинтригува. Фактът, че някъде съществува град, страна, където говорят с неразбираеми за нас думи. Това беше в подкрепа на идеята, че съществуват различни варели за различните места. Както споделих, винаги съм бил добър слушател. Думите винаги са ме очаровали. Откакто се помня. От малък. Сграбчвах всяка нова дума, която чувах и я разглеждах като лъскаво камъче. Удивлявах ѝ се. Не бързах да разбера нейното значение. Значението си идваше впоследствие, след като я чуех употребена няколко пъти. Преди това думата беше обвита в мистерия. Можеше да означава всичко. Можеше да съдържа тайни на познанието, скрити за мен. И изпитвах разочарование, когато научавах значението и мистерията отлиташе.

Удивлението ми продължи и дори се увеличи, когато тръгнах на училище и не можех да чета и пиша думите, които знаех. Те отново се изпълниха с мистерия, сякаш съществуваха техни измерения, в които никога не можех да проникна.

Не можех да разбера например как така някои неща имаха само по една дума за тях, крава, трева, мляко, хляб. Ясни и точни. Без никакво отношение. От друга страна съществуваше цяла армия от думи, описващи слабоумния, сякаш цялата човешка раса беше посветила енергията и изобретателността си да изнамира по-жестоки и обидни думи. Всяка една от тях бях чул, изречена по мой адрес. Глупак. Ульо. Идиот. Перко. Олигофрен. Дебил. Кретен. Кухар. Малоумник. И още сума ти. Освен това, за разнообразие, измисляха словосъчетания. Не е сам. Хлопа му дъската. И всяка отделна дума или фраза беше наточена да реже, да наранява, да осакатява.

Майка ми с нейната образованост използваше думи, които другите не използваша. И ги произнасяше правилно. Умствено изостанал, а не малоумник. И от това, че биваха произнесени правилно, те ставаха още по-унизителни. Раняваха по-дълбоко. Като имбецил. Тя единствена използваше този термин. Поради това никога не си изработих точна дефиниция за него. Но и не беше необходимо.

Всяка сричка излиташе от устата на майка ми като отровна стрела. Имбе-цил. Не ми се налагаше да проверявам какво иска да каже.

По-късно започнах да се изумявам как хората не разбираха смисъла на думите, които използват. Не се и замисляха над тях. Смятаха, че значат нещо друго. Например фразата, която споменах, Светата Дева, Божията майка. Какво по-ясно от това? Но хората не го разбираха. Приемаха, че става дума за Мария, майката на Исус и повече не се замисляха.

Да, думите са странно нещо. Често и аз бърках значението на думите. Схващах ги напълно превратно. В резултат от това, че не умеех да говоря с хората. Изобщо.

Като думата преждевременно. Да, преждевременно. Добър пример.

Беше истинска агония да задам някому въпрос. Да си отворя устата изобщо. Да чуя собствения си глас. И двойно по-трудно да задам смислен въпрос.

Както и да е. Един ден седях на масата в къщата на Джими. Вечеряхме. Там бяха и майка му, баща му и двете му сестри. Непринудено, на шега, опитвайки да прикрия сериозността на въпроса, попитах: „Защо ме мрази майка ми?“

Те спряха да се хранят, погледнаха ме, после се погледнаха един друг с въпросително изражение. Чудеха се на въпроса? Или на това, че изобщо бях проговорил? Не знаех. Нора бързо взе нещата в свои ръце.

„Ее, не бих казала, че те мрази. Все пак тя е твоя майка. Може би има малък проблем. Заради това, че си преждевременно роден.“

Начинът, по който го каза. Бавно. Почтително. „Преждевременно.“ Звучеше многозначително. А сестрите изпръхтяха в чиниите си с картофи, зеле и бекон. Сякаш това беше най-смешното нещо, което бяха чували.

„Защо не си гледате вечерята вие двете и не оставите момчето на мира? Или така да ви натупам, та да се чудите какво вашата майка има против вас.“

С това се приключи. Но аз отнесох със себе си думата преждевременно, за да се опитам да разгадая смисъла ѝ.

Първоначално си помислих, че тази дума обяснява моята външност. Нещо, което се е случило с мен при раждането и поради което изглеждам по този начин. Реших, че когато майка ми ме

погледнала, се отвратила завинаги. Това предположение сякаш се потвърди по-късно, когато чух същата дума от фермери, говорещи за животните, изтърсащи, родени по-рано от нормалното. Те бяха слаби и мършави и често спестяваха на всички неприятностите като просто падаха и умираха.

Но по-късно, много по-късно, започнах да се питам дали правилно съм разбрал Нора с нейното „Преждевременно.“ Все още това беше моята любима къща макар да бях пораснал и вече да можех да избирам измежду цялата околност. Обичах да наминавам оттам случайно, както правех като дете. Вече бях напуснал училище, а Джими и сестрите му бяха последвали останалата част от рода в Англия.

Един такъв ден Нора беше там сама и настанил се в големия фотьойл до печката, реших да проуча въпроса по-дълбоко.

„Нора, какво искаше да кажеш с това, че съм преждевременен?“

Тя ме погледна учудено.

«Имаш предвид онова преди години?»

«Да.»

«За момент си помислих, че вече изкуфявам, защото не можах да си спомня да сме говорили затова напоследък. Но сега си спомних. Беше отдавна. И искаш да кажеш, че още не си го разбрал?»

«Не съм.»

Тя зацъка с език, както когато гълчеше някого. И поклати глава. Но се усмихваше.

«Ами цялата работа е, че майка ти и баща ти се ожениха в понеделник след Великден, а ти се роди през лятната ваканция. Казаха, че си преждевременно роден. Но така се правеше в онези дни. Не искаха да признаят, че някоя жена е била бременна преди да се омъжи. По онова време това беше недопустимо. Особено за учителка. Щеше да ѝ се наложи да напусне. Да отиде някъде, където не я познават. Така беше.»

Бях поразен. Години наред си бях блъскал главата над думата преждевременно, без да разбере простото загатване, не бях разбрал, че думата е просто нещо, с което да се забули истината.

«А по онова време имаше много девойки, които останаха пренебрегнати. Те харесваха баща ти. И естествено си мислеха, че майка ти го е вързала с нечестни средства.»

С това разговорът приключи. Нямах какво повече да питам и Нора продължи да бърбри за други спомени от онова време, на които не обръщах голямо внимание.

Значи майка ми е била бременна с мен цели месеци преди да се оженят. Дали се бяха оженили заради това, че беше бременна? Заради това, че е могла да изгуби работата си? Ами да, свещениците бяха онези, които ръководеха училищата и не биха проявили разбиране към някой, който им сервира подобен скандал.

Чудех се в какво тресавище бяха нагазили майка ми и баща ми.

Както и да е. Всичко това се разкри, докато проучвах значението на думата преждевременно.

Щеше да е трудна работа да слушам думите на френски и да се опитвам да ги разгадая. И сега, отново в Тирера, град Париж, който говореше неразбираем за мен език, ми се струваше един далечен свят. Сякаш хората там наистина се намираха в съвсем различен катранен варел. Или, ако всички ние сме останки от кораб върху повърхността на един огромен катранен варел, то се намирахме в срещуположни негови краища. Моите спомени бяха различни от техните. Мисис Калахан, поклонението, момче, което се е подмокрило на първия учебен ден, баща ми, носещ се над морското дъно, дори камионът, понесъл се към своята неизбежна стена, всичко това на повърхността на варела, дяволски различно от спомените на хората в Париж, в очакване на вълната, която ще ни свърже.

Може би. Но по-склонен бях да мисля, че всички ние имаме отделни катранени варели или поне аз имах своя. Хванат завинаги в капана на живота. Как само се повтаряха моите спомени. Нощта у Мишел. Сякаш отново бях в училище. Първият ден. Ужас. Нямаше ли изход? Навън от мен самия? От моето тяло? От всички недъзи, които Творецът ми беше прикачил.

Имаше период, в който бях започнал да си мисля, че мога да се претворя напук. Да създам себе си отново като друг човек. Напълно различен. Оттам, където Стивън Ханлън ми показва как да преодолее неспособността си да смятам. Когато сам се научих да чета и пиша за няколко месеца — нещо, което учителите не бяха успели да постигнат за осем години. Когато се връщах от Лурд. В Париж. При Мишел. Решен да я видя. Решен да превъзможна планината на своята ограниченост. Решен да бъда мъж. Решен.

За да бъде смален отново до малко момче. И не бях ли? Да ми бъде напомнено, че се намирам в своя катранен варел. От който нямах право да се опитвам да се изкатери навън или да скоча или да преплувам. Нито да превъзмогна себе си.

И все пак. Надежда имаше. Трябваше да има надежда. Божията майка. Скръбна. Понякога. Воюваща със своя вироглав син. Намесваща се. За да влее малко любов в дълбините на най-дълбокия и тъмен идиотски катранен варел.

Това и се случи. Получих писмо. С френска пощенска марка. С моето име, изписано с печатни букви. С моя адрес. Отворих го. Вцепенен от вълнение. С изтръпнали възприятия. Пощенска картичка. С няколко думи. Надписано така, както я бях помолил да го направи: СЛАЙГО. СЪБОТА 3 МАЙ 17.30 — МИШЕЛ.

Тя пристигаше.

Препрочетох няколкото думи стотици пъти. Докосвах хартията. Вдъхвах мириса ѝ. За да се уверя, че е истинска. Беше истинска.

Исках да изтичам навън. Да се разкрещя. Тя пристига!

После паника. Съмнение. Тревога. Какво очакваше тя? Щеше ли всичко да се окаже провал? Ако съдех по своята история, трябваше да се окаже провал.

Имало е моменти, когато съм чувствал силата на съдбата да ме издига като вълшебен прилив. Когато спомените ми са потъвали като ненужен товар. И след това приливът се е оттеглял, оставяйки ме да газя през шлагата, от която съм бил достатъчно глупав да си мисля, че съм се отървал завинаги. Сякаш Творецът ме беше предпочел за своята игра за удоволствие.

Нощем, в лепкавия мрак на стаята ме преследваше образът на Мишел, застанала пред мен по сутиен и бикини, разкопчаваща ризата ми. Въпреки упоритостта ми, чертите на лицето ѝ вече бяха започнали да избледняват. Въпреки това споменът за нейната кожа беше пресен и осезаем, ярък, дразнеше ме и ме подиграваше. Въртях се, измъчен, в леглото си, крещях наум, крещях обиди към себе си затова, че бях успял да се проваля, когато беше милион пъти по-лесно да успея. Това бях аз.

На всичко отгоре между пристигането на писмото и съботата, в която пристигаше Мишел нямаше много време. При всяко мое посещение в града ходех до гарата. За да се уверя, че още е там. Че

знам пътя. Че има влак от Дъблин, който пристига събота вечер в 17.30.

Обмислях дали да не се обадя на Питър Килдъф и другите ми любими хора да им кажа, че скоро мечтите им ще се сбъднат. После премислих. По-добре беше да изчакам да видя какво смята Мишел. Момиче. Момиче в Тирера. Дори да трябваше да я деля с всички мъже в околията, това си беше истинско чудо.

Обиколките с камиона ме отегчаваха. Хората продължаваха да вдигат врява около мен. Продължаваха да купуват стоката ми със същата охота. Но мислите ми вече не бяха в тях. Дори когато хората идваха да изразят благодарността си затова, че съм спасил реколтата или добитъка им, че съм излекувал тежките им болести, че съм ги спасил от нещастieto, не изпитвах никакъв ентузиазъм или удовлетворение. Можех да мисля само за едно нещо. За един човек. Всякакви други съображения бяха захвърлени в прашните шкафове на безличното.

Болезненото очакване. Две клонки, плувачи бавно една към друга. Безкрайно бавно. Два свята. Които щяха да се докоснат.

Въпреки огромната тълпа, която слизаше от влака, я зърнах веднага щом стъпи на перона. Тя остави на земята голям куфар и отново се качи във вагона. Докато стигна до нея, тя свали още един голям куфар и го сложи до първия. После се огледа и ме видя. Любимото ѝ лице засия.

«Лофтий. Ти дойде.»

Тя разтвори ръце и ме прегърна. После ме целуна първо по едната буза, после по другата. Отдръпна се да ме погледне. Побутна брадичката ми с пръст, за да затвори устата ми.

Бях онемял. Бях оглупял. Но това беше без значение. Тя сякаш разбираше как се чувствам. Колко щастлив се чувствах да я видя отново. Думите бяха излишни.

Взех куфарите ѝ от перона и ги занесох в камиона, който бях паркирал наблизко. Тежестта им ми подсказа, че е взела всичко, което притежава, че планираше продължително посещение. Може би щеше да остане.

«Това е твоят камион. Да?»

Тя стоеше и му се любуваше сякаш беше някакъв скъп спортен автомобил. Обиколи го, за да го разгледа. «Чудесен е.»

Сложих куфарите отзад и отворих вратата на кабината, за да се качи. Камионът винаги беше означавал много за мен. Много. Но сега се беше превърнал в нещо друго. Различно. Тя седеше вътре. До мен. В кабината.

«Къде искаш да отидеш?» попитах я.

«Карай докато разгледам града. После ще потърсим хотел. Окей?»

«Окей.»

Обиколих правоъгълника от улици, които обрамчваха центъра. После малките странични улички. Тя изрази възхищение от вида и устройството на града.

«Красота.» Тя произнесе бавно всяка сричка.

После потърсихме хотел. След нова обиколка на малките улички тя си избра малък хотел близо до пристанището. Дискретно закътан в странична уличка, мястото беше идеално. Никога не бих го избрал, но когато тя го посочи, разбрах причината. Освен това беше по-евтин от големите хотели на главната улица.

Пренесох куфарите в стаята, в която се нанесе.

«Не е зле. Да?» Тя вдигна въпросително вежди към мен след като беше разгледала стаята и гледката от прозореца към пристанището. «Става. Засега.»

Честно казано, стаята беше малка. Имаше две кресла от двете страни на масичката за кафе. Нямахме условия за готвене. През една врата се минаваше към банята и тоалетната.

Седнахме в креслата и изпънахме краката си.

«Добре ли си, Лофтий?» попита тя. «Беше доста зает. Да?»

«Да. Зает,» отвърнах. «Първи причастия. Конфирмации. Разни такива.»

«Ирландия е свята страна. Да?» каза тя като се изсмя с нейния леко подигравателен смях.

«Ами религията е широко разпространена. Кое то ме устройва.»

«Но момичета се търсят. Да?»

Сякаш стрела прободеше сърцето ми. Бих предпочел да не си спомням за какво беше дошла. Да си въобразявам, че беше дошла заради мен. Но трябваше да понеса реалността. Да я посрещна.

«Да. Сигурен съм, че се търсят. Много.»

«И ти ще ме караш в камиона. Да?»

«Да. Почистил съм го.» Бях почти рязък. Но чувствата препускаха дълбоко в мене. Неконтролируеми. А моята спънатост като мокро одеяло задушаваше пламъците на чувствата. Що за борба беше това? Исках да я доведа като подарък, един много специален подарък за Питър Килдъф и другите жадни мъже в седемте енории. Но също така много силно исках да я запазя за себе си.

Невъзможно. Тя не беше дошла, за да бъде с мен. Беше дошла по работа. И най-сигурният начин да я задържа беше като се погрижа бизнесът ѝ да процъфти. Така че трябваше да престана да мисля за себе си и да помисля за голямата услуга, която щях да направя на Питър Килдъф и другите. Да мисля за това и да се радвам на компанията на една красива жена дотогава, докато успееш да я задържа.

«А мъжете?» попита тя след известно мълчание. «Стари ли са? Колко стари?»

«Някои са стари. Някои не толкова. Всички са ергени.»

«Ергени?»

«Разбираш. Неженени.»

«Всички мъже са неженени?»

«Има и много женени. Но няма да се занимаваме с тях.»

Тя изглеждаше объркана. «Неженени мъже. Но женените бяха най-добрите ми клиенти в Париж.»

«Ще има достатъчно ергени, с които да се занимаваме. Почакай и ще се увериш.»

Скрупулите ми не позволяваха да въвличам женени мъже. Те си имаха съпруги. Това би било грешно. Това, което считах за правилно беше да внесе малко женска топлина в живота на онези, които не бяха я изпитали. Чувствах, че имам правомощия да го направя. От Божията майка. Да внесе малко женска топлина в студения свят на онези мъже.“

„Добре, Лофтий. Ти си мой мениджър. Ти решаваш. Окей?“

Тя се пресегна, постави ръката си върху моята и леко я притисна. Приятелски. Нейната женска топлина като подарък за мен. Нейната усмивка. Дяволита. Опитваше се да ми оправи настроението. В такива моменти терзанието от това, че трябваше да яделя с други, беше поносимо.

ШЕСТНАЙСЕТ

Мислили ли сте за това колко голямо значение има за човек мястото, където се е родил и израснал? Може би това е част от проклетия капан. Оковите на корените. Привързали ни към едно определено място. Вечният стремеж да избягаме, вечното желание да останем. Дяволски странно, не мислите ли? И начинът, по който дадено място преследва човека. Както Окрис — мен.

Окрис не ми беше любимо място. Никак даже. Разбихах защо е толкова важно за хиляди хора. Но не и за мен. Може би заради случката с Кор а дТон. Може би това повлия на отношението ми. И как не?

Ходили ли сте в Окрис? Може би не. Ако не сте имали никаква работа там, може дори да не подозирате, че съществува. Докато се движите по главния път за Слайго може и да не забележите как морският бряг се отклонява и отдалечава от вас. Няма да забележите, защото веднага след това той отново се връща. Чак ако слезете от главния път и вземете една от отбивките, ще забележите ивицата земя, простираща се до Главата. Цяла плетеница от малки пътища свързва къщите и селата, пътищата се вият и лутат насам-натам и се връщат на главния път, както им скимне. Цял лабиринт. Аз обаче бях пътувал по тези пътища, за да продавам религиозната си стока. И отново бях пътувал по тях с Мишел, тъй като имаше някои много добри клиенти из тези разпилени ферми.

Никога обаче не бях се връщал в Кор а дТон. След онова посещение с майка ми и монахинята. Не исках никога да се върна там. Не исках да си припомням онези мечти. Още изпитвах болката от разочарованието. Все още изпитвах гняв към съществуването, което ми беше причинило такава мъка. Така че проблемът, пред който бях изправен, докато карах по странични пътища в сгъстяващия се мрак се състоеше в това, че не знаех къде минава пътеката за Кор а дТон. Спомнях си само, че се минаваше през някакви ниви. Само толкова. Така че сега трябваше да потърся отклонението към скалата.

Имах груба представа къде се намира скалата и карах бавно по пътя, оглеждайки се за пътека или коларски път, които да ме отведат там, където се бях запътил.

Зад мен се показва кола, която караше на дълги светлини. Блясъкът ме заслепи и аз отклоних поглед от огледалото. Поради мигновеното заслепяване не можех вече да следя добре стените и живите плетове отляво. Изтеглих се встрани, за да пропусна колата. Тя обаче не отмина. И продължаваше да е на дълги. Намалих още и се дръпнах съвсем до канавката. Колата отзад обаче не премина. Вярно, че пътят беше тесен, но всеки с малко опит по тези пътища можеше лесно да ме задмине, както бях намалил и се бях дръпнал встрани.

Започнах да се паникьосвам. Може би се беше разчуло. Може би Негово преподобие беше имал някакъв важен ангажимент, например да забавлява мисионерите. Може би някой го беше видял да влиза в камиона. Ако бяха обявили, че е изчезнал, може би сега ме издирваха, за да ме разпитат за внезапното му изчезване. Може би са решили, че бързото ми отпътуване е подозрително.

Поради това, че нито виждах, нито можех да се съсредоточа върху пътя, бях готов да спра съвсем. Да го накарам да ме задмине. Но ако наистина ме преследваха, щяха просто да ме преградят. Така че вместо да спра, натиснах газта и продължих. Колата зад мен също ускори и продължи да ме следва. Сега вече наистина се разтревожих. На кръстовището завих надясно по посока на главния път, където можех евентуално да се откъсна от преследвача. Погледнах в огледалото. Почти изкрещях от облекчение. Колата беше продължила на право. Не ме преследваха. Още не.

Не ми се щеше да спра и да обърна камиона обратно. Все още изпитвах страх. Пък и това можеше да привлече вниманието. Вместо това направих обиколка по малките пътища, докато отново се озовах в отсечката, която беше в съседство със скалите. И отново изпъвах врат и налягах поглед в търсене на пътя до Кор а дТон.

Не успях да го открия. Вече беше дяволски тъмно. Подкарах към село Окрис. Изоставеното село. Сивите полуразрушени къщи изглеждаха зловещи в тъмнината. Продължих да пълзя напред, търсейки пътека или врата, от която да стигна до скалите. Не извадих късмет. Спрях на улица с избуяла трева до една от съборетините. Налагаше се да обърна посоката. Cul-de-sac. Френски. Чудех се дали си

говорят на френски отзад в камиона. Нямах да се учудя. Нямах да е странно, ако Негово преподобие поназнайваше френски.

Наоколо нямаше никакви признаци на живот и аз изключих двигателя. Изключих и фаровете. Дори да ме търсеха, тук нямаше да ме намерят. Не и преди да се съмне.

Откъм каросерията не идваше нито звук. Нито на френски, нито на английски. Дали пък бяха заспали? Или се бяха изпотрепали? Заслушах се. Щеше ми се да издадат някакъв звук. Не желяех да се хвърля от скалата с два трупа отзад. Би било излишно. Нито звук. Нито дори дишане. Дали не го правеха отново? Може и да го правеха. Възползваха се от случая. Защо да пропускаш възможността, която ти е паднала. Тази мисъл ми помогна да наточа острието на яда.

Слязох от камиона и се разходих из селото. Търсех. Някога това е било оживено място. Преди сто години. Дори по-малко. С богата история. Окрис. Имало е и манастир. Оттук монасите отивали в Инишмърей. Не бях ходил там. А винаги ми се е искало. Особено, за да видя Камъните на проклятието.

Чували ли сте за Камъните на проклятието? Това са специални камъни, които въртиш по посока обратна на часовниковата стрелка, изричайки молитва за проклятие върху врага ти. Винаги съм искал да го направя. Да пробвам. И най-вече сега. Ако имах един от тези камъни, щях да се погрижа за Негово преподобие. Щях да го превърна в еж. Или в магаре. По-добре магаре. Пак щеше да носи яка. Щях да го продам на калайджиите без пари. За две калайдисани менчета, може би. Би било добре. Щеше да ми спести труда да се хвърлям. И щеше да спести един камион.

Ами да, няколко камъка на проклятието щяха да ми свършат работа. И после сигурно щях да почна да ги продавам из околията. Следващата услуга, която щях да предоставям. „Добро утро, госпожо. Бихте ли желали да прокълнете някого тази сутрин?“ Колко му е? Бях започнал с броеници и бях стигнал далече. Защо да не продължа още малко нататък?

Проверих селото като надничих над врати и огради. Бях се уверил, че няма изход, освен че е cul-de-sac. Нямах излаз към нивите под скалите. А трябваше все пак някъде да има някаква пътека. Изобщо не си спомнях къде бяхме оставили колата тогава, когато бях

идвал като дете. Нямах спомен къде сме пресекли нивите. Това беше един проклет ребус.

Повървях по пътеката до там, където излизаше на пътя.

Не само селото беше изоставено. Цялата околност беше пуста. Когато и да бях срещнал, щях да го разпитам. Вече нямаше от какво да се опасявам. Не ми беше останало нищо за губене. Но и никой не се появи. Никакви признаци на живот, където и да било. По пътя не се виждаше жива душа. Звездите вече обсипваха небосклона. Нямаше луна. Идеална нощ за скок в бездната. Излязох на кръстовището. Спомних си, че малко по-нататък по пътя имаше кръчма, Плажният бар. Защо не? Там непременно щяха да ме упътят.

Вътре имаше едва няколко посетители. Само мъже, десетина-дванайсет човека. Огледах се. Седяха на групи, улигани в разговори. Отидох на бара и се обърнах към бармана.

„Бихте ли ми казали къде се намира Кор а дТон?“

Той ме погледна изненадано, докато наливаше халба бира. „Имаш предвид как се стига до там?“

„Да.“

Той се съсредоточи върху халбата. После я постави на тезгяха. „Виждаш ли онзи старец ей там? С кепето. Той притежава земя до Кор а дТон. Той най-добре ще знае как да те упъти.“

„Добре. Благодаря.“

Застанах до масата, на която седяха трима души. Вървеше някакъв оживен разговор и те не ме забелязаха веднага. Почаках да настъпи пауза. Пауза не настъпи. Изглеждаха пийнали.

Когато прецених, че съм изчакал достатъчно, за да не бъда груб, потупах стареца с кепето по рамото.

„Извинете, че се намесвам. Но бих искал да науча къде е пътят за Кор а дТон, а барманът ме посъветва да се обърна към вас.“

Той вдигна към мен празен поглед. Беше очевидно, че се е натряскал.

„Каза, че имате земя там,“ продължих.

„Имам.“

Стоях и чаках да ми отговори, а той седеше и ме гледеше като да бях марсианец.

„Сега се сетих кой си,“ заяви той. „Ти си момъкът, който продава медальони. Прав ли съм?“

„Да.“

„Разбира се, че съм прав. Познах те веднага. Седни тук като добро момче и пейни с нас.“

„Не, благодаря, няма да пия, така съм добре,“ отвърнах и седнах на свободния стол.

„Мик, дай на момъка чаша черна бира,“ викна той на бармана.

„Наистина няма нужда, така съм добре, благодаря,“ противопоставих се аз.

„Разбира се, че си добре. С твоя бизнес няма как да не си добре. Не като нас другите. Поне не като мен. Знаеш ли на колко години съм? Хайде. Опитай се да отгатнеш.“

Погледнах го. Беше здрав и жилав, но вятърът и слънцето бяха жулили лицето му дълго. Изглеждаше на осемдесет. Но явно желаше да го ласкаят, след като говореше за възрастта си. А в мой интерес беше да го предразположа, ако исках да получа информацията, която търсех.

„Седемдесет,“ казах.

„Не е ли това изумително?“ той се плесна по коляното с безкрайно доволство. „Задавам този въпрос на всеки. И всеки ми дава един и същи отговор. Около седемдесет. И знаеш ли какво. Другия месец навършвам осемдесет. На толкова ставам. Абсолютно точно. Та не съм ли голяма работа за възрастта си, щом всеки ми дава горе-долу седемдесет? Млади момко, ще пейнеш с нас и след това ще ти кажа всичко, което искаш да знаеш за Кор а дТон.“

СЕДЕМНАЙСЕТ

Когато надникнеш в катранен варел в спокоен ден водният диск долу е като кръгло огледало. Водата е абсолютно равна и гладка. Взираш се в своето отражение, докато научиш и последната си грозна черта. Когато вече не издържаш, пускаш малко камъче в средата на диска. Плъок. И концентричната вълна подема своето движение. В началото силна. Оформена. Ясна. Изпълнена с решимост. После среща стената и се обръща, срещайки последвалите я вълни. Проправяйки си път през тях. Опитвайки се да събере отново силата си в точката, от която е тръгнала. Пресрещана и обезсилвана от своите последвали я вълни, продължаващи да се надигат от центъра. Разказах ви за това. Колко дяволски интересно е да се наблюдава.

Това, което се случва с отражението ти през това време също е много интересно. Отначало трепка и се изкривява. После се разпада напълно до отделни фрагменти. Порази ме мисълта, че може би Творецът не харесва онова, което вижда в катранения варел. Може би се чувства несъвършен. Самозванец. Излишен. Чувства се сякаш, когато всичко свърши, той просто си играе с пластилина, който е откраднал от майка си.

Неуверен. Единственият начин, по който успява да повярва в силата си е като кара собствените си създания да страдат. Това би обяснило нещата. Не мислите ли? Защо начупва той своя образ до неузнаваемост? Може би и той е също така невротизиран като всички ни и не може да понесе чувството за вина. Може би когато майка му изпратила другия свой син, тя се е опитвала да спаси Твореца от вечно проклятие. В това имаше смисъл. Исус бива изпратен в света, за да изкупи самия скапан Творец, да покаже на брат си колко грешни са неговите пътища. Да го спаси от неговите жестоки деяния. Да го върне към доброто и любовта, които са естественото състояние на нещата. По този начин Исус е трябвало да спаси човечеството.

Само дете не се е получило, нали? Исус станал човек и поел върху себе си страданията на човечеството, за да засрами брат си. Но

Творецът не се трогнал. Дори гледката на измъчения му умиращ брат не докоснала сърцето му. А щом това не му е въздействало, страданията на човечеството изобщо не биха могли.

Така стигнах до заключението, че най-правилното нещо е да му се пречи във всичко. Да се противопоставям на него и на неговите коварства, насочени към невинните хора в света. Да създавам отвори навсякъде, които да пропускат лековития поток на любовта на неговата майка.

Имах усещането, че такъв отвор съм пробил като доведох Мишел в Тирера. Гордеех се с това, когато гледах на него от този аспект. В живота на моите измъчвани от глад приятели аз бях внесъл усещането за жена. Единственото усещане, което можеше да успокои болката от глада им. Усещането за топлина и красота. Усещането за любов. Дори и само за миг.

Но радостта, която изпитвах, когато за първи път я возех на път за Тирера, беше свързана с моята нужда от нея. Моят глад не беше по-слаб от техния. По-силен беше, сигурен съм в това. Бих дал и последното си пени да можех да обърна камиона към хотела и да я запазя за себе си. Но не така се бяхме уговорили. А и както винаги бях твърде свит, за да тръгна да отстоявам своята собствена кауза.

Така че трябваше да се утешавам с мисълта, че правя голяма услуга на своите приятели. Извършвам велика саможертва. Подарявам им това, което е най-ценно за мен.

Доста смесени чувства, а? Жалък, объркан мозък? Не търся проклето съжаление. Искам само да разберете. Объркани чувства? Разбира се. Стивън Ханлън би се отворил от хаоса от мисли и чувства, които превръщаха мозъка ми в каша. Колкото и да се опитвах, не можех да си възвърна дисциплината и безпристрастността.

Бях преустроил задната част на камиона за друга цел. Бях сложил матрак и тежък цветен параван. Всичката стока и статуята на Девата бях пренесъл в бараката. Нямаше проблем, тъй като държах бараката заключена и нито майка ми, нито леля ми се доближаваха до нея. Оставих осветлението, но добавих червени крушки, за да постигна по-топъл ефект. Арката от червени лампи над матрака изглеждаше добре. Бях доволен от начина, по който се бях справил. И лесно можех да го преустроя отново за първоначалната цел. Мишел също беше впечатлена. Забавляваше се.

„Ти си гений,“ каза. По принцип не ме наричаха така.

Въпреки войнствените настроения, които ме разкъсваха, бях изпълнен с възбуда и очаквания, докато карах към Тирера, нагоре към планината, направо към къщата на Питър Килдъф. Не бях казал на никого за Мишел, така че щеше да бъде изненада.

Когато пристигнахме, Питър беше навън в зелената градина. Той се приближи към мен през редовете зеленина, стиснал под лакът една зелка.

„Отдавна не съм те виждал,“ поздрави ме той с широка усмивка.

„Имах много работа.“

„Наминавай. Наминавай. От теб зависи късметът ни, нали знаеш.“

„Надявам се, че всичко е наред.“

„Ами да,“ каза той като произнасяше думите бавно. „Всичко е наред. Освен може би, че ни трябва компания.“

„Зная. Зная. Говорили сме за това.“

„Така е. И сигурно пак ще говорим. И ще говорим затова, докато ни сложат в ковчега и заковат капака. Макар че от говоренето няма голяма полза, така ли е?“

„Никаква полза няма от говоренето,“ казах, опитвайки се да съдържа усмивката си. „Мечтите също не помагат. Трябва да се направи нещо.“

Бях го последвал в кухнята, където той метна небрежно зелката на масата и избърса калта от ръката в крачола на панталоните си.

„Напълно си прав, Лофти. Но се страхувам, че в този край на света ще ни се наложи да се задоволим с мечти.“

„Но можем да се надяваме, че мечтите се сбъдват.“

„Можем, Лофти. Да продължим да се надяваме. До края на дните ни.“

„Искаш ли да хвърлиш един поглед в камиона?“ опивах се да бъда съвсем небрежен.

Той се изсмя. „Прав си, Лофти. На моята възраст би трябвало да си казвам молитвата вместо да мечтая. Но кой знае. Може пък да направиш още някое чудо и мечтата да се сбъдне.“

Отидохме заедно до камиона. Той не беше усетил нищо необичайно въпреки потока от чувства, който се опитвах да съдържам.

Замълчах, отворих задната врата, поставих стъпалото и се дръпнах, за да влезе. Когато се качи, затворих вратата.

Чак тогава изпуснах парата. Стоях на пътя и се смеех в шепи. Отдалечих се от камиона, за да не чуят смеха ми, когато избухнеше изпод пръстите ми. Той вече не можеше да бъде сдържан с ръка и аз го отпусих. Смеех се на шегата, която бях изиграл на моя обичан приятел Питър Килдъф, представях си как се озовава с Мишел вместо с олтара и статуите и иконите. Смеех се от радост заради сбъдването на мечтите му, изпълването на желанията му, укротяването на копнежа му, утоляването на дълбокия глад. Смях се, докато сълзи потекоха по лицето ми. Когато престанах да се смея, сълзите продължиха да текат по глупавото ми лице. Сълзи за мен самия.

Докато Питър Килдъф отново се появи от камиона, бях се разтоварил от всичките прекалени чувства. Владеех се. Когато стъпи на земята и погледна към камиона, чиято врата се беше затворила, на лицето му беше изписано изумление. Настроението от шегата отново се събуди у мен.

„Това истина ли беше?“ Погледна ме с широка усмивка на лицето, но гласът му звучеше сякаш наистина очаква потвърждение.

„Просто сбъдната мечта,“ отговорих и му се усмихнах в отговор.

„Откъде се взе тя?“

„Не ме питай и няма да те лъжа.“ Изтърсих училищния лаф от времето, когато бях дете. С Мишел се бяхме уговорили да не даваме информация на никой, да не се разбере как сме се запознали. Не исках хората да узнаят моята полза от поклонението в Лурд.

„Ами Лофти, мога само да кажа, че наистина си чудотворец. Почакай секунда. След като си се порадвал на мелодията, трябва да платиш на музиканта.“ И той влезе в къщата за пари.

Потропах на задната врата на камиона. Като непознат. После я отворих. Да проверя дали всичко е наред.

Тя кимна с глава. „Да, имаше нужда от момиче. Има нужда и от практика. Никога ли не се къпе? Не?“

Бях забравил за това. Тези хора си миеха лицата веднъж седмично преди литургия. Толкова им беше хигиената.

Питър се върна и аз му позволих да се качи отново при Мишел. За това също се бяхме договорили. Тя да има грижата за парите. В края на деня щяхме да ги делим по равно. Бяхме партньори. Аз бях нейният

мениджър. На улицата му викали другояче, каза тя. Не било хубав термин, но подходдал на въпросните мъже.

Придружих Питър до вратата на къщата му. Той сияеше от радост. Все още беше като хипнотизиран.

„Искаш ли да ме повикаш пак?“

„Утре става ли?“

„Не, утре не. Има и други хора, на които трябва да се обадя. Но ще се върна. Има две условия.“

„И двайсет и две да са, пак ще се съглася. Какви са те?“

„Да не казваш на никого за това. И да си чист следващия път. Вземи баня.“

„Съгласен съм, разбира се. А кога ще дойдеш пак?“

„Не знам.“

„Тогава как да разбере кога да се измия?“

Вдигнах рамене. Не можех да му помогна по този въпрос.

„Няма значение,“ каза. „Ще се мия всеки ден. За всеки случай.“

„Няма лошо,“ съгласих се. „За всеки случай.“

Вече затварях портика, когато ме извика отново.

„Лофти“

Погледнах натам. Беше застанал в рамката на вратата сякаш позираше за снимка. Отвори уста да каже нещо, после я затвори и прочувствено вдигна палец.

В Тирера имаше хиляда души като Питър Килдъф и моята задача беше да стигна до всеки един. Старчета, които през целия си живот не се бяха доближавали до жена повече от това да я зърнат през пътеката по време на неделната служба. Младежи, чиито връстници бяха заминали за големите градове, Англия и Америка. Гладни мъже, чиито къщи бяха олицетворение на нуждата, занемарени колиби с обезцветени стени и прозорци, помътнели от прах.

Това бяха хората, които обичах, моите приятели, и аз нетърпеливо се захванах със задачата да внеса в живота им малко красота, любов и мир. И те откликнаха. Точно като Питър Килдъф. Сякаш им бях доставил рая с камион. Бяха безгранично благодарни. Почти ме боготворяха. И аз удвоих усилията си. Да стигам до повече хора. Да стигам по-често до тях.

А как само се промениха. Почти за нула време. Условиата бяха еднакви за всички. Трябваше да спазват пълна тайна и да се къпят

всеки ден. За всеки случай. Изведнъж започнаха да се вълнуват как изглеждат. Купуваха си нови дрехи за неделя, носеха неделните си дрехи през седмицата, захвърлиха старите парцали. Стояха си къщи, за всеки случай, вместо да отидат в кръчмата. А и къщите им светнаха. Чисти прозорци тук. Нови пердета там. Пътеките и улиците почистени от тревата. Нова боя тук, сменени керемиди на протеклия покрив там.

Всичко се промени. Предполагам трябваше да се занимават с нещо, докато чакаха нощем и денем да се покаже червеният камион. Но не беше само това. Изглеждаха щастливи. Изглеждаха доволни от себе си. Освежаваха къщите си, сякаш очакваха важен гост. Кое то си беше така само дето тя никога не слизаше от камиона.

А и нещата бяха по-дълбоки от техните къщи и външния им вид. Грижеха се по-добре и за своите ферми. Гледаха овцете и кравите си по-добре от всякога. Плевяха картофените ниви там, където по-рано тръните се бяха сражавали с картофените стебла за оскъдното количество слънце.

Изобщо дерзаеха. И отдаваха това на мен и на камиона. Нови чудеса. Нови примери на могъществото ни.

Потиснах всички други мисли и чувства и се концентрирах върху тази задача. Изпитвах удовлетворение от доброто, което вършех.

Вечер отново в хотела, Мишел и аз. Говорехме. Като приятели. Като колеги. Като партньори. След като я бях закарал у дома. Водехме леки разговори. За дребни случки. Правехме си малки шеги с хората. Тя имитираше някои лица, за да ме размива. Разделяхме парите, сякаш не се занимавахме с нищо по-необичайно от това да продаваме ябълки. Пък и така си беше. Напълно нормално. Невинно.

Онова, което се случваше в камиона, не се обсъждаше.

Работехме със страхотно темпо. Сякаш и Мишел беше вдъхновена от нашата цел. Бързаше да успокои толкова човешка болка, колкото беше възможно. Не можехме обаче да работим ежедневно. Трябваше да поддържам прикритието — търговията с религиозни стоки. Така че ако тя решише, че е уморена или не се чувства добре, товарех на камиона статуята и набора от икони и сувенири за конфирмация, и се отправях на своите обичайни обиколки.

Беше трудно да се съчетават двете дейности, да се постига точен баланс, още повече, че бях склонен да давам предимство на дните с Мишел. Докато възникна ситуация.

Един ден карах по малък селски път в енория Темпълбой с Мишел отзад в камиона, когато ме спря тълпа от шест-осем човека, главно жени.

Мисис Конуей, майка на десет деца, стоеше по средата на пътя като булдог, техен предводител и говорител.

„Искаме да знаем защо вече не спиращ пред нашите къщи.“

„Бях много зает,“ отговорих, с крака на съединителя и газта в случай, че се опитаха да отворят задната врата. Ако се наложеше да избягам.

„Това не е достатъчно обяснение, Лофти. Имаш отговорност към всички. А се вижда, че фаворизираш някои хора в услугите си. А това не е справедливо, Лофти. Не е справедливо. Отбиваш се редовно при всеки непрокопсаник в енорията, но не и при нас.“

„Всеки какво?“

„Всеки проклет непрокопсаник. Всеки безполезен ерген. Това е съвсем очевидно. И им отделяш сума време при статуята. Молитвите правят чудеса за тях, а ние се влачим по дирите им. И се разхождат наоколо с доволни усмивки, издокарани като шивашки кукли, чистят къщите си като да чакат на гости министъра, чистят тор по риза и вратовръзка. Ние, останалите, също се нуждаем от помощта на небесните ангели, както и те.“

„И кръчмарите не са доволни, ама никак,“ вметна съпругът й Пачийн Конуей. „От седмици не са виждали тези юнаци. А преди не излизаха от кръчмите. Харчеха там и последното си пени за пиене. Сега кръчмите са празни, а кръчмарите висят като нарисувани.“

Щях да кажа „да им пикая на кръчмарите,“ но не исках да предизвикам скандал. Замълчах. Продължих да ги гледам.

„Досега беше при Джон Джо Картър. Видяхме те,“ продължи булдогът. „Така че бъди така добър да спреш за малко, за да се помолим на статуята и да си вземем някои неща. Ще направим за себе си нещо добро, а ти ще спечелиш от нас така, както печелиш от Джон Джо Картър и другите като него.“

„Не може.“

„Защо?“

„Носи нещастие.“ Това беше първото нещо, което ми хрумна. Изтърсих го без дори да помисля. Не очаквах подобен смъртоносен ефект. Тя направо зяпна. Беше потресена. Озадачена. Смутена.

„Защо?“

Наслаждавах се на отстъплението ѝ. На необичайното усещане за превъзходство. Не бързах да отговоря. Помислих известно време. Бавно. Спокойно. Стивън Ханлът би се гордял с мен.

„В някои дни е на късмет да обикалям ергените. В някои дни е на късмет да обикалям женени хора, семейства. Така стоят нещата. И може да предизвикаш голямо нещастие ако объркаш дните. Напоследък се случи така, че имаше много дни за ергени. Но това скоро може да се промени и тогава ще има само дни за семейни хора.“

„Така ли било? Не знаех за това.“ Вече държах булдога на каишка, тя ми ближеше ръката.

„Друго нещо, което знам е, че не е хубаво да се спира на сред пътя. Не е на хубаво. Затова отсега нататък само ще обикалям по къщите.“

„Така ли?“ повтори тя. „Ами сергията пред църквата?“ „Това е друго. Там всичко е наред. Там винаги е на хубаво.“

„Разбирам.“

„Най-добре се приберете и чакайте аз да ви навестя. В първия добър ден за семейни ще ви се обадя. Обещавам.“

„Добре, Лофти, така ще постъпим. Ще чакаме да дойдеш. Господ да те благослови.“

„Вас също. Всички ви.“

Те се дръпнаха и аз продължих изпълнен с възторг от начина, по който се бях справил с тази ситуация. Идваше ми да викам ура и да свиркам. Но се страхувах да не привлече внимание. Трябваше да бъда внимателен. Особено докато Мишел беше отзад.

Все пак реших да разпределяме дните по-равномерно. Повече дни с религиозните стоки и олтара. Повече дни за тъпите семейни хора.

Имаше и дни, в които не правехме нито едно от двете. Дни, в които идвах да взема Мишел, а тя беше в едно от своите мрачни настроения и проклинаше тихо на език, който не беше английски, но не звучеше и като френски. Очите ѝ преливаха от гняв и злоба. Това бяха лоши дни за нея. Но в известен смисъл бяха чудесни дни за мен. Тя нито веднъж не ме погледна с гняв или враждебност. Винаги беше ясно, че не ме брой към нещата, които я дразнеха и потискаха. Не, аз бях на нейна страна. Каквото и да беше това, ние бяхме вътре заедно.

Понякога дори ме прегръщаше, докато беше в такова настроение. Прегръщаше ме сякаш в тези моменти аз бях единствената ѝ утеха. И казваше: „Лофтий, да отидем днес някъде. Не на работа.“

В такива чудесни дни тя правеше сандвичи и пълнеше термос с кафе. Купувахме си кифли или бисквити. И се отправяхме в напълно различна посока. Возехме се заедно в кабината. Щом излезехме северно от град Слайго, нямаше опасност да ни види някой от Тирера. Те никога не ходеха по-далече от Слайго. Така че можехме спокойно да пътуваме заедно. Никой нямаше да тръгне да задава въпроси. Никой нямаше да доложи, че е видял Лофти по пътя за Бъндоран с една засукана блондинка в камиона. Не, бяхме напълно свободни. Мишел се отървяваше от мрачното си настроение. Забравяше. Възхищаваше се от пейзажа на всеки завой от пътя.

Ако времето беше хубаво, ходехме на плажа. В Страндхил. В Росес Пойнт. Веднъж стигнахме на север чак до Росноула. Ходехме на места, които никога не бях посещавал. Места, изпълнени с живот, където хората отиваха за удоволствие. Излежаваха се на слънце. На пясъка. Газеха във водата. Ние също правехме такива неща. Гледахме как децата копаят в пясъка дупки или строят замъци с ярко оцветени лопатки и още по-ярки кофички. Веселие. Такава беше атмосферата. И ние се включвахме сякаш това беше наше право по рождение.

Беше прекрасно да лежа с Мишел на плажа, да делим една кърпа сякаш сме гаджета, да си взимам сандвич, докато тя ги поделя, да държа чаша кафе, докато тя сипва мляко. Дребни неща, които вършехме заедно, без да говорим. Такива дни бяха самата радост и слънцето грееше ярко през белите пухкави облаци. Огриваше Мишел, облечена в шорти и блуза с ярки цветове. Грееше върху мен с неуместното ми тежко кафяво сако и неуместните ми рипсени панталони. Грееше.

В други дни, когато слънцето не беше толкова ярко, карахме навътре в сушата и разглеждахме места, където винаги бях искал да отида, но не бях пожелал да ги посетя сам.

На една такава екскурзия нагоре по течението на река Гаравоуг, стигнахме до езерото Гил. Ходили ли сте в Лок Гил? Беше абсолютно вълшебно. Бях чувал неведнъж колко било красиво, но мястото надмина всичките ми очаквания. Първото място, където спряхме беше Тобърналт, най-страхотният свещен кладенец. Самият извор беше

силен, с изрязани каменни стени, и от него тръгваше дълбок пълноводен поток, който се вливаше в езерото. Намираше се в горичка на хълма с пещера, вкопана в скалите и каменни стъпала, които водеха нагоре и надолу. Точно по мой вкус. Имаше каменна плоча, използвана през времената на Запрещението за църковни служби. Може да е била олтар през езическите времена. Огромни дървета, бук, дъб, чинар, създаваха чуден балдахин над главите ни. Можех да стоя там цял ден. Мишел също беше омагьосана.

„Тук човек може да се моли. Тук човек може да бъде свят,“ забеляза тя.

„Тук човек може да бъде и щастлив,“ отвърнах. „Стига да не е нужно да се връщаш обратно в света.“

„Да,“ кимна тя като се оглеждаше смръщено.

Но не можехме да останем там вечно. Трябваше да продължим. Беше истински разкош да стои в кабината до мен, вместо да се крие отзад. Разкош беше заедно да посетим тези места за първи път. Разкош беше да слушам как ахва от всяка нова гледка.

Малко по-надолу по пътя стигнахме до Дуни Рок. Паркирах камиона в едно уширение в гората и излязохме да погледнем. Тръгнахме нагоре по скалата. Беше цяло възвишение. Издигаше се от брега на езерото, стотици футове височина, с ивица гора най-отгоре. Продължихме да се катерим. Ставаше все по-стръмно. Тя се подхлъзна и се хвана за ръката ми, аз я задържах. Когато стигнахме върха все още я държах за ръката и пред нас се откри цялото езеро с гористи острови.

Женската ръка е красива. Нежна. Крехка. Също като самата Мишел. Тя подсвирна от изненада при гледката на езерото и островите като гигантски изумруди, вградени в тъмно, тъмно синьо. Очите ѝ се замъглиха.

„Не съм виждала подобно място в Европа.“ Тя наистина мислеше така, гласът ѝ бе замислен, а думите — бавни.

„Колко от Европа си видяла?“ попитах небрежно.

Изведнъж замъгленото изражение потъмня. Смрачи се.

В гласа ѝ се прокрадна горчивина. „Европа не е красива. Не по този начин.“

Не каза нищо повече. Инстинктивно замълчах, когато почувствах, че душата ѝ е ранена. Няколко пъти ѝ бях задал такива въпроси, питайки се откъде точно е тя, какво е семейството ѝ, с какво

се е занимавала преди да я срещна. Не бях открил нищо. Тя открито отблъскваше опитите ми да се натрапя. Беше мълчалива и потайна макар да не се засягаше от любопитството ми. Така че не настоях повече. Бях щастлив да се намирам до нея, да държа ръката ѝ, да гледам най-красивото място в Европа.

ОСЕМНАЙСЕТ

Представяли ли сте си някога какво е да се родиш грозен, искам да кажа грозен като дявол? Кръгло пълно лице с кръгли дебели очила, закрепени на носа ти постоянно. Челюст, която автоматично пада веднага щом помислиш за нещо друго, освен че трябва да си държиш устата затворена. Тяло, което пасва на тиквения фенер, служещ за глава. Дребно, дебело, нелепо. Мислили ли сте какво е да се родиш в такава тяло? Да те заключат в такава тяло, без да ти отнемат нуждите, амбициите и желанията на нормален човек. Ако искате добавете към недостатъците и проклет дефектен мозък. Мозък с различна електрическа схема от другите, а със същото упътване за употреба, както се беше изразил Стивън Ханлън. Как би ви се харесало да надникнете в катранен варел и да видите всичко това да се визира обратно във вас? Как?

Как би ви се харесало да бъдете вечно низвергнати? Хората да са приели на доверие, че поради грозотата, недостатъците и нелепостта си, нямаш нужда да обичаш и да бъдеш обичан като всички останали?

Гледали ли сте някога някой храст прецип на хълма, мечтаейки да се превърнете в принц или милионер със скъпи къщи и скъпи коли и жена, която да ви боготвори?

Гледали ли сте някога трънков храст, шибан от вятъра? Ама наистина да се вгледате. Да сте го гледали толкова продължително, че накрая да не знаете дали сте били там минута, час или година? Да сте наблюдавали как вятърът реши клоните и листата? Как го шибва и дърпа сякаш проверява здравината на корените му? Как храстът се свива под вятъра, извъръща му гръб, за да загрубее и се съсухри от постоянното шибане? Наблюдавали ли сте някога такъв трънков храст достатъчно дълго, за да забележите това?

Случвало ли ви се е да се взирате дълго в такъв храст или трънка, шибан от вятъра, за да заглушите болката вътре в себе си? За да забравите себе си, своята нелепост и грозота, които затварят пред вас всички врати. За да забравите за дефектния си мозък, който не

може да прецени дали едно момиче ви харесва или просто не е чак толкова отвратено. Мозък, който не може да прецени дали трябва да се наредите на опашката като останалите, стискайки парите си в юмрук вместо да стоите настрана и да гледате как преципът потъмнява или как трънката трепери от всеки пристъп на вятъра.

Аз съм гледал. Гледал съм безкрайно, докато чаках Мишел да приключи с поредния клиент. Копнеейки да съм вътре при нея. Копнеейки да я задържа за себе си. Мечтаейки да ходим всеки ден на плажа, вместо да правим тези безкрайни обиколки. Питайки се дали трябваше да подаря нейната женственост на моите приятели. После пресмятах, че и на тях тази утеха им беше необходима, колкото и на мен. Че ако не беше това делово предложение, тя изобщо нямаше да е тук.

Понякога тя забелязваше, че се олюлявам като трънка във вятъра, целуваше ме леко по бузата и ме прегръщаше, и аз се опитвах отново да прикрия всичко. Но болката ставаше още по-отчетлива. Понякога тя ме поглеждаше и казваше „Достатъчно за днес. Да?“

Една такава вечер обслужвахме района към Лок Иски. Когато надникнах през задната врата, тя ме погледна, помисли малко и каза:

„Има някое хубаво място, където да отидем. Да?“

Знаех какво има предвид. Място като плажа на Росес Пойнт. Като долината на Гленкар с водопадите, изсипващи се от гърбицата на Бен Булбен. Място, където можехме да се разхождаме, без да се опасяваме, че някой ще ни види. Но сега се намирахме в Тирера и тя трябваше да остане скрита в задната част на камиона.

После се сетих за Езерото и казах „да, има едно място, където можем да отидем.“ И подкарах. Изкачих планинския склон. Къщите останаха зад нас. Фермите също. Също и зелените поля.

Когато изкачихме стръмнината, езерото се показа пред нас. Покрай брега вървеше малък черен път, дори не път, а по-скоро пътека от чакъл, вероятно разхвърлен от някой камион. Беше достатъчен, за да мога да паркирам далеч от пътя, който се виеше от другата страна на езерото и изкачваше другия склон на планината. Дори ловец не можеше да прекоси планината без автомобил. На километри наоколо нямаше жива душа, а единственото движение беше ленивото придвижване на овцете между скалите в търсене на оскъдната трева.

Когато слезе от камиона, Мишел беше поразена от пейзажа. Тя засенчи с ръка очите си, за да ги предпази от светлината и да огледа хоризонта.

„Къде сме? Красиво е,“ възкликна тя.

„Езерото,“ отговорих.

Тя се разходи между големите камъни, натискайки с крак почвата, която беше мека и еластична като гъба поради сухите коренища отдолу.

„Виж,“ посочи тя малкия поток, издълбал легло в склона на планината, който скачаше от отвесните скали над езерото.

„Виж,“ отвърнах, сочейки хълма от другата страна на езерото, потънал в мрачната сянка на облак, който се движеше през иначе ясно-синьо небе.

„Прекрасно.“

Разхождахме се покрай езерото и вдигахме изсъхнали и избелели клони, хвърляхме ги във водата и гледахме как плават по леките вълни в езерото.

Когато стигнахме до малко заливче с чакълест плаж, тя събу обувките си и нагази до колене в кафявата вода. Седнах на един камък и я наблюдавах как гази доволно наоколо в малките, тъмни вълни, които миеха глезените ѝ и се плискаха в пищялите и тънките ѝ прасци.

Обърнали ли сте внимание колко красиво нещо са женските глезени? Джон Патрик Мърфи, един старец, при който като дете ходех на гости, старец с многобройни впечатления за такива неща, веднъж заяви, че може да прецени дадена жена само по нейните глезени. Останалата част от тялото винаги съответства на глезените, а също характерът и темпераментът. Да, всичко може да се прецени от внимателния оглед на женските глезени. Самият той съжаляваше, че не беше се отправил на път заедно с една бездомница, която притежавала най-красивите глезени на света. Тънки като на състезателен кон. Да, тази скитница притежавала расата на чистокръвен кон, откъдето и да я била наследила. Голямото му съжаление беше, дето не беше тръгнал с нея.

Може би имаше право. Ако могат да видят живота ти само по дланта, защо да не могат да го направят по глезените? Особено човек като Джон Патрик, който цял живот се беше занимавал с това. Все пак това сигурно важи само за жените. Едва ли може да се гледа на

мъжките глезени по същия начин. Едва ли. Той никога не спомена нищо за мъжки глезени.

Той сигурно би пожелал да тръгне с Мишел. Ако я беше видял да газии боса в езерото Иски. Стъпвайки предпазливо. Разкривайки тънките си глезени над кафеникавите вълни. Тънки като на състезателен кон. Наистина. Съвсем. Чистокръвен кон. Откъдето и да ги беше наследила. Той би поел на път с Мишел. Ако беше жив.

Чувството за отдалеченост успокои обичайната ми за Тирера предпазливост. Така и не забелязах малкия бял фолксваген костенурка, който се приближаваше, подскачайки по пътя от Тобъркъри.

„Бързо,“ извиках, когато го зърнах на една височинка, докато се колебаеше как да продължи.

„Скрий се.“

Миг по-късно колата отново изчезна в една падина. Тя излезе на брега и се скри зад един голям камък. Колата отново се появи и забави ход, приближавайки камиона, и аз успях да видя как водачът изпъваше врат, за да ме огледа. Беше Малоуни, търговецът на говеда. Връщаше се от някой панаир или изложение. Докато отминаваше, на около сто ярда от мен, съвсем небрежно сякаш, ми махна за поздрав.

По-късно чух разказите за това как, когато Малоуни пристигнал в Тирера, разправял из кръчмите за някакво видение. Твърдял, че ме е видял на брега на езерото. Бил съм изпаднал в транс. Втренчен в красива жена, която газела в езерото. Но докато се приближи, тя изчезнала.

Какво облекчение. Повтаряха историята на Малоуни, за да му се подиграват. Той не изтрезняваше. Така че приписаха видението на ефекта на алкохола. Кошмарите на делириума. Съвсем очаквана халюцинация. Направо неизбежна. Какво облекчение беше за мен. Последното нещо, което ми трябваше сега, беше още внимание.

ДЕВЕТНАЙСЕТ

Наблюдавали ли сте как пада дъждът в катранен варел? Интересно е. Първо пускаш камъчето в центъра и задвижваш вълните. После наблюдаваш дъждовните капки. Как се сипят. Без да влияят на вълната. Поне не забележимо. Просто нещо външно. От никъде, дребно привнасяне. Вълната поглъща дъждовната капка с лекота. И въпреки това е нещо допълнително. Идващо от никъде. Привнасяне.

Трябваше да открива алкохола по-рано. Цял живот бях прекарал в ужас от собствения си глас. Ужас от гласа ми. Откакто още бях съвсем малък. Страхувах се от вълната насмешка, която щеше да ме залее, щом само отворех уста да проговоря. Вълната от насмешка. Така че бързо се научих да си държа устата затворена. Така намалявах опасността да се изложя.

Но пиенето. Нещо привнесено. От никъде. Като дъждовна капка във вълна. Нещо естествено, но необичайно. Трябваше да съм го открил по-рано. Трябваше да ми се е случило по-рано. Както и да е. Не че не се е намирал алкохол наоколо. Просто не му бях обръщал внимание. Предполагам, мислел съм, че прави хората да оглупяват. Като Малоуни, търговецът на добитък. Че замъглява мозъка. Моят мозък и без това си беше замъглен. Не можех да си позволя да оглупея още повече. Пиенето не беше за мен. Не че някога бях разсъждавал по този начин, едва ли изобщо бях разсъждавал. Тези мисли си бяха там без някога да съм ги извиквал.

Но колко грешах за пиенето. Колко само грешах. Първата чаша Гинес в Плажния бар изпих с усилие, като лекарство, което трябва да изпиеш поради причини, които нямат нищо общо с желанието. Но доста бързо свикнах с вкуса. Щом обезболяващият ефект се задейства, вкусовите възприятия първи излязоха от строя. Оплетената верига, бодливата тел на напрежението и болката бяха подложени на атака.

Последваха още халби, тъй като всеки от мъжете черпеше по един рунд. В това число и аз. Започвах да оценявам ефекта на алкохола. Тържествувах над падналите вековни укрепления.

Тържествувах над рухващите валове, които ме бяха държали в плен не по-малко жестоко от истински затвор. Всички те сега се разпадаха.

Дойде моят ред да почерпя. Беше ми неудобно, бях неспокоен. Оказа се, че само трябва да кимна на бармана и да му подам една петачка, когато остави питиетата на масата пред нас.

Много по-трудно се оказа да получа информация от Франк, мъжът, който притежаваше земята, през която трябваше да мина, за да стигна до върха на Окрис Хед и после до Кор а дТон.

„Аз съм последният човек, роден в село Окрис,“ каза той. „Можеш ли да повярваш?“

Бях готов да повярвам всичко, което ми каже, ако ми кажеше също така как да стигна до възливата му земя и да приключа със задачата по своето затриване.

„Изоставено. От седемдесет години.“ Старецът кимаше съчувствено.

„Някога беше приятно място,“ каза мъжът, когото наричаха Лади с тон, който предполагаше, че са обсъждали темата и преди и вече няма много какво да се каже. Беше ритуален разговор от типа, който бях слушал толкова пъти, когато ходех на гости у стари хора.

„Колко семейства имаше там едно време?“ попита Пади така сякаш вече беше чувал отговора на този въпрос хиляда пъти.

„Поне дузина трябва да са били,“ отговори Франк така, сякаш за първи път му задаваха този въпрос. „Някои от къщите вече бяха празни, когато бях дете. Но Кели още живееше там, а също и О’Хара и Малоуни. Те заминаха по мое време. Отидоха в Чикаго, повечето.“

„А другите къщи чии бяха?“ попита Пади. Ако не бързах и не бях неспокоен и нервен, щях да изпитам удоволствие от този ритуален разговор, щях да се радвам на тези брадясали факти, прехвърляни отново като зърна на броеница. Алкохолът обаче убиваше нервността ми и аз постепенно бях въввлечен в разговора.

„Една от къщите беше на Пат Хийли. Той живееше при племенника си в Скрийн по мое време, но всеки ден идваше с колелото да нагледа къщата и добитъка.“

„Само пет се помнят.“

„Една от къщите принадлежеше на семейство Килауий, но те нямаха земя и не идваха да я нагледат. Друга къща принадлежеше на

семејство Ланг, но те продадоха къщата и четирите акра земя на Майк Кели, кога то заминаваха за Америка.“

„Още трябва да е имало. Ти сам каза, че са били поне дузина къщи едно време“

„Ами МаќДърмът,“ вклучих се аз. Напълно естествено. Сякаш бях част од компанијата. „Нјакога в Окрис са живеги МаќДърмът.“ Алкохолът беше развързал езика ми. Беше премахнал задръжките ми. Чувствах се страхотно. Веднага обаче почувствах обратниј удар на паниката със заврщането на самосъзнанието, кратко, колебливо.

Тримата мъже ме изгледаха изненадано и мълчаливо. Сякаш на бдениe мъртвецът се беше надигнал да ги заговори. Накрая Франк вдигна рошавите си вежди.

„За какви МаќДърмът говориш?“ Той погледна към другите мъже. Това не беше част од ритуала. Редно беше да му се задават въпроси, на които знаеше одговора. И на които питащиј също знаеше одговора. Пътят беше добре утџпан, с установени правила. Отклонения не се предвиждаха. И не се тџрпяха. Той очевидно се дразнеше, че проверяват знанијата му, вместо само да им се възхищават. „Никакви МаќДърмът не е имало по мое време и никога не съм чул да говорят за МаќДърмът од село Окрис.“

Цял живот бях очаквал такъв момент. Да участвам в разговор, в който съм по-добре осведомен. Все едно да играя карти, дџржейки само козове. Преди тази ноц би ме сџрбјал езика да се намеся, но не бих посмјал дори знанието да е на моя страна. Сега, благодарение на алкохола, задръжките ми бяха паднали.

„В село Окрис е имало човек на име Теди МаќДърмът.“ заявих авторитетно. „Занаятът му бил да прави сламени покриви и освен това свирел на флейта. Навсякъде го обичали. Когато завършел работа, в къщата ставала веселба. МаќДърмът свирел на флейтата си жиги, шотландски танци, моряшки танци, и хората се сџбирали да потанцуват на плочника. И той свирел, а те танцували, докато петелът в двора не почнел да кукурига на сутринта.“

„И кога е било това? Тук не е имало майстори на сламени покриви од времето на Свети Патрик.“ Франк се палеше. Беше ядосан.

„Не знам кога е било. Но знам, че е било. Чуваг съм много пъти старите хора да си говорят за него. Теди МаќДърмът. Од Окрис.“

Свирел на флейта. Хората с радост го виждали да приближава, защото знаели, че щом свърши работата, ще има веселба.“

Франк се почеса по главата и се разшава. Другите двама му се смееха. Той беше старецът в района и печелеше уважение с познанията си за миналото.

„Истина е,“ наблегнах. „Правел сламени покриви. Хората от нашия край го викали. Всеки път, когато някой покрив имал нужда от поправяне.“

„Може би си прав,“ каза Франк унило. „Може би е съществувал такъв човек. Но аз никога не съм чувал за него.“ И той завърши разговора като кимна на бармана за още една почерпка.

Бях във възторг от това, че бях спечелил спор, първият спечелен спор в моя живот. Така се бях възгордял, че чак се възмущавах как може Теди МакДърмът да бъде забравен от собствените му хора. В съзнанието си го виждах толкова ясно, колкото тримата мъже срещу мен. Дори по-ясно, защото тези тримата щях да забравя веднага щом напуснех кръчмата, а на Теди МакДърмът му знаех и кътните зъби. Бях кръстосвал пътищата на Тирера с неговия образ в съзнанието си още откакто Дългият Том Форд за първи път беше разказал историята за майстора на покриви от Окрис. Бях го наблюдавал как сръчно преплита сламата и прътите. Бях слушал неговата музика в кухнята, претъпкана от оживени съседи. Да, познавах Теди МакДърмът от разказите на Том Форд и на други хора. Всички те твърдяха, че човекът бил от Окрис. А тук седях заедно с хора от Окрис и никой не го познаваше. Що за празноглавци?

Отпих бързо в настъпилото неловко мълчание. С наслада. Пиех от новата чаша, която Франк беше поръчал. Все още си мислех за Теди МакДърмът. Нима никой не си спомняше как е пристигал с магарето и каручката си и е разтоварвал дългите дървени корита за топене на прътите. Как децата се тълпяли около него, но той никога не се дразнел и никога не ги гонел, освен когато изливали гореща вода в коритото върху прътите.

Когато попитах Дългия Том какво се случило с МакДърмът, той ми каза, че майсторът на покриви имал нещастieto да се влюби в едно момиче от Килглас, дъщеря на заможен фермер, на чиято къща работел. Той помолил момичето да се омъжи за него и то било съгласно, но бащата не искал за зет голтак. И толкова. МакДърмът

толкова се обидил от отношението към занаята и живота му, че зарязал всичко. Заминал пеша за Дери и се записал за безплатен превоз до Австралия. Повече нищо не се чуло за него.

„Какво още знаеш за Окрис?“ попита Франк кисело с надежда да обърне нещата и да разкрие моята липса на знания.

Но той не си даваше сметка, че алкохолът беше развързал езика ми, беше освободил гласа и самочувствието ми и аз нямаше да се дам толкова лесно. Никога вече. Питието е чудесно нещо.

„Знаете ли за Окриските монаси?“

„Някога имало манастир,“ съгласи се Пади, кимайки с глава и оглеждайки се за съгласието на другите.

„Те отишли в Инишмърей и основали друг манастир, където разполагали с камъни на проклятието,“ добавих.

„Всеки е чувал за камъните на проклятието в Инишмърей,“ присмя се Франк. „Доста туристи карат там да ги разглеждат.“

„А знаете ли, че те донесли камъните на проклятието със себе си от Окрис?“

Малко се отклонявах от историята, която бях подредил в главата си от приказките на старите хора. Направо си измислях. Фантазирах. Но ефектът, който произведох върху тримата мъже си струваше да се види. Те изведнъж ме зяпнаха съсредоточено. Като да ги беше ударил ток.

„Взели със себе си камъните на проклятието, когато ги прогонили от Окрис. И от Ирландия. Монасите вярвали в една ужасна тайна. Ужасна, но истинска. Че Бог, така нареченият Отец, Творецът на небето и земята, е измамник.“

Това беше повече от удоволствие. Беше тържество. Гледаха ме с отворени уста, така както аз бях зяпал всеки глупак в миналото. Бяха потресени. Нямаха думи.

„Те открили, че този Творец бил син на истинския бог, който пък бил жена, Божията майка, както я наричат. Тя имала трима сина: Твореца, Исус и Светия Дух. Творецът бил майстор и все правел разни неща, но също бил славолюбив и изисквал признание за всичко, което вършел. И когато създал света, се престорил пред човечеството, че той е единственият бог. Без да спомене дори майка си, която му дарила живот и любов и всичко, с което да създаде света. Та Творецът бил

този, който се разбунтувал. Това била ужасната тайна, разкрита от монасите от Окрис. Че Творецът и Сатаната са едно и също нещо.“

Франк едва не се задави с бира и я изплю обратно в чашата. „Какви са тия щуротии?“

„Истина е. И монасите от Окрис открили това преди толкова време. Така че вместо да се молят на Бог, те създали ритуал, с който проклинали Твореца. Въртейки камъните обратно на часовниковата стрелка, те разбъркваха естествените движения на слънцето, луната и звездите. Всичко, което бил създал. И се обърнали към неговата Небесна майка, която е истинският източник на живота и любовта.“

Франк се надигна от мястото си. Грубото му лице беше придобило пурпурен цвят и аз се наслаждавах на неговата ярост. „Никога подобни неща не са се случвали в Окрис,“ заяви той.

„Случили са се.“ Знаех, че бъркам в раната. Правех го за Теди МакДърмът, когото така позорно бяха забравили в собственото му село. „Докато за това разбрал епископът и монасите били прогонени в Инишмърей, където ги оставили да правят каквото си искат. И те продължили да въртят камъните на проклятието още хиляда години.“

Франк се беше изправил и стоеше във войнствена поза, която правеше човек на неговите години комичен. „Да не би да се опитваш да кажеш, че монасите от Окрис смятали, че Бог и дяволът е едно и също?“

„Това открили те и ако се замислиш, ще видиш, че са били съвсем прави.“ Съзнавах, че го предизвиквам до степен да ме удари. Но не ми пукаше. Испитвах възторг от това, че водя спор по начин, по който винаги съм искал. Възторг от това, че се бях отървал от онези чувства, които винаги вземаха връх у мен в подобни ситуации.

Франк се изплю на пода. „Слушай, момче, ти си най-извратеният тип, когото съм срещал. Бог бил дявол. Чуй ме, синко, Той е там горе и ти ще отговаряш пред Него. Той държи целия свят в шепата си, независимо дали това ти харесва. А какво прави с теб си е Негова работа. Чуй ме, нагло копеленце, бързо си дигай партакешите от тази кръчма и от Окрис. Защото ако някога отново те видя по тези места, няма да ти покажа пътя до Кор а дТон. Ще те пипна за врата и ще те хвърля отвъд нея. Сега си вдигай задника, докато още имаш такъв.“

Погледнах към другите трима. Те също бяха враждебно настроени. И цялата кръчма ни зяпаше, понеже Франк беше повишил

тон до такава степен, че изрече последните си думи крещейки.

Нямах избор. Допих си гинеса и се отправих към вратата.

Сякаш се носех в облаците, толкова леко и спокойно се движех между масите и ниските столове. Но щом отворих вратата и ме блъсна свежият въздух, стомахът ми се преобърна и гадене обхвана цялото ми тяло. Усетих как съдържанието на стомаха ми се надига към гърлото и аз претичах през двора до една ниска стена, където изблъвах гинесите върху тревата от другата страна.

Поседнах на ниската стена. Главата ми се въртеше. Или по-скоро светът се въртеше около мен. Да, аз стоях на едно място, а всичко друго, кръчмата, дворът, брегът, звездите се въртяха силно около мен. От това ми стана още по-лошо, но вече нямаше какво да повръщам.

Накрая световъртежът спря и аз се проснах върху оградата, провесил ръце от двете страни върху студения камък, за да се задържа. Опитвах се да се съсредоточа върху различни предмети, но те ми се изплъзваха. Звездите. Бялата стена. Кръчмата. Мина известно време преди нещата да се укротят.

Поиска ми се да полегна. Изпитвах почти непреодолимо желание да се просна на стената и да заспя. Но не можех да постъпя така. Ами ако вземех да се успя и някой да провери камиона? Щом се съмнеше, той щеше да изглежда много подозрително, паркиран в изоставеното село. Много подозрително. Щеше моментално да привлече внимание. Така че се насилих да остана изправен.

Самочувствието, което бях набрал, превъзмогвайки задръжките си по време на разговора там вътре, бързо се беше изпарило тук вън от гаденето, повръщането и проклетата идиотска умора.

Една забележка от разговора продължаваше да звъни в ухото ми. Той те държи в шепата си. Повтаряше се като ехо. Когато нещата се успокоиха, насочих вниманието си към това. Това, което правех. Това ли желаеше от мен той? Нима щях да вляза в капана му като премахвах онези, които са ме обидили. Това беше в неговия стил. Нали?

Не като Исус. Обърни другата страна и прочие. Никак. Исус се бореше против него и всичко негово. Но Творецът не можеше да бъде унищожен така лесно. Беше твърде хитър. Беше прецакал Исус. Беше направил така, че книжниците и фарисеите да превземат църквата. И нищо не беше се променило. Те дори се представяха за единствените, които имат право да тълкуват посланията на Исус. Хитро. Казвах на

хората какво да мислят за Исус. Исус може дори да е казал: Майко, майко, защо си ме изоставила. Но онези бързо се справили. Няма такова нещо. Бог е мъж. Творец. Борец. Агресивен. Ревнив. Изискващ признание. Като всеки свестен мъж. И те превърнали църквата на Исус в старата църква на юдеите. Където продължаваха да воюват, да се мразят и убиват, както си знаят.

Така че какво правех аз?

Да мразя и убивам като тях? Да вляза сам в капана му. Да предам майка му. След като беше изпратила своя любящ син в напразен опит да спаси света като спаси своя блуден син, който го е създал. Страданията на Исус е трябвало да отразят страданията на света право в лицето на Твореца. Да го отразят от дълбините на катранения варел право в очите му, докато онзи гледа надолу и се възхищава от своето майсторство. Дали го разчувствал? Съвсем не.

И все пак. Единственият начин той да бъде лишен от своето доволството е като се отхвърлят неговите методи. Като се настоява на любовта в неговия враждебен свят. Като се отхвърля съревнованието в неговия свят на борба. Да се остава в анонимност със същата решимост, с която той и неговите последователи изискват почит, величие и признание.

Трябваше да внимавам да не попадна в капана му. Да внимавам да не играя по неговата свирка.

Вратата на кръчмата се отвори и аз чух гласове. Отиваха си. Клиентите. Трябваше да се размърдам, иначе рискувах отново да се сблъскам с Франк и другарите му. Краката ми бяха по-стабилни, а главата ми се беше избистрила. Стомахът ми беше празен. Дори почувствах глад. Дадох си сметка, че не бях хапнал нищо цял ден. Селският път беше толкова тъмен, че трябваше да внимавам да не се спъна и падна някъде в бързината.

Трябваше да се махна от пътя преди някой да ме е видял. Трябваше да стигна до изоставеното село.

Когато стигнах обратно там, камионът беше тих и тъмен като небето над мен. Спрях се. Седнах на бронята. Да помисля. Правилно ли постъпвах? Да. Не можех да си позволя да върша волята на Твореца. Не можех да понеса мисълта, че съм действал така, както би постъпил той. Мисълта за неговия смях, докато политам от върха на скалата. А викът на Кор а дТон щеше да се чуе от другата страна на планината

Окс. Моят вик. Неговият смях. Не, тази нямаше да стане. По дяволите, не.

Отидох при задната врата на камиона. Отключих вратата и отворих. Изчаках. Спокоен. Внимаващ.

Бързо изникна черната фигура на Негово преподобие. Арогантна. Развяваща накърненото си достойнство като знаме. Без да ме погледне. Плю си на петите, щом краката му докоснаха земята. Изчезна в нощта.

Мишел излезе по-бавно. Не й помогнах, както обикновено правех. Тя ме изгледа в тъмнината. Опитваше се да прецени ситуацията. Изглеждаше уморена и учудена. Но беше пъргава и скочи на земята. Приблужи се до мен, аз не помръднах.

„Вече си имаш враг, Лофтий,“ каза тя като поклати глава и кимна в посоката, в която беше изчезнал Негово преподобие.

„Добре,“ изръмжах. Нищо не можеше да ме поласкае повече от това, този човек да ми бъде враг. Той беше врагът.

„Защо направи това, Лофтий?“ попита тя с обезоръжаваща невинност и озадаченост.

„Защо направи ти това?“ повторих въпроса й. „Свещеник. Точно той. Прекарва половината си живот в гостната на майка ми.“

„Не знаех това, Лофтий. Знаех, че е свещеник. Свещениците трябва да са святи. Но в Париж имаме много клиенти свещеници.“

„Не е заради това, че трябва да е свят, а не е. Не в това е проблемът. Проблемът е в това, че той е...“ потърсих думата, но не я открих и с риск да прозвуча нелепо, казах „той е врагът.“

„Не знаех това, Лофтий. Не знаех. Ти отвори вратата. Той влезе. Реших, че е просто клиент.“

„Не съм отварял вратата. Той направи това. Преди да успея да го спра.“

„Съжалявам, Лофтий. Много съжалявам, че си толкова разстроен. Той беше първият мъж, който влезе в камиона днес. Първият от три дни. Реших, че е клиент.“

Започнах да се чувствам глупаво. Не бях помислил за нейната гледна точка. Разбира се, че се е подлъгала, че пускам вътре клиент. Какво друго да си помисли? Радвах се, че тъмнината скрива смущението ми.

Да я видя със свещеника беше потресаващо. Пък бих се потресъл да я видя и с всеки друг. Честно казано в това се състоеше бедата. Беше вярно, че от три дни не бях пускал друг клиент. Просто сърце не ми даваше.

„Какво става, Лофтий?“ попита тя с истинско наранено любопитство в гласа, което ме прониза до мозъка на костите.

Какво ставаше? Бях се влюбил в нея. Това ставаше. И колкото и да се опитвах, не можех да си наложа да я дяля с друг. Бях обикалял къщите на най-добрите си клиенти, но така и не спрях пред ничия врата. За две седмици бях съсипал един чудесен бизнес. Измислях си извинения за пред Мишел. Казвах ѝ, че мъжете не са си вкъщи. Че вече не са толкова нетърпеливи. Междувременно горките хорица стояха пред портите си с изплезени езици, докато червеният камион ги подминаваше.

Разкарвах Мишел по пътищата на Тирера, без да спирам никъде. Често я карах на езерото, за да бъдем заедно сами. Не ме разбирайте погрешно — опитах се да се насиля да правя обичайните обиколки. Дори стигнах до къщата на Питър Килдъф и паркирах отпред. Гледах през отворената врата как старият Питър се приготвя. Но тъкмо преди да излезе навън, отпраших. Минавах покрай къщите на стотици редовни клиенти и знаех, че са ме видели. Но все тая. Не можех да спра.

Хрумна ми, че може някой от излъганите клиенти да ме беше изпортил на Негово преподобие. Питър Килдъф? Не Питър. Сигурно и никой от другите. Поне не нарочно. Бяха разбрали, че работата отива към края си — опитът за голямото бягство. Мисията продължаваше. Бяха решили да признаят простъпките си. Вероятно.

Да, така трябва да беше станало. След цели седмици, през които бях разкарвал Мишел по къщите на ергените в Тирера, след седмици, през които бях чакал навън от камиона, взирайки се в храстите прецип, докато тяхната самота биваше лекувана. Вече не можех да я отдавам. Исках я за себе си и само за себе си. Исках да я отведа далече и да положи планината на своята любов в краката ѝ, пред очите ѝ. Исках да избягам в тази планина заедно с нея. Исках да построя хижа на върха на планината, далече от нахалните натрапници. Там щях да се грижа за нея. Там щяхме да бъдем щастливи. Но не можех да намеря думи и начин да ѝ кажа тези неща. Само шофирах наоколо като идиот

и я лъжех, че няма клиенти. Глупаво обяснение след седмици страстно търсене на нейните услуги.

Тъкмо по времето на тези мои колебания ме спря Негово преподобие. Сега разбирате защо бях реагирал по този начин. Можете ли да ме разберете? Изобщо?

Тя наруши тягостната тишина.

„Той ми дава един ден, за да замина. Точно един ден.“ каза тя тихо.

„Какво?“

„Трябва да напусна страната или ще каже на полицията.“

„Копеле. А дали ще им каже как той самият се е възползвал.“

„Каза, че ще идеш в затвора ако не си тръгна, Лофтий.“

Изсмях се. Застанал в тъмнината, единствено с милионите звезди за свидетели, с изветряващото действие на алкохола, светът изглеждаше изкривен, а идеята да ме пратят в затвора изглеждаше по-скоро екзотична, отколкото ужасяваща.

„Ако пратят мен в затвора какво ще направят с него? Какво ще направят с тебе? Ще ви обесят и двамата ли?“

„Вярвам му, Лофтий. Вслушай се. Каза, че законът е против сводниците. На мен нищо няма да ми направят. Но теб ще вкарат в затвора за сводничество и незаконна печалба.“

„Тогава добре. Щом на теб нищо не могат да ти направят, добре. Нека ме докладва.“

„Няма да ги оставя да те вкарат в затвора, Лофтий. Не мога да направя това.“

„Защо не?“

Копнеех да ми каже нещо необикновено, нещо нежно.

Да заяви. Да ми подсказе, че изпитва към мен това, което изпитвах към нея аз.

Тя измина крачките, които ни разделяха, провря ръка под моята, облегна глава на рамото ми и каза много тихо, много нежно, много искрено: „Защото си най-добрият приятел, когото съм имала.“

Беше красиво, но не беше онова, което очаквах да чуя. Бих предпочел да чуя: ти такъв и онакъв мръсник, но аз те обичам. Нещо такова. В този смисъл. Все пак.

„Ти си единственият мъж, който е бил добър към мен. Моята история е дълга. Много дълга. С много проблеми. Мен също не бива да

ме докладват на полицията или ще загазя още повече. Моята история е дълга и аз ще ти я разкажа, но не тук. Да отидем на езерото, езерото в планината. Искам да го видя още веднъж. Искам още веднъж да бъдем там заедно.“

„Добре.“

За миг тя се поколеба дали да се качи отпред или отзад. Но аз настойчиво отворих вратата на кабината. Всичко беше свършило, така че нямаше нужда от повече конспирация. Всичко беше приключило и аз исках този път да се вози заедно с мен в кабината през Тирера без страх и срам.

ДВАЙСЕТ

Когато мълния прорязва небето дали това е гневът на Твореца, породен от нашето неуважение или това е смехът на Твореца, предизвикан от усилията ни да се борим срещу него? Кой знае? Дали го зарадвах като освободих неговото паленце или го ядосах като отхвърлих пътищата му, не знам. Може да е паднал гръм, не съм чул. Все едно, бях доволен, че разбрах своята грешка. Съвсем навреме. Не успях много да напредна в намирането на път до върха на скалата. От глупост. От некомпетентност. Нямах нищо общо с моите желания. Ако бях намерил удобна скала, щях да се хвърля от нея, повярвайте ми. И Творецът щеше да остане много доволен. Абсолютно очарован. Тъкмо онова, което той самият би направил. Ако враговете те обидят, провеси ги на месарски куки през тестисите. Да знаят кой е шефът. Бий, за да те уважават. Да, бях се намирал точно в шепата му, без да знам това.

Добре, че се осъзнах навреме. Благодарение на избухването на стария Франк. Той те държи в шепата си, беше казал. Може и да ме беше държал, но нямах намерение да му призная правото да ме бодне и човърка за свое забавление.

Не е нужно да треперя за неговата благосклонност. Дори не съм длъжен да признавам съществуването му. Над него имаше друго същество, на което той дължеше всичко, дължеше своя живот. Кое то той се беше опитал да скрие и дори да премахне за целите на своето превъзнасяне. Неговата майка. Божията майка. Източникът на живот и любов. Той беше мошеник. Но все пак беше неин син. Все пак беше едно от трите божествени лица. Трите божествени лица на един бог. Той беше най-възрастният. Но тя беше единственият Бог. Първият. Прегръщаща своите трима синове. Приемаща техните дела. И лошото, и доброто. Тя съзнава своята отговорност. И дори помоли своя верен и любящ син да се подложи на човешки страдания. За да засрами по-възрастния. Да го спаси. И да съобщи на хората благата вест, че пътищата на Твореца не са Божиите пътища. Че любовта, щедростта и

саможертвата са по-висши от омразата, съревнованието и самолюбието. Благата вест, че ще дойде ден, когато нашата божествена майка ще престане да търпи неговия гняв и ще залее катранените му бурета до ръба, ще залее цялото му творение с една огромна вълна от любов. И ще стане ясно какъв е. Ще стане ясно, че той е просто един изобретател, един сръчен майстор. Един блуден син, отхвърлил майчината си любов и опитал да замести празнотата в душата си, сътворявайки същества, които да го боготворят, да го почитат и да задоволяват жаждата му за признание. Такъв е той.

Почти ми дожаля за него. По-лесно ти дожалява за някого, за когото и да е, за всеки, ако на рамото ти почива женска глава. Познато ли ви е усещането? Къпали ли сте лицето си в косата на жена? Усещането за това как кичурите се стичат като поточета по твоите чело, нос, устни? Вдъхвали ли сте дълбоко, дълбоко аромата на нейния парфюм? За мен беше неизразимо блаженство да изпитам всичко това, когато ме помоли да я обгърна с ръка, да я прегърна. След като бях паркирал камиона на старото място до брега на Лок Иски.

Несръчно я обгърнах с ръка и тя се сгуши в мен така, че лицето ми беше в косата ѝ. Прегърнах я силно през рамото. Тялото ѝ беше толкова гъвкаво и леко, сякаш можеше да се разпадне, да изчезне ако не я държах здраво. И аз я държах здраво.

Зората вече разреждаше плътния мрак на небето, на облаците, над единия край на езерото, над планинския проход, над Тобъркъри.

И с прекъснати изрази и полу-изрази тя започна своя разказ.

„Името ми не е Мишел. Но мисля, че ти вече знаеш това. Да? Не съм от Франция. Родена съм в една страна отвъд голямата стена. Семейството ми още живее там. Не им харесва, но това е тяхната родина. Не могат да напуснат. Когато войната свършила, те опитали да избягат. В Австрия. В Германия. Хиляди и хиляди хора. Но руските войници ги спирани на границата. Връщали ги обратно. Моите родители също трябвало да се върнат. Съжалявах, че не успели да стигнат Запада. А такива хора не били на почит в страната ни. Докато бях дете, те вечно говореха за Запада и за бягство на запад. Надявах се един ден техните деца да отидат на запад.

Имах трима братя, по-големи от мен. Родителите ни караха да учим френски и немски, за да можем да се справим, когато отидем на запад. Понякога у дома говорехме на немски.

Не бях щастлива да живея в родината си. Исках да замина на запад. Исках да стана актриса. Исках да играя в киното. Знаеш как е. Като всяко дете, предполагам.

На седемнайсет-осемнайсет започнах да се срещам с момчета. С мъже. Знаеш как става. А също играех. В пиеси. Разбрах, че ако искаш да получиш добра роля в някоя пиеса, трябва да преспиш с директора. Толкова е просто. Вечно говорех за заминаване на запад. Да стана актриса. Да постигна успех. Всички ме убеждаваха, че не мога да замина на запад. Никой не можеше да пресече границата. Разстрелваха хората, които опитваха. Но, казах аз, ще изляза оттук ако трябва дори да изучавам всички граничари в страната.

Имаше един мъж, който ми каза, че може да ме заведе на запад. Познаваше хора. Но нямаше да е достатъчно да изучавам всички граничари. Това струва пари. Много пари. А аз бях хубава и възпитана. Каза, че това щяло да свърши работа. Можела съм да стана актриса на запад.

Но семейството ни беше бедно. Нямахме никакви пари. Тогава мъжът каза, че имал връзки. Познавал хора. Те щели да дадат парите, а аз съм щяла да ги върна, когато замина на запад. Когато си намеря там работа.

Съгласих се. Исках да замина на запад. Да стана актриса. Да бъда известна. Исках да нося хубави дрехи и да имам хубав апартамент. Уредиха ми документи и един ден ме откараха до границата с кола. В колата имаше още трима души. Умирах от страх. Разказвах се стотици истории. За хора, опитали се да избягат. И ето ме мен, на контролно-пропускателния пункт, опитваща се да избягам на запад. Истории за хора, които са били разстреляни. Очаквах войникът да насочи оръжието си към мен. Не можех да повярвам. Войникът само прегледа документите ми, погледна ме и не каза нищо. Разгледа документите, които мъжете му показаха. Не каза нищо. Махна ни да преминем. И се озовахме на запад.

Откараха ме в Париж. Казаха, че в Париж по-лесно се става актриса. Казаха ми колко пари им дължа. Беше огромна сума. Казаха ми да не се притеснявам и че на запад лесно ще припечеля тези пари.

Дадох ми стая и малко пари. Казаха ми да си потърся работа. Но да внимавам, много да внимавам заради документите. Казаха ми да припечеля пари, които да им върна. Парите им трябвали бързо.

Обикалях града, но ме беше страх да разпитам за работа. Страхувах се да не попадна в ръцете на полицията. Казах, че искам да замина за Германия, но те ми отговориха, че това не е добра идея. Казаха ми, че ако разкрият фалшивите ми документи, ще си имам проблеми с полицията, а и на тях също ще им навлека неприятности. Не искаха това да се случи.

Всеки следващ път мъжете идваха все по-ядосани. Казаха ми, че трябва да платя парите или ще ми се случи нещо неприятно. И нещо неприятно ще се случи със семейството ми, когато се разбере, че съм избягала на запад. Един ден дойдох с някакъв мъж на име Анри. Казаха ми, че Анри ще ми намери работа и аз трябва да приема.

Анри беше добър с мен. Каза, че е мой приятел. Каза, че мога да работя за него и да изкарвам пари. Много пари. И да платя на онези мъже. Щяло да стане бързо. И можело да уредя семейството си да замине на запад.

Анри беше сводник. Научи ме да работя на улицата. Не ми харесваше. Не бях станала актриса. Дори не беше истинска работа. Но изкарвах пари. Много скоро, мислех си, ще платя на онези мъже и после ще правя каквото аз искам.

Мъжете, те прибираха парите ми от Анри. Когато прецених, че съм платила доста пари, попитах ги колко остават. Казаха ми, че все още дължа почти същата сума. Казах им, че съм плащала. Трябваше да са по-малко. Казаха ми, че имало лихва върху сумата. Лихва. Така че отново им дължах много пари. Анри ме посъветва да не се карам с тях и да не споря. Можели да бъдат много зли. Сещаш се. Да ме наранят. Бях ужасена.

Така се случва, когато пристигнеш в Париж, Лофтий. Нямах значение колко им бях платила, те казваха, че трябва да плащам още. Лихва. И когато ми каза, ела в Ирландия, си помислих, защо не, това е един начин да избягам. И забягнах в Ирландия.

Ти си най-добрият ми приятел, Лофтий. Единственият мъж, който ми е помагал. Останалите. Пфу.

Те не ми помагаха. Помагаха на себе си. Само ти, Лофтий. Само ти ми помогна.

Затова не мога да ти причиня неприятности с полицията. Аз също не бива да се забърквам с полицията. Те не трябва да разберат къде се намирам. Аз не трябва да се връщам в Париж. Те ще ме

намерят. Имат връзки навсякъде. Онези мъже. И ще станат зли. Много зли.“ И тя потрепери.

Слушах нейната история със затаен дъх. Прехвърлил ръка през рамото ѝ, тя свела лице към гърдите ми, бях в състояние на няма възбуда. Въпреки това слушах всяка нейна дума напълно съсредоточено. И когато по бузата ѝ се спусна сълза, аз я попих с устни, за да усетя прекрасната горчивина на тази солена сълза. Тя също не съзнаваше, че съм искал да се възползвам от нея. И сега се чувствах виновен. Дяволски виновен. Сконфузен. Мъжете я бяха използвали и обиждали. Жестоко. Много жестоко. И ако не бях ограничен от собствената си скованост, аз също щях да съм я използвал и обиждал.

Защо беше така? Защо мислите на мъжа се ръководят от сладострастието? Преценката му се замъглява. И това ли беше част от схемата на Твореца да обърка и пречи на мъжете да търсят любов? Това беше доста вероятно. Доста извратен тип, а?

Да. Дори начинът, по който събираше в страстта хора, които не бяха събрани по любов. И подпечатваше това съчетание с тържествеността на всички дяволски институции. Докато смъртта ни раздели. Страхотен номер. И когато започнат да страдат, той се смее, смее се докато земята и небето започнат да се тресат. Каква шега само. Какъв номер е погодил на майка си. За да покаже, че той е умният и важният, Творецът. Не може да бъде победен. Не и от нея с нейната простота. Не и от нея с нейното безразсъдно раздаване на любов. Не и от неговия страдащ брат. Нито от по-малкия брат, сияещ от вдъхновение. В това няма нищо умно. А когато мъже и жени в своите катранени бурета започнат да се занимават твърде много с любов, един бърз полъх на сладострастието ги отвежда отново в пустошта.

Да, той държеше всички ни в шепата си. И то за топките, ако става въпрос.

Тя помълча малко и аз отново съсредоточих вниманието си върху нея. Върху косата ѝ, обливаща лицето ми всеки път, когато се навеждах към нея. Върху раменете, които притисках здраво към себе си. Върху тялото, гъвкаво и разтреперано на седалката до мен, докато зората изгряваше над Тобъркъри.

„Какво мислиш да правиш?“ попитах. Страхувах се от отговора.

„Мисля, че искам да замина за Германия. Онзи ден, когато прекосихме граничния пункт, преминахме през най-красивата страна, която съм виждала. Имаше малки селца с водоеми с патици и с дървета. Имаше градове с магазини. Имаше замъци на върховете на хълмовете. Попитах ги къде се намирате. Те казаха, че това е Германия. И аз пожелах да замина и да живея в Германия. Сега разполагам с пари, Лофтий, благодарение на теб. Мога да устроя живота си в Германия. Мога да си намеря работа. Истинска работа. Никакви улици. А онези мъже няма да успеят да ме открият там. Ти ме спаси от тях, Лофтий. И ме освободи. И аз никога няма да те забравя. Ще мисля за теб всеки ден от живота си.“

Можех да изпитам задоволство от това изявление ако не беше болката от мисълта, че тя си тръгва. И не успях да кажа нищо. Глътнах си езика, както обикновено. Изявлението, което аз самият исках да направя, заседна в гърлото ми.

„Ще ме закараш до гарата, Лофтий. Да?“

„Разбира се,“ беше всичко, което успях глупашки да изтърся от талазите от мисли, чувства и думи, които бушуваха у мен.

ДВАЙСЕТ И ЕДНО

Колко различен е черният варел на всеки от нас. Но си остава черен варел. Мишел имаше красиво тяло, толкова красиво, колкото моето беше грозно. Дяволски иронично, а? Цял живот мъкна бремето на моята отблъскваща външност, мечтаейки за красота, копнеейки. Докато Мишел беше надарена с всичката красота, която липсваше на мен, за която копнеех. И тази красота се оказа нейното бреме. Нейният затвор. Нейната казън. Трябва да признаем на Твореца, че няма равен по изтънченост. Той не просто забива ножа, но те заслепява с бижутата на ефеса.

И ние двамата, събрани от нейната красота и моята грозота, бяхме станали за миг толкова близки, че можехме да бъдем белтъкът и жълтъкът в едно яйце, но само за да бъдем разделени отново от изтънчено движение. Нямах ли край тази негова изобретателност? Тези негови машинации?

Бях се вцепенил. От мъка, предполагам. Закарах я обратно в Слайго. Мотаех се наоколо, докато тя си събере багажа. И думите, които исках да изрека, останаха затворени вътре в мен.

Тя също се беше умълчала. Вярвах, че наистина съм първият човек, комуто беше разказала историята си. Да. И сега се беше умълчала. Очакваше ли от мен някаква реакция? И тя ли крещеше наум? Или просто ми беше разказала историята си понеже съм добър слушател? Като на всеки друг, бях ѝ се сторил удобен слушател, когато беше почувствала нужда да говори? Не знаех. По дяволите, не знаех.

Но вероятно. Кой би се интересувал от мен така или иначе? По такъв начин. С моя вид на нещо, което фермерът би набучил на върха на вилата за тор.

И все пак. За един прекрасен миг. Един час. Може би два-три. Все едно. Аз я прегръщах. Държах я до себе си. Къпах лицето си в косите ѝ. Гледах как пуква зората. Как слънцето се издига, издига. Над Док Иски. Гледах как скалите, храстите прецип и стръковете пирен се очертават в бледнеещия мрак. Докато тя ми разказваше своята история.

Да, познах рая. И това прави ада толкова по-труден за понасяне.

Закарах я на гарата. Бях вцепенен. Безмълвен. Помогнах ѝ да качи куфарите си на влака. После слязох. На перона. Дватамата. Гледахме се. Толкова много имаше за казване. Толкова малко можеше да бъде изказано.

Кондукторът започна да затваря вратите. Време за раздяла. А не бяхме си казали и дума.

По нейния си начин тя изписа на лицето си съжаление, самота, тъга. Направи физиономия. Смешна. А аз се усмихнах. Надявах се и аз да изразявам това чувство. Трябваше да плача, но проклетите сълзи бяха заседнали в гърлото ми така, както и думите.

Тя вдигана ръка. Прегърна ме. Целуна ме по бузата. После по другата буза.

„Сбогом, Лофтий,“ каза тя и стъпи на влака. Каза го нежно. Но почувствах, че гласът ѝ затрепери.

Влакът потръпна и се задвижи. Тя си отиваше.

И усетих как сълзите ми извираат и се стичат по лицето ми. Тя си беше заминала, а аз дори не бях успял да ѝ кажа сбогом. Не казах и дума, по дяволите. Мълчах като пукал. Какво щеше да си помисли? Можех да ѝ кажа да пише. Да ми каже дали е добре. Да знам къде се намира. Да запазим шанс да се видим отново. Някога. Но нищо. Не казах нищо. Дори не ѝ бях казал, че я обичам.

Докато влакът напускаше гарата се обърнах да си тръгна и се ударих в кош за боклук. Изритах коша. Побързах да напусна гарата.

Светът ме очакваше навън. Студен. Сякаш арктически вятър лъхаше от самия паваж. Това беше светът без Мишел. Студен и безрадостен. Това не беше свят, в който исках да се намирам. Имах нужда от нея. Трябваше да си я върна.

А ако бях проговорил? Щеше ли да остане? Ако бях проговорил? Щеше ли да ме покани със себе си? В Германия. Където и да е. Заедно щяхме да оцелеем. Вече никога нямаше да разбере. Само защото не бях проговорил.

А думите бяха заседнали в мозъка ми. Подиграваха ми се. Изгаряха ме като лед. Никога нямаше да успея да се освободя от тях. Защото не бях проговорил, когато имах тази възможност.

Бях стигнал до камиона. Качих се. Запалих. Думите. Думите. Трябваше да изрека думите. За да знае, че я обичам. Дори от това само

да ѝ стане интересно. Или неудобно. Дори да изпиташе съжаление към мен. Трябваше да изговоря думите.

Имаше още една възможност. Последна. Линията беше лоша. Влакът беше бавен. В първата част от маршрута се движеше тромаво. Първата спирка. Кълуни. Можех да стигна до Кълуни заедно с влака. Ако побързах.

И аз бързах. Подкарах като луд, излязох от града на пътя. Знаете ли пътя? Той се извива до село Балисодеър, постоянно близо до железопътната линия. Когато стигнах Балисодеър, вече виждах задницата на влака да се промъква между къщите.

Ускорих. Профучах през селото. След моста завих наляво и се отправих към Кълуни. Знаете ли пътя между Балисодеър и Кълуни? Само завой. Събира се с железния път, после се отдалечава и отново се събира. Като в някакъв откачен валс.

Виждах влака. Въпреки извивките на пътя и правата линия на железния път, малко по малко напредвах. Настигах го. Влакът щеше да спре за няколко минути в Кълуни. Щях да успея. Продължих да натискам газта. Щях да видя Мишел. Щях да изрека думите. Може би щях да замина с нея. За Германия.

За където и да е. Или щях да я убедя да остане.

Една отсечка от пътя се гуши до самата жп линия. Сецате се. Между тях има възвишение с млади брези. Само това. Там най-после се изравних с влака. Бях превъзбуден. Намирах се само на няколко метра от нея. Бях толкова близо, че можех да виждам пътниците във вагоните. Малко над мен. Напрегнах се да открия Мишел. Знаех къде седи. Към средата на влака. И да, видях я.

Започнах да крещя. Не вътре в себе си. С всичката сила на гласа ми. Обичам те. Ето какво крещях. Мишел, обичам те. Започнах да махам с ръка. Блъсках по стъклото. Отначало тя гледаше надолу и не ме виждаше. После вдигна поглед към прозореца и ме видя. Стана и притисна лице към прозореца. С ръце върху стъклото. С длани на стъклото. Знаете как. А аз махах с ръка и крещях с пълно гърло. Мишел, обичам те. Бях във възторг, защото Кълуни беше съвсем близо. Щях лесно да изпреваря влака.

Така си мислех, докато натисках педала на газта в пода. С пълната бързина на стария камион. По-бързо, отколкото бих посмял някога.

И после. Знаете. Представете си тази отсечка от пътя. Веднага след правата отсечка покрай линията пътят прави няколко остри завоя. Като извивките на змиорка, изтеглена на пясъка, опитваща се да избяга от своя преследвач.

Успях да взема първия завой. Закрепих се на пътя и след втория завой, макар да губех контрол върху камиона. Последният завой вкарва пътя под железопътния надлез. Ужасно остър завой. Отпреде ми изникна стената на моста от дялан камък.

Над себе си чувах настойчивото тракане на железните колела. Влакът напредваше към Кълуни и Бойл. Към Мълинггар и Дъблин. Носейки я към Германия. Германия.

Сега влакът беше отминал и всичко беше съвсем тихо. Вече не крещя. Не съм ужасен. Напълно спокоен съм. Разбирам, че разполагам с един миг преди удара. Но един миг е един ден, един живот. Аз съм спокоен, напълно спокоен. Мисълта ми се избистря докрай. И се изпълва с дълбокото, предълбоко съзнание за всичко, което зная, за всичко което съм научил от старите хора, историята на моя народ от началото на времето. Това е миг на чист покой. Този миг чист покой.

Сега се вглеждам в стената. Прямо. Отблизо. Стената е срещу мен. Виждам всеки камък, внимателно изсечен, внимателно поставен, чакал ме през цялото това време. И във всеки камък виждам всяко негово зрънце. А зрънцата са изцапани с червено. Не изпитвам страх. И се чувствам горд, че не изпитвам страх. Сякаш мога да накарам този миг да продължи вечно. Да държа тази стена на разстояние от мен вечно. Само като се съсредоточа. Със силата на съзнанието си. Насочено в момента преди смъртта.

Вниманието ми привлича малката фигурка на Св. Антоний, залепена на арматурното табло. Тялото залепено за стъклото. И си спомням сведената усмивка на момичето от Тобъркъри. Сияйна. Бистра. Разбирам, че когато стигнем стената, фигурката ще понесе първия удар. Протягам бързо ръка. Грабвам фигурката. Сякаш отслабването на концентрацията позволява на стената да нахлуе през прозореца. Усещам първия удар върху юмрука си, върху кокалчетата на ръката. Твърд. Силен. Решителен.

Може би през цялото време съм се взирал в катранения варел внимателно и продължително само от вътрешната му страна. Може би смъртта няма нищо общо с вълната, която стига стената на варела.

Може би смъртта всъщност идва отвън, разрушавайки всички препятствия. Неумолимо. Неочаквано. Както тази стена сега нахлува през моя прозорец. Може би това е нейна работа. Нейна намеса. Може би тъкмо тя отваря варелите. От външната страна.

И разлива уловената в съд вода.

Мислили ли сте някога за водата, уловена на дъното на катранен варел? И че тази капка вода никога не намира покой преди да се влее в морето. Такава е нейната природа, да търси единство с морето. Разсъждавали ли сте някога върху това? Ако разлеете водата, я пускате да изтече. В някой сифон, най-вероятно. В някой поток. Потокът се влива в някоя река. А реката не спира да тече, докато не намери море.

Да, може би в края на краищата смъртта е това. Тя. Пробиваща катранения варел. За да освободи капката вода. Да изтече свободно. Към океана.

Разбира се Творецът се съпротивлява. Не се дава толкова лесно. Прихваща водата отново. В друг черен варел. В езеро, в басейн. Или в язовир. В каквото му падне. Където му падне. Само и само да не я остави да изтече обратно в морето. Извън властта му. Обратно при майка му. И предполагам, че се превръща в едно обезумяло дете, издигащо пясъчни диги срещу неумолимия прилив.

Да. Възможно е. Всеки път, когато тя отвори варел, когато пусне на свобода капка вода, тя продължава да тече, докато намери морето. Дори да е от другата страна на планината, откъм Тобъркъри, макар и в различна посока, потокът стига до морето, където се събира с всички други потоци. И един ден, някъде чак в Германия, един черен варел ще се разпадне и една капка вода ще изтече свободна и ще тече, докато стигне същото това море и се смеси с водите на потоците, течащи от другата страна на планината Окс, с потоците, минаващи през Тирера, с малката вадичка в основата на една каменна стена под железопътния мост на път за Кълунни.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.